

DEN NORSKE KIRKE

Tromsø kirkelige fellesråd

Ivar Vik, Tromsø domkirkes menighetsråd - Ingeborg Østrem Hellemo, Grønnåsen menighet - Reidar Høifødt, Elverhøy - Ruth Stenersen, Kvaløy – Roar Holmstad, Sandnessund – Jack Sandsund, Tromsøysund - Sigrun Melhus Mellomjord, Ullsfjord – Ingrid Berntsen, Kroken – Leif Kulseng, Hillesøy – Stig Lægdene, biskopens repr.

MØTEINNKALLING

Det kalles inn til møte i Tromsø kirkelige fellesråd slik:

Møte: 7. november 2024 – kl. 12:00 -15:30

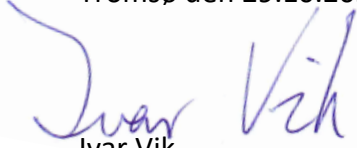
Sted: Skippergata 16A, Tromsø

Saksliste:

- 41/24 Godkjenning av møtebok fra 12. september 2024 og referat fra AU-møte 31. oktober 2024
- 42/24 Fokusområde – HR
- 43/24 Regnskap pr 1. nov
- 44/24 Finansrapportering 2. tertial
- 45/24 Menighetens 5 minutt – Tromsø Domkirke menighet
- 46/24 Budsjett, strategi og handlingsdel 2024-2027
- 47/24 Høring om rammer for kirkevalget
- 48/24 Høring om biskopens tilsyn
- 49/24 Høring om «regulering av styringstenesta i Den norske kyrkja i kyrkjeordninga og av tilhøvet mellom prestetenesta og verksemda til soknerådet mv.»
- 50/24 Høring om fellesordninger innen digitalisering, personvern og informasjonssikkerhet
- 51/24 Orienteringssaker
- 52/24 Finansieringsplan – brannsikring av Elverhøy kirke

Av hensyn til innkalling av vararepresentanter ber vi om at eventuelle forfall meldes snarest. Det blir lunsj klokken 11:30. Det presiseres at møtet starter presis klokken 12.00. Før møteforhandlingene starter, har domprosten ord for dagen.

Tromsø den 29.10.2024

Ivar Vik
Leder

Møtedato: 07.11.2024
Saksnr.: 41/24
Saksb: Oddgeir Albertsen

GODKJENNING AV MØTEBOK FRA 12. SEPTEMBER 2024 OG REFERAT FRA AU-MØTE 31. OKTOBER 2024

Forslag til vedtak:

Møteboka fra fellestrådetts møte den 12. september 2024 og referat fra AU-møte 31. oktober 2024 godkjennes.

Arbeid i saken:

Møtebøkene følger saken.

Tromsø, 31.10. 2024

Oddgeir Albertsen
Kirkeverge

DEN NORSKE KIRKE

Tromsø kirkelige fellesråd

MØTEBOK

Møtedato: 12.09.2024
Tid: 12:00-15:30
Sted: Skippergata 16A, Tromsø

Tilstede:

Ivar Vik, Tromsø domkirke menighet — Roar Holmstad, Sandnessund menighet – Ingrid Berntsen, Kroken menighet – Ingeborg Østrem Hellemo, Grønnåsen menighet – Jack Sandsund, Tromsøysund menighet – Reidar Høifødt, Elverhøy menighet – Stig A Lægdene, biskopens representant – Sigrun Melhus Mellomjord, Ullsfjord menighet - Leif Kulseng, Hillesøy menighet

Meldt forfall:

Ruth Stenersen, Kvaløy menighet

Ikke meldt forfall:

Ny kommunerepresentant er ikke oppnevnt

Fra administrasjonen:

Oddgeir Albertsen kirkeverge (referent)
Erlend Karlsen og Annimari Pelli møtte til sak 30/24

Agenda:

Før møtet holdt domprost, Stig Lægdene, en kort innledning med å vise til nylige og kommende ordinasjoner med unge prester som er begynt i prostiet noe som er veldig gledelig. Deretter fortalte han historien om Maria Magdalena som står helt på slutten av Johannes evangeliet. Det hele ble avsluttet med en kort bønn for fellesrådets virke.

Saksbehandling:

Møteleder Ivar Vik refererte til saksinnkallingen og saklisten med spørsmål om det var noen merknader til innkallingen og sakspapirene. Det var det ikke.

Innkalling med saksliste ble enstemmig godkjent

29/24 – GODKJENNING AV MØTEBOK FRA 6. JUNI 2024 OG REFERAT FRA AU-MØTE 5. DESEMBER 2024

Innstilling til vedtak:

Møteboka fra fellesrådets møte den 6. juni 2024 og referat fra AU-møte 5. september 2024 godkjennes.

Møtebehandling:

Det ble påpekt en feil i møteboka i junimøtet hvor Sak 22/24 hadde feil sakstittel. Enstemmig vedtatt med endret sakstittel i sak 22/24 i møtebok fra fellesrådsmøtet i juni 2024.

Vedtak:

Møteboka fra fellesrådets møte den 6. juni 2024 og referat fra AU-møte 5. september 2024 godkjennes med de endringer som fremkom i møtet.

30/24 – FOKUSOMRÅDE «MUSIKK OG KULTUR»

Forslag til vedtak:

Redegjørelsen tas til orientering

Møtebehandling:

Kantorene Erlend Karlsen og Annimari Pelli holdt en 15 minutters presentasjon av det arbeidet med musikk og kulturformidling som skjer i kirka.

Vedtak:

Redegjørelsen tas til orientering

31/24 – ORGANISASJONSUTVIKLING I LOKALKIRKEN – REVIDERT FRAMDRIFTSPLAN

Forslag til vedtak:

Forslaget til justert plan fastsettes som ny fremdriftsplan for OU-prosjektet

Arbeid i saken:

Det vises til redegjørelsen i siste møte i juni. Her ble vektlagt at OU-prosjektet vil bli forsinket fordi vi ønsker en god forankring i vår driftsorganisasjon. Første styringsgruppemøte skal gjennomføres nå i høst og arbeidsgrupper skal oppnevnes. I den forbindelse må vi gjenoppfriske fremdriftsplanen og fastsette kursen videre.

Den økonomiske situasjonen som også påvirker både oss og den andre arbeidsgiverlinja, vil bidra til omstillingsbehov og nødvendige tilpasninger til nye økonomiske rammevilkår. Situasjonen gir også en anledning til å handle litt raskere, men først må alle ha samme situasjonsforståelse.

Vi har møtt en velvilje og forståelse til å gjennomføre dette arbeidet i de stabene vi har møtt. Men det blir enda viktigere at de følger opp dette i det praktiske arbeidet med å se på arbeidsmetoder og hvordan vi skal løse oppgavene med svakere ressurser enn vi har vært vant med.

Framdriftsplanen slik vi ser den i dag ser ut som følger:

Aktiviteter	Datoer i planen															
	2024				2025											
	Sept	Okt	Nov	Des	Jan	Feb	Mars	Apr	Mai	Juni	Juli	Aug	Sept	Okt	Nov	Des
Styringsgruppemøter	24			9			6		15							
Referansegruppe							12									
Oppsett av prosjektgrupper	16-20															
Frist for arbeidsgrupper til å besvare mandatene			29													
Risikovurdering av arbeidet					22											
Oppfølging og medvirkning						6										
Forslag til endringer						19										
Medvirkning (drøftinger, orienteringer)								7								
Behandling av forslag									15							
Fellesrådsmøter Tromsø										12						
Fellesrådsmøter Karlsøy										x						
Menighetsmøte med fellesrådet								x								
Gjennomføring og rapportering til tilskuddsgiver																
Søknad om utvidet tilskudd																

Møtebehandling:

Ett av de temaene som ønskes inn i prosjektet er å

- jobbe med samordning av arbeidsplaner
- lage utfordringsnotat i regi av kirkeverge/domprost som kan drøftes av menighetsrådene

Det ble også bestilt en sak til neste fellesrådsmøte hvor temaet om hvordan linjene skal jobbe tettere med hverandre får god plass. Det bør settes av 1,5 til 2 timer til en slik diskusjon

Vedtak:

Forslaget til justert plan fastsettes som ny fremdriftsplan for OU-prosjektet

32/24 – ØKONOMIREGLEMENT FOR TROMSØ KIRKELIG FELLESRÅD

Forslag til vedtak:

Fremlagte forslag fastsettes som gjeldende økonomireglement for Tromsø kirkelige fellesråd

Arbeid i saken:

Administrasjonen har arbeidet med å oppdatere og modernisere økonomireglementet. De viktigste endringene er til detaljert beskrivelse av behandlingen om investeringer med rapporteringskrav, henvisninger til overordnet regelverk, tydeliggjøring av habilitetsregler med mer.

Møtebehandling:

Kirkevergen henviste til at alle reglementer skulle vært behandlet av administrasjonsutvalget før de havner på fellesrådets bord. Her har det glippet for administrasjonen tidligere. Et økonomireglement berører ikke de ansatte i samme grad som andre reglementer, men for ettertiden vil det bli innført rutine om at disse behandles i det nevnte utvalget før det kommer til behandling i fellesrådet.

Vedtak:

- 1. Fremlagte forslag fastsettes som gjeldende økonomireglement for Tromsø kirkelige fellesråd*
- 2. Det bestilles en sak som viser en oversikt over alle vedtatte reglement i Tromsø kirkelige fellesråd. Saken fremmes i januar-møtet 2025.*
- 3. Det ønskes også fremlagt en mal på økonomireglement for menighetsråd.*
- 4. For fremtiden ønsker Tromsø kirkelige fellesråd å få fremlagt også gammelt reglement når det reviderte forslag skal behandles.*

MENIGHETENS 5 MINUTTER – GRØNNÅSEN MENIGHET

Forslag til vedtak:

Rådet tar redegjørelsen fra Grønnåsen menighet til orientering

Arbeid i saken:

Grønnåsen menighet ved fast medlem Ingeborg Hellemo orienterte om kirkelivet i menigheten siste året:

- Mange konfirmanter i år
- Barnekoret går veldig bra med stor deltakelse
- Litt vanskeligere å rekruttere til ungdomskoret
- Ble også luftet litt frustrasjon knyttet til LabOra Menighet som programvare. Vanskelig å forstå og administrere.

Vedtak:

Rådet tar redegjørelsen fra Grønnåsen menighet til orientering

34/24 – RAPPORT – INVESTERINGER 2024

Forslag til vedtak:

Fremlagte rapport om investeringsaktiviteten i 2024 tas til orientering.

Arbeid i saken:

Investeringsrapportens innhold preges av manglende gjennomføring hittil i år. Det er en delvis bekymring. Det har vært stor aktivitet på gravlund men primært på drift. Det jobbes med utvidelse av Elvestrand gravlund men utgiftene er ikke postert i investeringsregnskapet (internfakturering) ennå.

Elverhøy kommer for fullt og vi håper å få gjort Kroken i høst. En del mindre prosjekter er gjennomført som for eksempel utskifting av nøkkelsystemet i alle kirker.

Møtebehandling:

Det ble redegjort for investeringene så langt i år og om at dette er utgangspunktet for rapporteringen til Tromsø kommune på tertialrapport II.

Vedtak:

Fremlagte rapport om investeringsaktiviteten i 2024 tas til orientering.

35/24 – FORELØPIG REGNSKAPSPROGNOSE – 2. TERTIAL 2024

Forslag til vedtak:

Tromsø kirkelige fellesråd iverksetter følgende tiltak for å bringe økonomien i balanse:

1. *Vi foreslår å redusere kurs og opplæring,*
2. *innkjøp på drift kun til livsnødvendige ting for å holde drifta i gang.*
3. *Stopp i bruk av overtid og sen kveld/nattarbeid.*
4. *Helgearbeid reduseres så langt det lar seg gjøre.*
5. *Ansettelsesstopp på stillinger som blir vakante inntil videre dersom de er helt eller delvis finansiert av kommunebevilgningen.*
6. *På «grønne» midler (trosopplæring) går nå altfor mye av bevilgningen til lønn. Det er nesten ikke midler igjen til tiltak. En kommende vakanse vurderes derfor opp mot å frigjøre midler. Fordelingen av disse midlene bør på sikt vurderes på nytt mellom menighetene fordi det har skjedd endringer i rammevilkår for de enkelte menighetene. Her har fellesrådet mulighet til å bestille en utredning.*
7. *Fellesrådet forholder seg kun til forordnede tjenester for å spare inn utgifter til vikarer.*

Arbeid i saken:

Vi har en ny tertialrapport for 2. tertial 2024 under utarbeidelse. Dessverre klarer vi kanskje ikke å få den kvalitetssikret og fram for Fellesrådet i dette møtet.

Hovedtrekkene er stort merforbruk på lønn og mindreforbruk på øvrige driftsposter. Finansinntekter og utgifter er i henhold til budsjett.

Fellesrådet inviteres til å iverksette tiltak.

Møtebehandling:

Kirkevergen redegjorde for at tertialrapporten ble klar til møtet og kan gjennomgås. Vi har også et forslag til budsjettbalanse gjennom regulering av poster. Reguleringene forutsetter at de foreslåtte tiltakene i vedtaksforslaget blir vedtatt.

Det ble også redegjort for at vi kommer til å få en svært vanskelig budsjettprosess hvor pensjonskostnaden øker med 20 prosent (pluss en million kroner). Lønnskostnadene med overheng øker med nesten en million kroner mer enn vi har fått kompensert fra kommunen samt at vi får 2 millioner kroner i økte avdragsbetalinger på lån (tidligere avdragsfrihet). Det er ingen grunn til å tro at vi får noe økt kompensasjon fra Tromsø kommune som har mer enn nok utfordringer selv.

Det må derfor antas at tiltakene som nå foreslås må har en varig karakter inntil rammebetingelsene endrer seg.

Vedtak:

Tromsø kirkelige fellesråd iverksetter følgende tiltak for å bringe økonomien i balanse:

- 1. Vi foreslår å redusere reiser, kurs og opplæring,*
- 2. innkjøp på drift kun til livsnødvendige ting for å holde drifta i gang.*
- 3. Stopp i bruk av overtid og sen kveld/nattarbeid.*
- 4. Helgearbeid reduseres så langt det lar seg gjøre.*
- 5. Ansettelsesstopp på stillinger som blir vakante inntil videre dersom de er helt eller delvis finansiert av kommunebevilgningen.*
- 6. Fellesrådet forholder seg kun til forordnede tjenester for å spare inn utgifter til vikarer.*

Kirkevergen gis fullmakt til å fravike punktene over.

36/24 – FORSLAG TIL ÅRSPLAN 2025

Forslag til vedtak:

1. fremlagte forslag til årsplan fastsettes som plan for 2025
2. AU får fullmakt til å gjøre endringer i planen og referere dette for fellesrådet

Arbeid i saken:

Årsplanen viser en skisse over forventede hendelser og aktiviteter gjennom året som Fellesrådet har. Herunder også møteplan med fastsatte datoer. Det settes også opp en tentativ oversikt over saker i det enkelte møte. Disse har ofte preg av å være faste saker fra år til år men også kjente saker vi forventer å fremme kommende år.

Møtebehandling:

Årsplanen ble gjennomgått. Planen er tentativ og kan endres. Det ble påpekt at AU-møtene er for tett opp i fellesrådsmøtene og bør endres. De bør være nærmere to uker før fellesrådsmøtet hvor det settes en frist for utsendelse av saker til fellesrådet til minimum åtte dager før møtet.

Vedtak:

1. fremlagte forslag til årsplan fastsettes som plan for 2025
2. AU får fullmakt til å gjøre endringer i planen og referere dette for fellesrådet
3. For ettertiden skal sakspapirene sendes ut 8 dager før møtet i fellesrådet. AU-møter tilpasses tilsvarende i planen

37/24 – ELVESTRAND MINNELUND – ENDRINGER I TIDLIGERE GODKJENT PROSJEKT

Forslag til vedtak:

Skisserte endringer i prosjektet for Elvestrand minnelund godkjennes

Arbeid i saken:

Det vises til tidligere vedtak hvor prosjektet ble godkjent av fellesrådet. Prosjektet har noen justeringer i skissen som krever godkjenning i forbindelse med saksbehandlingen til statsforvalteren.

Møtebehandling:

Kirkevergen viste til at saken er mest proforma for å ha fått godkjent endringsskissene. Disse ansees ikke være vesentlige for prosjektets utforming.

Vedtak:

Skisserte endringer i prosjektet for Elvestrand minnelund godkjennes

38/24 – ORIENTERINGSSAKER

Forslag til vedtak:

Redegjørelsen tas til orientering

Arbeid i saken:

Det ble orientert om følgende saker:

1. Tilbudsrunde sprinkling av Elverhøy kirke inn- og utvendig med tilbudsfrist 4 september
2. omlegging av utbetalingsrutiner fra Tromsø kommune
3. Lønnsoppgjør 2024
 - a. for ansatte er økningen 5,3 %
 - b. for ledere er økning 4,1 %
4. Orientering om personal
5. Kort orientering om IT – det etableres egne ID'er for menighetsråd ved ledere når kontorstøttesystemene endres over nyttår.

Vedtak:

Redegjørelsen tas til orientering

39/24 – AVKLARINGER HILLESØY OG OLDERVIK GRAVLUNDER

Forslag til vedtak:

- 1. Kirkevergen bes avklare vedlikeholdsansvaret for veien til Breivikeidet gravlund fra fylkesveien.*
- 2. Tromsø kirkelige fellesråd sier seg villig til å overta eierskapet til Oldervik gravlund som i dag eies av privatpersoner*

Arbeid i saken:

I en epost til Tromsø kommune har gravlundssjefen bedt om ansvarsavklaringer angående to eiendommer: Breivikeidet og Oldervik gravlunder. Det bes om fullmakt til å gå videre med dette overfor kommunen som grunneier.

Videre er avtale om bruksrett og vedlikeholdsansvar av vei til Hillesøy kirke vedlagt saken.

Møtebehandling:

Kirkevergen redegjorde for at saken har en litt feil overskrift. Men i vedlegget foreligger det også en avtale med grunneierne av veien til Hillesøy gravlund. Den er signert av Tromsø kirkelige fellesråd og handler om adkomstrett og vedlikeholdsansvar. Rådet er således bundet av den.

Saksoverskriften skulle også ha inneholdt Breivikeidet gravlund. Her gjelder saken adkomst og bruk av vei fra fylkesvei til selve gravlunden og en ansvarsavklaring med Tromsø kommune.

Vedtak:

- 1. Kirkevergen bes avklare vedlikeholdsansvaret for veien til Breivikeidet gravlund fra fylkesveien.*
- 2. Tromsø kirkelige fellesråd sier seg villig til å overta eierskapet til Oldervik gravlund som i dag eies av privatpersoner*
- 3. Avtale med grunneierne ved Hillesøy gravlund tas til etterretning*

40/24 – TILLEGGSPUNKT TIL GEBYRREGULATIV - GRAVLUNDER

Forslag til vedtak:

Det foreslås å innføre en engangsavgift på kroner 4000 fra 1.1. 2025 for bruk av minnelunder. Beløpet skal delvis dekke kostnadene til navneplaten, gravens andel av minnesmerket, beplanting, vedlikehold og stell i fredningsperioden.

Arbeid i saken:

Det er kommet til et nytt punkt som bør inn i gebyrlista over tjenester som det skal regnes betaling for. Det er gebyr for gravlegging i navnet minnelund.

Dette sier statsforvalteren (april 2024) om avgift på navnet minnelund:

«Betaling Det er anledning til å ta avgift for gravlegging i navnet minnelund. I avgiften inngår vanligvis navneplaten, gravens andel av minnesmerket, beplanting, vedlikehold og stell i fredningsperioden. Dette beløpet kommer istedenfor det vi kan tenke at de etterlatte ellers hadde betalt for gravminne, blomster og stell, gjennom hele fredningsperioden»

Møtebehandling:

Kirkevergen orienterte kort om behovet for å få dekket kostnadene knyttet til drift av minnelunder i Tromsø kommune. Ettersom dette ble glemt i junimøtet, ble fellesrådet invitert til å fatte vedtak i saken. Vedtaket vil utgjøre en innstilling til Tromsø kommunestyre.

Vedtak:

Det innføres en engangsavgift på kroner 4000 fra 1.1. 2025 for bruk av minnelunder. Beløpet skal delvis dekke kostnadene til navneplaten, gravens andel av minnesmerket, beplanting, vedlikehold og stell i fredningsperioden.

----- *** -----

Tromsø Kirkelige Fellesråd

Ivar Vik
Leder

Møtereferat

Dato: 31. oktober 2024 klokken 14:00 til 15:30
Sted: Kirkevergens kontor
Tilstede: Ivar Vik, Ruth Stenersen og Heidi Bolstad som var referent
Forfall: Stig Lægdene

Møte i fellestrådet AU

AU sak 27 Møteinnkalling og sakliste til fellestrådet samt planlegging og gjennomføring av fellestrådsmøtet

Innkallingen og saklisten til fellestrådet ble gjennomgått. Saklisten ble godkjent med de endringer som fremkom i møtet.

AU sak 28 Økonomisituasjon i fellestrådet

Vi har redusert kostnadsbruken i fellestrådet til minimum
Vi kommunisert at det kreves forsiktighet og at det ikke er penger til så mange tiltak
Vi sier nei til alle nye ting
Kommunen er orientert om situasjonen hos oss. De har selv store utfordringer.
Kanskje får vi ikke kutt fordi vi har en så alvorlig situasjon. Vi har gjort det klart at den tunge avdragsbelastningen gjør at faren for mislighetshold av lånene er store og det vil utløse kommunal garanti. Det ønsker ingen.
Vi må forvente vesentlig reduksjon i investeringer fra kommunen. Kirkevergen har også kommunisert til NHBDR at det er et behov for å se nærmere på hva vi bruker ressurser til og at gudstjenesteforordningen bør vurderes og revideres.

AU sak 29 Tilbudsprosess Elverhøy – orientering om status

Reidar Skagseth vant tilbudsrunder med den beste helhetsløsningen. Vi må revidere kostnadsoverslaget i forhold til budsjett og vedta det i fellestrådsmøtet nå førstkomende. Kirkevergen tenker å søke om tilskudd til hovedprosjektet fra Kirkebevaringsfondet.
Tak i kjeller er revet. Kirka er nå riggplass og anleggsområde. Det har dukket opp noen utfordringer underveis når vi begynte å se på ventilasjonsanlegget som er utdatert. Strømtavlene i kjeller (to stk) er modne for utskiftning. En del av eksisterende strømnnett er blandet med ujordet og jordete ledninger og kontakter. Det er ikke forsvarlig. Alt må jordes. Vi må derfor av hensyn til brannsikkerhet. Vi må også vurdere å sette inn 2 luft til luft varmpumper i kjelleren framfor 15 panelovner – vi har sendt søknad om det i dag til biskopen. Det vil spare oss for betydelige energikostnader. Biskopen må godkjenne eventuell plassering av utedeler på kirka ettersom den er listeført.

AU sak 30 Informasjon om OU-prosjektet i lokalkirken

Vi har ikke fått tid til å følge opp dette prosjektet. Det har vært vanskelig å få i gang entusiasme når vi har stått i så pass mange andre tunge saker. Vi er nå i ferd med å rigge prosjektet ny IT-leverandør, flere investeringsprosjekter og en tung

økonomiprosess mot kommunen. Det må bare ta litt tid. Vi ser på muligheter for å implementere IT og økonomiprosessene inn i prosjektet og få en forsiktig tilnærming. Som ledergruppe har domprost, personalsjef og kirkeverge jobbet med å se nærmere på «sammen å lede» konsept for ledergruppa med beskrivelse av oppgaver som ledergruppa skal jobbe med.

AU ønsker å få en rapportering på prosjektet i fellesrådets januarmøte 2025.

AU sak 31 Orienteringssaker

- 1. Ny IT-avtale/kommunikasjon med dagens leverandør.*
- 2. vi har søkt om midler fra Kulturrom på 100 000 kroner til salmebøker og reparasjoner av salmebøker, stoler og antependier, samt fuktsystem til orgel*
- 3. Digital musikk – praksis ved begravelser og vielser – Kirken i Tromsø ønsker å bruke musikere til å spille levende musikk og ikke digital musikk.*
- 4. Utleiereglementet er i dag godkjent av bispedømmerådet*
- 5. Tromsø kommune inngår avtale med gravplassmyndigheten om bruk og vedlikehold av kommunal veg ved Brevikeidet gravlund.*

AU sak 32 Eventuelt

Oddgeir Albertsen
referent

Møtedato: 07.11.2024
Saksnummer: 42/24
Saksbehandler: Oddgeir Albertsen

FOKUSOMRÅDE – HR

Forslag til vedtak:

Redegjørelsen tas til orientering

Arbeid i saken:

Personalsjefen redegjør for HR arbeidet, systematisk HMS arbeid og Vernerunder. Herunder også oppfølging av arbeidsmiljøundersøkelsen.

Tromsø, 31.10. 2024

Oddgeir Albertsen
Kirkeverge

Møtedato: 07.11.2024
Saksnummer: 43/24
Saksbehandler: Oddgeir Albertsen

REGNSKAP PR 1. NOV

Forslag til vedtak:

Redegjørelsen fra administrasjonen tas til orientering

Arbeid i saken:

På grunn av den ekstraordinære økonomiske situasjonen fellestrådet nå står i, gis det en muntlig rapport i møtet på økonomien så langt vi kjenner den pr. 1 november.

Tromsø, 30.10. 2024

Oddgeir Albertsen
Kirkeverge

Møtedato: 07.11.2024
Saksnummer: 44/24
Saksbehandler: Oddgeir Albertsen

FINANSRAPPORTERING 2. TERTIAL

Forslag til vedtak:

Finansrapporten tas til etterretning

Arbeid i saken:

Vedlagt følger finansrapport 2. kvartal fra Sparebanken Nord-Norge. Oversikten viser følgende resultat så langt:

Oversikt

	Måned til dato	År til dato	Siden oppstart
Markedsverdi - IB	3 503 505	3 168 347	0
Netto innbetalt	0	-10 984	2 396 764
Gevinst/tap	28 861	375 002	1 135 602
Markedsverdi - UB	3 532 366	3 532 366	3 532 366
Tidsvektet avkastning	0,82	12,07	54,07

Hittil i år har investeringen som er verdisatt til 3,16 millioner kroner ved årets begynnelse gitt en avkastning på 375 000 kroner. Markedsverdien er nå på vel 3,5 millioner kroner. I prosent er økningen 12 % hittil i år. Det er en grei avkastning gitt den risikoprofil porteføljen har.

I tillegg til rapporten foreligger det en plassering i rentefond på 10 millioner kroner som en kortsiktig likviditetsplassering. Denne er tenkt innløst ved årsskiftet. Plasseringen ble gjort i mai i år og har så langt gitt en avkastning på 260 000 kroner (2,6 % på et halvt år).

Pr dato har vi god likviditet. Den reflekterer ikke driftsbudsjettet vårt helt. Det har sammenheng med ubrukte investeringsmidler fra kommunen og nylig innbetalt tilskudd på siste kvartal fra Tromsø kommune. Pengene vil nå få fart på seg inn i mot neste år med større investeringsaktiviteter.

Tromsø, 24.10. 2024

Oddgeir Albertsen
Kirkeverge

Investeringsrapport

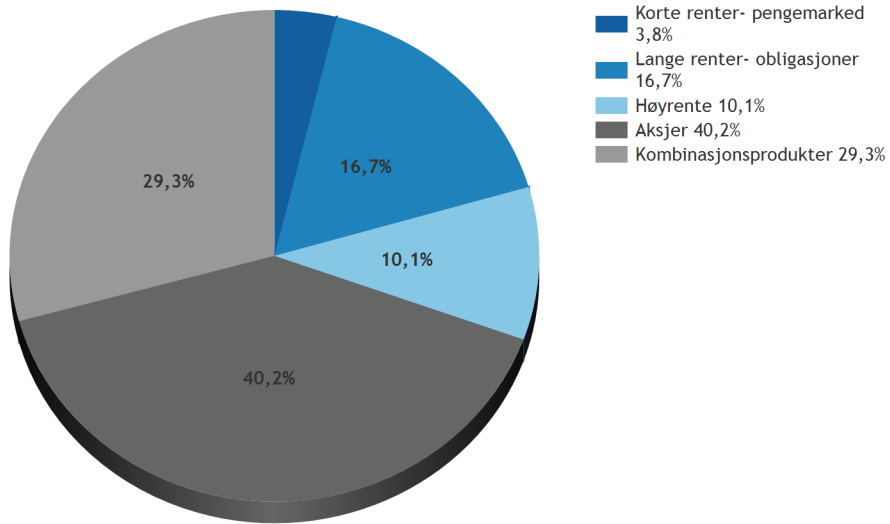
Kunde

Tromsø Kirkelige Fellesråd

30.09.2024

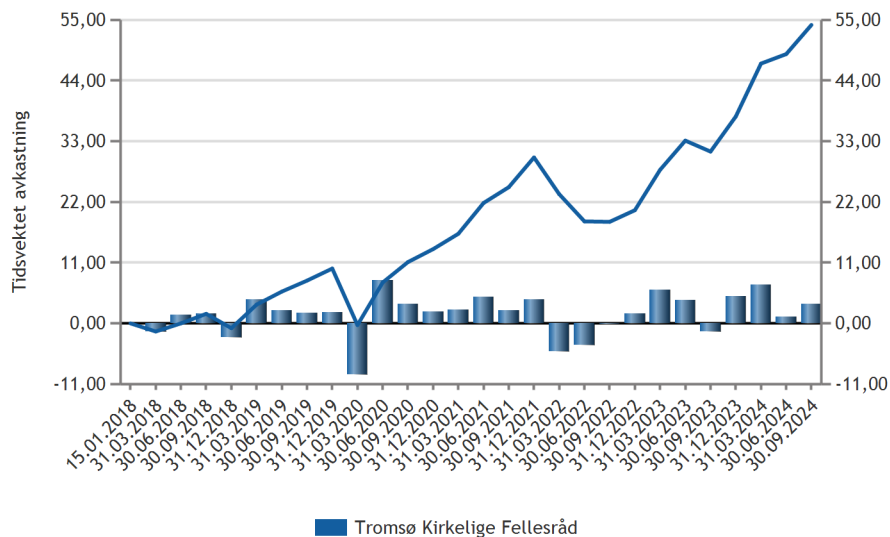
Allokering - Aktivaklasse

Oversikt

	Måned til dato	År til dato	Siden oppstart
Markedsverdi - IB	3 503 505	3 168 347	0
Netto innbetalt	0	-10 984	2 396 764
Gevinst/tap	28 861	375 002	1 135 602
Markedsverdi - UB	3 532 366	3 532 366	3 532 366
Tidsvektet avkastning	0,82	12,07	54,07

Utvikling siden oppstart (15.01.2018)

Oversikt - avkastning

Portefølje	Markedsverdi	Måned til dato	År til dato	Siden oppstart
Tromsø Kirkelige Fellesråd	3 532 366	0,82	12,07	54,07

Verdipapir	30.09.2024 Markedsverdi	% total behold	Kostpris	Antall	Rente Utbytte	Urealisert gev.	Realisert gev./tap	Avk. siste måned		Avk. HIÅ		Avk. siden opptart
								NOK	%	NOK	%	NOK
Korte renter- pengemarked												
Pengemarkedsfond												
ODIN Likviditet C	0	0,00%	0	0,00	140	-14	0					126
ODIN Likviditet D	133 403	3,78%	128 094	127,85	7 912	5 323	0	584	0,44%	5 107	3,98%	13 235
Sum Pengemarkedsfond	133 403	3,78%	128 094		8 052	5 309	0	584	0,44%	5 107	3,98%	13 361
Sum Korte renter- pengemarked	133 403	3,78%	128 094		8 052	5 309	0	584	0,44%	5 107	3,98%	13 361
Høyrente												
Obligasjonsfond												
Alfred Berg Income C	237 296	6,72%	188 691	2 006,06	0	30 687	0	2 949	1,26%	18 437	8,42%	30 687
DNB High Yield A	117 877	3,34%	107 075	114,54	13 515	10 802	0	934	0,80%	9 542	8,81%	24 317
Alfred Berg Income B	0	0,00%	0	0,00	0	17 919	18 607					36 526
Sum Obligasjonsfond	355 174	10,05%	295 766		13 515	59 408	18 607	3 883	1,11%	27 979	8,55%	91 529
Sum Høyrente	355 174	10,05%	295 766		13 515	59 408	18 607	3 883	1,11%	27 979	8,55%	91 529
Lange renter- obligasjoner												
Obligasjonsfond												
ODIN Rente D	589 898	16,70%	538 473	5 557,23	25 338	45 773	0	4 563	0,78%	33 132	5,95%	71 111
ODIN Rente C	0	0,00%	0	0,00	45 558	5 465	5 061					56 084
Sum Obligasjonsfond	589 898	16,70%	538 473		70 896	51 237	5 061	4 563	0,78%	33 132	5,95%	127 195
Sum Lange renter- obligasjoner	589 898	16,70%	538 473		70 896	51 237	5 061	4 563	0,78%	33 132	5,95%	127 195
Aksjer												
Aksjefond												
ODIN Norge C	0	0,00%	0	0,00	0	33 559	4 719					38 278
ODIN Global C	0	0,00%	0	0,00	0	139 465	15 075					154 540
DNB Teknologi A	29 399	0,83%	15 600	6,19	0	5 893	0	-278	-0,94%	4 066	19,08%	5 893
Alfred Berg Gambak	0	0,00%	0	0,00	0	3 875	0					3 875

Verdipapir	30.09.2024 Markedsverdi	% total behold	Kostpris	Antall	Rente Utbytte	Urealisert gev.	Realisert gev./tap	Avk. siste måned		Avk. HIÅ		Avk. siden opstart
								NOK	%	NOK	%	NOK
Schroder Asian Opportunities A	0	0,00%	0	0,00	0	-1 712	0					-1 712
Schroder QEP Global Quality A	0	0,00%	0	0,00	0	108 151	10 210					118 362
Nordea Stab. Aksjer Glob. Etisk	0	0,00%	0	0,00	0	20 327	0	570	1,88%	6 548	15,42%	20 327
Storebrand Glob Multif Val.skr A	0	0,00%	0	0,00	0	2 834	0					2 834
Storebrand Glob Multif Val.skr N	34 947	0,99%	26 389	23,20	0	5 725	0	170	0,49%	4 034	13,05%	5 725
Schroder QEP Global Quality C	524 272	14,84%	276 000	123,33	0	140 121	0	14 081	2,76%	88 599	20,34%	140 121
Schroder Asian Opportunities C	15 720	0,45%	15 600	47,76	0	1 832	0	1 255	8,67%	2 882	22,45%	1 832
ODIN Norge D	176 947	5,01%	103 000	687,30	0	40 388	0	-5 422	-2,97%	24 641	16,18%	40 388
ODIN Global D	547 739	15,51%	287 200	1 721,25	0	121 074	0	2 087	0,38%	77 459	16,47%	121 074
DNB Teknologi N	0	0,00%	0	0,00	0	7 906	0			2 160	10,63%	7 906
Alfred Berg Gambak C	38 844	1,10%	26 400	105,52	0	8 569	0	-633	-1,60%	5 592	16,82%	8 569
Nordea Stab. Aksjer Glob. Etisk	51 593	1,46%	31 200	8,19	0	65	0	65	0,32%	65	0,32%	65
Sum Aksjefond	1 419 460	40,18%	781 389		0	638 071	30 005	11 895	0,85%	216 048	17,95%	668 076
Sum Aksjer	1 419 460	40,18%	781 389		0	638 071	30 005	11 895	0,85%	216 048	17,95%	668 076
Kombinasjonsprodukter												
Kombinasjonsfond												
SpareBank 1 Alt-i-ett 50 C	0	0,00%	0	0,00	0	91 315	0					91 315
SpareBank 1 Alt-i-ett 50 N	1 034 431	29,28%	803 168	8 321,29	0	144 969	-842	7 936	0,77%	98 677	10,51%	144 126
Sum Kombinasjonsfond	1 034 431	29,28%	803 168		0	236 283	-842	7 936	0,77%	98 677	10,51%	235 441
Sum Kombinasjonsprodukter	1 034 431	29,28%	803 168		0	236 283	-842	7 936	0,77%	98 677	10,51%	235 441
Sum	3 532 366	100,00%	2 546 889		92 463	990 309	52 830	28 861	0,82%	380 944	12,07%	1 135 602

Salg

Handledato	Oppgjørsdato	Antall	Symbol	Verdipapir	Enhetskost	Total kost	Enhetspris	Salgssum	Gevinst/tap
11.01.2024	11.01.2024	47,9053	NO0010841042	SpareBank 1 Alt-i-ett 50 N	96,35	4 615	112,59	5 394	778
11.04.2024	11.04.2024	47,2561	NO0010841042	SpareBank 1 Alt-i-ett 50 N	96,35	4 553	118,30	5 590	1 037
Sum Salg						9 168		10 984	1 815

Forbehold

Denne investeringsrapporten er utarbeidet av Sparebank 1. Rapporten er ikke og skal ikke oppfattes som et tilbud eller en oppfordring til å kjøpe eller selge noen verdipapirer, valuta eller inngå kontrakter om finansielle instrumenter.

Investeringsrapporten kan ikke benyttes som bokføringsgrunnlag. Rapportens data og beregninger erstatter ikke bankens øvrige kontoutskrifter, depotutskrift, utbytte-, rente- og uttreksmeldinger mv.

Informasjonen i rapporten, beregninger og vurderinger kommer ikke istedenfor utøvelse av eget skjønn i forbindelse med investeringsbeslutninger. Banken påtar seg videre ikke ansvar for eventuelle tap som følge av disposisjoner foretatt på bakgrunn av rapporten.

Ytterligere informasjon kan innhentes i banken. Opphavsrettigheter til denne rapporten er beskyttet og rapporten eller deler av denne må derfor ikke kopieres uten tillatelse.

Skattemessige forhold behandles ikke i rapporten.

Om rapporten

Investeringsrapporten viser avkastning i prosent etter beregningsprinsippet tidsvektet avkastning. Tidsvektet avkastning måler avkastning i % ut i fra den kapitalen som er investert hver dag, og regner avkastningen hver dag i perioden, for så å regne sammen alle dagene i perioden. Dette gjør at man nøytraliserer effekten av at kapitalens størrelse svinger i deler av perioden. Tidsvektet avkastning kan benyttes til sammenligning mot referanseindekser.

All avkastning vises i norske kroner, omregnet med sluttkursen fra dagen før. Kursgevinst utgjør summen av papirkurs - og valutakursgevinst. Gevinsten beregnes ut fra markedsverdien i starten av perioden. Dette gjelder for avkastningsperiodene Avkastning siste måned og Avkastning HiÅ. For avkastningsperioden Avkastning siden oppstart beregnes gevinsten ut i fra kostpris.

Markedsverdi består av beholdningen multiplisert med markedskursen samt påløpte, ikke forfalte renter. Som hovedregel benyttes den siste kjente markedskursen. Verdipapir som aksjer, obligasjoner notert på VPS og verdipapirfond mottar markedskurser på alle bankdager. Det gjøres oppmerksom på at plasseringer med lav omsetning mottar markedskurser månedlig eller kvartalsvis. Det vil i noen tilfeller være usikkerhet knyttet til markedskursene på unoterte aksjer. Markedskursen på unoterte aksjer oppdateres hvert kvartal eller årlig og settes ut i fra bankens skjønn.

Møtedato: 07.11.2024
Saksnr.: 45/24
Saksb: Oddgeir Albertsen

MENIGHETENS 5 MINUTTER – TROMSØ DOMKIRKE MENIGHET

Forslag til vedtak:

Rådet tar redegjørelsen fra Tromsø domkirke menighet til orientering

Arbeid i saken:

Tromsø domkirke menighet gir en orientering om kirkelivet i menigheten siste året. Det skjer ved menighetsrådets faste medlem i fellestrådet.

Tromsø, 24.10. 2024

Oddgeir Albertsen
Kirkeverge

Møtedato: 07.11.2024
Saksnummer: 46/24
Saksbehandler: Oddgeir Albertsen

BUDSJETT, STRATEGI OG HANDLINGSDEL 2024-2027

Forslag til vedtak:

Redegjørelsen tas til etterretning.

Arbeid i saken:

Administrasjonen har så langt jobbet med budsjettsituasjonen for neste år. Tromsø kommune har ikke enda saldert sitt budsjett. Kirkevergen har hatt møter med administrasjonen. Så langt ser det ut til at vi unngår kutt i bevilgningen fra kommunen på driften. Det er grunn til å forvente at potten til investeringer blir betydelig redusert.

Vi har spilt inn fellestrådetts prioriteringer gitt i møtet tidligere i år i sak 15/24. I saken ble det vedtatt:

«Følgende investeringer må gjennomføres i prioritert rekkefølge:

- 1. Utvidelsen av gravlunden på Elvestrand må fullføres*
- 2. Kapasiteten på minnelunder må økes med å etablere nye på Vangberg og Elverhøy*
- 3. Gjennomføringen av brannsikringen av Elverhøy kirke har prioritet i 2024. Øvrige prioriteringer på kirkebygg kan skyves på.*
- 4. Fram i tid må det budsjetteres med utskifting av krematorieovn rundt 2027-28»*

Dette er fulgt opp i kirkevergens innspill til budsjett fra Tromsø kirkelege fellestråd som er oversendt Tromsø kommune (vedlagt saken).

Vi har med innspillet til budsjett gjort det klart at ytterligere kutt i driftsbevilgningen vil kunne medføre mislighold av lånene vi er pålagt å betjene. Disse har kommunal garanti.

Foreløpig har ikke vi mottatt noen signaler på rammene vi foreslår fra kommunen. Rammene fastsettes endelig av Tromsø kommunestyre men innstillingen fra kommunedirektøren vil foreligge i god tid før vår budsjettbehandling.

Budsjettforslaget i desember

Det forventes betydelig trangere rammer neste år som følge av full avdragsbelastning på lån, økte pensjonskostnader langt ut over prisjustering og ekstraregning på AFP-reformen. Budsjettforslaget vil derfor måtte ha noen prioriterte tiltak for å komme i balanse med budsjettet. Disse kommer vi tilbake til i selve budsjettforslaget.

Tromsø, 24.10. 2024

Oddgeir Albertsen
Kirkeverge

Handlingsprogram for 2025 — 2028

Tromsø kommune

Forslag fra Tromsø kirkelige fellesråd

Drift og investeringer samt forslag til gebyrer

Tromsø kirkelige fellesråd

Innledning

Norske kommuner har en finansieringsplikt for driften av norske sognekirker og der hvor kommunestyret har gitt fellesrådet myndighet til å ivareta gravplassdriften skal kommunen fullfinansiere denne ved driftstilskuddet til fellesrådet.

Driftstilskuddet har i hovedsak til formål å dekke drift og vedlikehold av kirkebyggene, livssynsåpne lokaler, kommunens 21 gravlunder og krematoriet. Tilskuddet fra kommunen skal dekke blant annet:

- vedlikehold av kirker med tilhørende anlegg, utearealer og veier/parkeringsplasser
- finansiering av ikke vigslede stillinger som kirkeverge, administrasjon, kirketjenere, musikere
- å stille til rådighet kontorer og utstyr for alt kirkelig personell
- gravlundsdriften og driften av krematoriet og de to livssynsåpne lokalene Sállir og gravkapellet på Tromsø gravlund
- støttefunksjon for folkevalgte i menigheter og fellesråd

Fellesrådet har delt inn virksomheten i administrasjon, gravlunds- og krematoriedrift, kirke drift samt annen kirkelig virksomhet. Øvrige inntekter i fellesrådet kommer hovedsakelig fra overføringer fra Den norske kirke sentralt (refusjon for kirkefaglige stillinger) og brukergebyrer (gravlund- og krematorievirksomheten)

Tromsø kirkelige fellesråd

Kirker og gravlunder

Informasjon om ansvarsrammen

Ansvarsrammen finansieres hovedsakelig av driftstilskudd til Tromsø kirkelige fellesråd samt gebyrer.

Fellesrådet er en sammenslutning av de ni menighetene i Tromsø kommune og er et eget rettssubjekt. Den viktigste oppgaven for fellesrådet er å være bindeledd mellom kommunen og kirkens øvrige organer. Driftstilskuddet har i hovedsak til formål å dekke drift og vedlikehold av kirkebyggene, livssyns åpne lokaler, kommunens 21 gravlunder og krematoriet. Tilskuddet fra kommunen skal dekke blant annet:

- vedlikehold av kirker med tilhørende anlegg, utearealer og veier/parkeringsplasser
- finansiering av ikke vigslede stillinger som kirkeverge, administrasjon, kirketjenere, musikere
- å stille til rådighet kontorer og utstyr for alt kirkelig personell
- gravlundsdriften og driften av krematoriet og de to livssyns åpne lokalene Sállir og gravkapellet på Tromsø gravlund
- støttefunksjon for folkevalgte i menigheter og fellesråd

Det som ikke inngår i tilskuddet er trosopplæring, avlønning av prester og kapellaner. Disse utgiftene dekkes av staten via Den norske kirke sentralt. I tillegg deler staten og kommunen *like deler hver* på finansiering av diakoni (kirkens sosialtjeneste) og kateketer (kirkens undervisningstjeneste).

Fellesrådet mottar et særskilt tilskudd til driften av krematoriet basert på egne beregninger og gjennom egen driftsavtale. Det inngår som en del av det generelle tilskuddet på rammen. Forvaltningsmyndigheten i forhold til gravplassloven er også tillagt Tromsø kirkelige fellesråd på vegne av kommunestyret.

Statistikk og fakta

Litt om utviklingen på gravplasslovens myndighetsområde:

	2019	2020	2021	2022	2023
Antall døde bosatt i Tromsø	435	462	432	457	450
Kistebegravelser i Tromsø	234	219	242	229	224
Totalt antall kremasjoner (Innenbys/utenbys)	311 (201/110)	379 (235/144)	338 (190/148)	440 (233/207)	420 (226/224)

Tromsø kirkelege fellestråd

KOSTRA-analyse

Nøkkeltall	2023		
	Tromsø kommune	ASSS uten Tromsø og Oslo	Landet som helhet
Brutto driftsutgifter pr. innbygger til Kirker og gravplasser	496	656	712
Medlem og tilhørig i Dnk i prosent av antall innbyggere (prosent)	65,3	55,7	62,6
Netto driftsutgifter, kirke, i prosent av totale netto driftsutgifter (prosent)	0,6 %	0,9 %	0,9 %

*) Inflasjonsjustert med deflator

***) Justert for utgiftsbehov

Driftsutgiftene i Tromsø ligger har i mange år ligger lavere enn snittet i ASSS Trenden er at avstanden øker. Dette forsterkes ytterligere av at medlemstallet i kirken er høyere i Tromsø enn både ASSS og landet for øvrig. Geografiaspektet er heller ikke inne i denne analysen hvor Tromsø kommune er arealmessig større enn de andre ASSS kommunene med mange små gravlunder og store avstander. Det er noe som medfører større driftskostnader for heldekkende tjenester.

Netto driftsutgifter, kirke, i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter (prosent) - ASSS			
	2021	2022	2023
3004 Fredrikstad	0,9	0,9	0,9
3005 Drammen	0,8	0,8	0,8
3024 Bærum	0,9	0,9	1,0
3025 Asker	0,8	0,8	0,8
3030 Lillestrøm	0,7	0,6	0,6
4204 Kristiansand	1,0	1,1	1,0
1103 Stavanger	1,2	1,2	1,0
1108 Sandnes	0,9	0,9	1,0
4601 Bergen	0,9	0,9	0,9
5001 Trondheim	1,0	0,9	0,9
5401 Tromsø	0,7	0,7	0,6

Alle tall i prosent - Kilde: www.ssb.no/kostra

Utgiftene til kirke og gravlundsformål synker sakte men sikkert i nesten alle kommunene. At prosentandelen synker, skyldes at overføringer kirke og gravlundsformål ikke holder tritt med inntekts- og utgiftsveksten i kommunesektoren. Her skiller Tromsø kommune seg markant ut som den kommunen med lavest andel overføringer sett i relasjon til arealet en skal betjene, klimaet vi opererer i, antall menigheter og gravplasser.

Tromsø kirkelige fellestråd

Medlem og tilhørig i Den norske kirke i prosent av antall innbyggere (prosent) - ASSS			
	2021	2022	2023
3004 Fredrikstad	62,5	61,3	60,1
3005 Drammen	54,5	53,2	51,9
3024 Bærum	57,3	56,2	55,2
3025 Asker	59,4	58,0	56,9
3030 Lillestrøm	55,6	53,7	51,8
4204 Kristiansand	58,1	57,2	56,5
1103 Stavanger	59,1	58,3	57,2
1108 Sandnes	60,4	59,3	58,2
4601 Bergen	63,2	62,2	61,2
5001 Trondheim - Tråanten	63,9	62,8	62,0
5401 Tromsø	67,5	66,5	65,3

Alle tall i prosent - Kilde: www.ssb.no/kostra

Utgiftene til kirkeformål sett opp mot medlemsandel av befolkningen forsterker bildet av Tromsøs lave utgifter til kirkeformål. Andelen medlemmer i kirken synker i alle kommuner men holder seg andelsmessig høyest nordpå. Tromsø slår selv storbyene i det tradisjonelle bibelbeltet på sør-vestlandet.

Tromsø kommune er den kommunen som har svakest finansiering i forhold til medlemsmassen i nettverket.

Kirkelige handlinger i 2023 - ASSS			
	Kirkelig gravlagte i % av døde	Konfirmerte i % av 15-åringer	Døpte i % av fødte
3004 Fredrikstad	69,9	40,6	39,3
3005 Drammen	75,2	28,7	33,7
3024 Bærum	75,5	43,9	44,7
3025 Asker	78,2	36,4	49,6
3030 Lillestrøm	73,6	34,6	34,7
0301 Oslo	62,6	23,5	25,0
4204 Kristiansand	75,3	43,3	50,6
1103 Stavanger	71,9	49,1	47,0
1108 Sandnes	75,6	46,1	54,2
4601 Bergen	74,6	47,3	46,4
5001 Trondheim - Tråanten	63,5	46,7	46,7
5401 Tromsø	83,1	47,2	52,8

Alle tall i prosent - Kilde: www.ssb.no/kostra

Tromsø ligger svært høyt på kirkelig dåp og konfirmasjon samt andel gravlagte i kirkelig regi. Her kommer vi best ut om vi ser tallene samlet.

Oppsummert er kostnadene til kirke- og gravlundsformål i Tromsø klart lavest, mens tjenesteomfanget er høyt.

Tromsø kirkelige fellestråd

Status og utfordringer

Generelt

Tromsø kirkelige fellestråd følger Tromsø kommunes fokus på mest mulig grønn tenkning i driften av virksomheten. Det samme gjelder investeringer som i hovedsak handler om ENØK, redusert klimautslipp og lavere strømforbruk når vi prioriterer prosjekter.

Gravlundsdriften

Gravlundsdriften preges av sesongarbeid. Kommunens 26 000 kistegravplasser med stor geografisk spredning fordelt på 21 forskjellige gravplasser gir oss store logistikkutfordringer i hverdagen. Det hadde ikke gått uten et betydelig bidrag fra innleide ressurser til brøyting om vinteren og sommeransatte som bidrag med vedlikehold i vekstsesongen.

Både av areal-, miljø- og kostnadsgrunner bør det satses på å utvide tilbudet på minne-/urnelunder (både navnedde og anonyme). Det samme gjelder utvikling av fremtidige urnevegger (kolumbarium). En utvikling av en minnelund som den i Tromsdalen som ferdigstilles i 2025 koster bare en 1/10 av hva kostnaden er for et tilsvarende felt for kistegraver. Samtidig er arealbruken en brøkdel av en tradisjonell kistebasert gravlund.

Gradvis kan vi utvikle gravlundene med parklignende fasiliteter med relativt små midler. Det kan handle om lyspunkter, porter, gjerder, steinsetting av gangveier, benker og så videre. Her blir det viktig å få til rammebevilgninger som kan nødvendig fleksibilitet til konkrete forbedringstiltak.

Det er bare fem årsverk knyttet til driftssentralen på gravlundsavdelingen. Det er svært sårbart i forhold til beredskap på gravlegginger/urnenedsettelse. Siste året har vi hatt *betydelig sykefravær* på sentralen og det har skapt store utfordringer i driften. De har ansvar for å vedlikeholde gravlundene med tilhørende infrastruktur, legge til rette for gravlegging, vedlikeholde utstyr, foreta sentrumsnær brøyting osv.

Gravlundsdriften er - og skal være - *en livssynsåpen tjeneste*. Organisatorisk er den skilt ut som en egen avdeling i Tromsø kirkelige fellestråd.

Krematoriet og Sállir seremonihus

Driften av Sállir seremonihus (med krematoriet) er regulert i egen avtale mellom Tromsø kommune og Tromsø kirkelige fellestråd med fellestrådet som operatør på vegne av kommunen.

Driftsavtalen legger også opp til jevnlig gjennomgang av økonomien knyttet til driften av huset. Det gjelder både drift og investeringer på anlegget. Det foreligger for tiden ingen konkrete avvik fra den avtalen som foreligger.

Siste års energipriser samt utslipp av Co2 tilsier at på et tidspunkt bør kommunen vurdere om krematorieovnen bør gå over til elektrisk drift for å erstatte dagens fyringsolje. Det vil være et tema som er naturlig å komme tilbake til i nær framtid. Det pågår for tiden noen forsøk på dette i Norge. Tromsø bør avvente erfaringene med slik ovnsdrift, før en vurderer hva som bør gjøres.

Kirkedriften

Driften preges av at mange ansatte har ubekvem arbeidstid med mye helgearbeid, høy mobilitet/mye reising mellom ulike kirker/gravlunder og mange deltidstillinger. Som vist i KOSTRA-sammenligningene med andre kommuner og fellestråd, drives virksomheten med svært stramme budsjetter og små marginer. I likhet med det øvrige samfunnet har det skjedd noe med frivilligheten. Den har svekket seg eller tatt en annen form hvor mange «shopper» kortsiktige engasjement. Det har gitt større utfordringer på sosiale

Tromsø kirkelige fellesråd

tiltak og aktiviteter utenom de vanlige kirkelige handlingene. Det er behov for å allokere mer midler til frivillighet for å skape økt aktivitet.

Strategi for å nå mål (liste)

- Skape mer samhandling mellom fellesråd og kommunen for å nå viktige målsettinger om å ta vare på miljøet, skape trivsel og sikre bærekraft på de fagområdene fellesrådet har ansvar for
- Utvikle flere aktivitetstilbud for barn og unge
- Skape økt kulturaktivitet i kirkene
- Ta vare på kirkebyggene
- Stimulere til frivillighet
- Gi et mer diversifisert gravplasstilbud i et bærekraftig perspektiv
- Sikre videre utvikling av gravlundene også med parklignende funksjoner

Driftsbudsjett med endringer

Driftsbudsjettet har de senere år vært knyttet til et kostnadsbilde som preges av høy lønnsvekst og betydelig inflasjon. Det er nok ikke tilstrekkelig kompensert i overføringen fra kommunen. I tillegg slår nå avdragsutgiftene på den store gjelden fellesrådet prøver å betjene, inn for fullt etter mange års avdragsfrihet på lån. Avdragsinnbetalingene øker med to millioner kroner fra 2025. Det forventes lavere rentekostnader i 2025, men dette overgås av de nevnte økningene i avdragsutgifter.

Resultatet av AFP reformen i offentlig sektor for de som er født etter 1962, bidrar til en kraftig vekst i de beregnede pensjonskostnadene med 20 prosent i 2025. Det utgjør en million kroner i økte pensjonskostnader for fellesrådet. Samlet får vi på dagens ramme et krav om finansiering på tre millioner ekstra som fellesrådet ikke har mulighet til å dekke innenfor dagens budsjetttramme. En fortsatt drift som i dag vil gi oss et betydelig driftsunderskudd i 2025. For å motvirke dette foreslås det en rammeøkning fra 2026 på årlig 300 000 kroner. Denne økningen er beskjedent i forhold til det reelle behovet. Økningen begrunnes med å holde tritt med sammenlignbare kommuners tilskudd til sine respektive kirke- og gravlundsformål. Fellesrådet må allikevel ta ned bemanningen og foreta kostnadsreducerende tiltak som kutt i vedlikehold med mer.

Fellesrådet har over år hatt en svært effektiv og marginal drift. Vi er i ferd med å passere nivået for en forsvarlig drift og trenger å få styrket rammen. Kirke- og gravlundssektorens andel av den kommunale økonomien blir stadig mindre. Konsekvenser av manglende styrking vil kunne bli tvunget mislighold av lån med kommunal garanti, stenging av kirkebygg, manglende forsvarlig gravferdsdrift, reduksjon i tiltak for eldre, barn og unge og tilnærmet fravær av bygningsvedlikehold med påfølgende skader. I dette ligger også at fellesrådet må ta ned bemanningen som kan medføre endringer i kirke- og gravlundsdriften. Fellesrådet ser også på muligheter for økte inntekter for delvis å dekke opp ubalansen i økonomien.

Tromsø kirkelige fellestråd

Beløp i 1000

	Tiltak	Dokumentversjon	Økonomiplan			
			2025	2026	2027	2028
Opprinnelig budsjett 2024			38 242	38 242	38 242	38 242
Sum Tiltak fra forrige handlingsprogram			0	-283	17	317
Endring i år						
Kirker og gravlunder - økt tilskudd for å nærme oss ASSS nivå pr innbygger	Styrking av tilskudd	Fellesrådets forslag	?	300	300	300
Sum Endring i år			?	?	?	?
Tekniske justeringer						
Deflator 4,3 % (KS anslag 4,6 %*)		Kommunedirektørens forslag	1 644	1 644	1 644	1 644
Sum Tekniske justeringer			1 644	1 661	1 961	2 261
Konsekvensjustert budsjett			1 644	1 661	1 961	2 261
Konsekvensjustert ramme			39 886	39 903	40 203	40 503
Ramme 2025-2028			39 886	39 903	40 203	40 503

* <https://www.ks.no/fagomrader/okonomi/sjefokonomens-side/kommunal-deflator-for-2024-og-2025/>

Endring i år

Kirker og gravlunder - økte lønns- og prisvekst

Det foreslås ikke endring av kirke- og gravlundsrammen for 2025. Fra 2026 foreslås det at rammen styrkes årlig med 0,3 millioner kroner som et bidrag til økte finans- og pensjonskostnader som ikke dekkes av justering i deflator.

Investeringsområdet – generelt

Tromsø kommune bevilger årlig midler til investeringer på fellesrådets ansvarsområder. Det er 21 gravplasser i kommunen, 9 kirker og tre kapeller som kommunen har finansieringsansvar for. Investeringsbevilgningen er bundne midler som skal benyttes til standardheving av dagens objekter eller konkrete nye tiltak.

Nye investeringer i fellesrådet er delt på gravlunder, krematoriet og kirkebygg.

Investeringene har fokus på:

- Ha tilstrekkelig tilbud på kapasitet til innbyggerne (gravplasser)
- God betjeningsevne og tilgjengelighet på gravplassene
- Forhøye standarden på kirkebyggene i forhold til sikkerhet og miljøpåvirkning
- Bytte ut utstyr for mer miljøvennlige løsninger der det lar seg gjøre

Kode	Prosjektnavn	HAP 2025	HAP 2026	HAP 2027	HAP 2028
5921	Investeringstilskudd Kirkelig Fellesråd	9 530 000	8 970 000	9 020 000	22 550 000

FDV - krematorieovnen

Dagens drift av krematorieovnen med fyring av diesel med lav miljøgrad er det desidert største miljøutslippet vi har i kirkelig fellesråds regi. Et forbedringspunkt med umiddelbar miljøeffekt vil være å bytte ut denne dieselen med HVO diesel (100 % fornybar diesel). Merkostnaden er midlertid betydelig. Pr i dag har vi ikke økonomi til å bytte til miljødiesel.

Ved en økt driftsbevilgning på anslagsvis 400 000 kroner vil vi få en umiddelbar miljøeffekt på utslippene. Men i forhold til forurensning i luft, vil miljøvennlig strøm være langt å foretrekke.

Investeringer

I 2028 vil krematorieovnen være nær utslitt. Leverandøren av ovnen har opphørt (oppkjøpt av et stort konsern som ikke viderefører denne bransjen). Vi står nå uten et serviceapparat på et teknisk avansert anlegg.

Drift av krematorieovner er i ferd med å bli lagt om fra oljebaserte løsninger til elektrisk drift. Første ovnen i Skandinavia kom i Vestfold (Sandefjord) i år. På kontinentet finnes mange slike elektriske ovner. Fordelen med de er at de har en langt høyere kapasitet enn dagens ovn og null utslipp.

En ny ovn vil som et estimat kunne ligge i pris rundt 24 millioner 2024 kroner. Det bør da være et krav om at den ovnen må være elektrisk.

En slik investering vil ligge i Tromsø kommunes budsjett som eier av krematoriet. Vi tenker at den årlige oppgraderingsbevilgningen vi bruker litt av vil være en del av finansieringen av en ny ovn. Slik at netto investeringskostnad vil være rundt 16-20 millioner kroner. Dersom investeringen skal ligge i fellesrådet må dette inn i investeringsrammen for 2028.

Investeringsbudsjett i fellesrådet

PRIORITERINGER Nye prosjekter - 2025-2028		2025	2026	2027	2028
Gravlundene og krematoriet					
Elverhøy	Eablering av minnelund			1 200 000	
Vangberg	Ny minnelund		1 100 000		
Elvestrand	Utvidelse av gravlunden (estimat)	5 000 000			
Bentsjord	Ny portal mot vei		100 000		
Brensholmen	Strøm til tining og lys			200 000	
	Større utbedring av vei			300 000	
Hillesøy	Strøm til tining og lys			200 000	
Lakselvbukt	Vannpost		50 000		
Oldervik	Eiendomsavklaring, utvidelse, stor dreneringsjobb	150 000			
Alle gravlunder	Opparbeidelse av SOSI standard(kart)	100 000	100 000	100 000	
Krematoriet	Oppgradering av ovn og prosessanlegg	430 000	430 000	430 000	
	Utfasing av oljefyring/oppgradering til strømdrift				20 000 000
Kolumbarium	Forprosjekt				
Maskinpark	Hjullastere (finansiell leasing)	240 000	240 000	240 000	
	Kjøp av gravemaskiner			900 000	
Alle gravlunder	Oppgradering av parkarealer	500 000	500 000	500 000	500 000
Sum		6 420 000	2 520 000	3 870 000	20 500 000

Alle beløp er i hele kroner netto eksklusive merverdiavgift

Elverhøy gravlund

Eablering av en minnelund vil øke kapasiteten for denne gravleggingsformen på Tromsøya. Vår nåværende minnelund på Tromsø gravlund fylles opp i et urovekkende høyt tempo. Det tilsier at etterspørselen etter denne formen for gravlegging er større enn vi først hadde tenkt. Det positive er at Elverhøy gravlund i mindre grad kan gjenbrukes som kistegravplass. Som urnelund vil den fint kunne fungere på deler av gravlunden. Det gir oss også bedre kapasitet på antall gravplasser på Tromsøya. Urnelunder krever liten plass og blir således et godt valg for arealbruk, kostnad pr gravplass for opparbeiding og mindre vedlikeholdskostnader over tid.

Vangberg gravlund

Samme betraktninger som for Elverhøy. Det gir samme gode effekt med arealbruk, kostnad pr gravplass og billigere drift i framtida fordi arealet blir mindre enn ved kisteplasser. Forholdet er 6:1 på urner versus kiste.

Elvestrand gravlund, Tromsdalen

Det mangel på kistegravplasser på de sentrale gravlundene på Tromsøya og på fastlandet. Det satses godt på etablering av minnelunder som vil avlaste bruk av kistegraver til fordel for urnegraver. Men mangelen på kistegraver gjorde det nødvendig å foreslå utvidelse av et nytt kistegravfelt på Elvestrand gravlund i Tromsdalen. Prøvegraving foretatt i 2022, avdekket stor grad leire i grunnen som betydde massiv utskifting av masser egnet for gravlunder. Dette var forventet og ligger til grunn for anslaget på bevilgningene.

Prosjektet er kostnadsberegnet til nærmere 15 millioner kroner. Det er lyst ut prosjekteringsarbeid på anbud. Det foreligger nå tilbud. Arbeidene med selve utvidelsen forventes startet opp sommersesongen 2024 med masseutskiftninger. Investeringen finansieres over tre år med 5 millioner kroner pr år.

Maskinpark

Det er satt av midler til å kjøpe ny traktor og en minimaskin for å dekke behovet for brøyting på gravlundene og i tillegg til en del maskinarbeid i forbindelse med anleggsarbeid på gravlundene om sommeren.

Disse er i anbudsprosesser som vil være avgjort innen utgangen av sommeren.

Generelt for gravlundene

Gravlundene våre er parker som må utvikles og bevares som andre byrom. Vannposter, etablering av kildesortering som avfallsløsning, lysarmaturer og benker får mye juling i løpet av vinteren. Dette er objekter må byttes i langt større tempo enn det har vært gjort tidligere år. Det samme med porter, veier og parkering/adkomst og informasjon skilting. Vi budsjetterer med til sammen 500.000 hvert år i 10 årsperioden som skal sette fart på opparbeidelse og forskjønnelse av alle gravlunder i kommunen. Det er i alt 21 gravlunder i Tromsø.

Budsjettprioriteringene for kirkebygg ser ut som følger

PRIORITERINGER 2025-2028 - Kirkebygg		2025	2026	2027	2028
Domkirken	Reparasjon av glassmaleriene i koret	500 000			
	Innvendig maling		850 000		
Elverhøy kirke	Utenomhusplan med tiltak for området rundt kirka	450 000			
	Nytt orgel			4 000 000	
	Nye lysmaster på veien inn til kirka		600 000		
Grønnåsen kirke	Bygningsmessige oppgraderinger – forebygge lekkasjer		1 500 000		
Kroken kirke	Akustikk-tiltak, ombygging av tak innvendig		3 000 000		
Kvaløy kirke	Nytt tak på bårhuset	160 000			
	Varmepumper – ENØK			350 000	
Hillesøy kirke	Forprosjekt brannsikring, sprinkling			400 000	
	HC toalett i kirken, bygget på tårnfoten med lager på motsatt side samt ny kledning på tårnet				1 800 000
Tromsdalen kirke	Etablere og dele inn lagerrom for stoler i kjeller	50 000			

Handlingsprogram for 2025-2028

PRIORITERINGER 2025-2028 - Kirkebygg		2025	2026	2027	2028
Ullsfjord kirke	Utvendig maling (sist malt i 2009)	1 500 000			
	Oppvarming - nye ovner, varmepumper, innstallering av varmestyring	450 000			
	Forprosjekt brannsikring av kirken			400 000	
Lakselvbukt	Nye varmepumper - ENØK				250 000
Mjelde kapell	Innvendige arbeider, rep av fuktskader og bærende elementer		500 000		
Sum Kirkebygg		3 110 000	6 450 000	5 150 000	2 050 000

Alle beløp er i hele kroner netto eksklusiv mva.

Generelt

I fellesrådets prioriteringer er det i hovedsak lagt vekt på skallsikring av bygg, energiøkonomisering med tanke på framtidig økonomi, miljø og bærekraft, sikkerhet (brann, takras m.m.) og universell utforming. Dette for å i størst mulig grad følge kommunens målstyringsdokumenter.

Domkirken

Vinduene (rosett) i sideskipene er under Restaurering. Forventet ferdigstilt høsten 24.

Grønnåsen kirke

Grønnåsen kirke er en komplisert trebygning med mange utstikk og værutsatte kuttflater som gir rom for råteskader. For å forebygge dette må det gjøres en del bygningsmessige oppgraderinger for sikre bygningskallet og varigheten av det. Det vil være en klar fordel for miljøet å bevare bygningen i forsvarlig skikk istedenfor å måtte totalrenovere det i ettertid. Bevilgningen er ikke vedlikehold men en standardheving for å forbedre bygningens utforming til å stå imot været og klimaendringene.

Kroken kirke

Kroken kirke har behov for akustikk-tiltak. Kirken har siden den var ny hatt et betydelig akustikk-problem. Det har vært forsøkt utbedret med forskjellige tiltak uten at det har hatt nødvendig effekt. Det må derfor skje en ombygging av taket innvendig som vil gi nødvendig absorbering av lyd slik at etterklangen i kirkerommet blir god nok til både musikk og tale.

Øvrige kirker

Det satses på miljø gjennom å gå bort fra panelovner til varmepumper i Kvaløy og Lakselvbukt kirker. Dette er bygg som har gode forutsetninger for slike installasjoner med gode besparelser i energikostnader.

I Hillesøy kirke er det tenkt et påbygg i tårnfoten for å gi kirken et HC-toalett og lagerrom samt å kle tårnet med ny kledning. Dette som en del av kravet om universell utforming av offentlige bygg. En slik ombygging krever godkjenning fra Riksantikvaren, biskop og menighetsråd.

Gebyrer

Tromsø kirkelige fellesråd har i to møter behandlet forslag gravferdsgebyrer. I møte den 6. juni 2024 som sak 27 behandlet rådet et forslag som enstemmig ble vedtatt som forslag og oversendt til Tromsø kommunestyre for behandling.

I møte nå 12. september (sak 40) ble det også enstemmig vedtatt et forslag som handler om innføring av et engangsgebyr på kroner 4 000 fra 1.1. 2025 for bruk av minnelunder. Beløpet skal delvis dekke kostnadene til navneplaten, gravens andel av minnesmerket, beplanting, vedlikehold og stell i fredningstiden. Forslaget er innarbeidet i tabellen under.

(Alle beløp i hele kroner) (med utenbysboende menes innbyggere folkebokført i andre kommuner)

A. Gravferdsgebyrer (vedtas av kommunestyret etter forslag fra fellesrådet)	2021	2022	2023	2024	Forslag 2025	Endring i %
Gravferdsavgift utenbysboende (m/mva)	8 700	8 700	9 050	9 439	9 800	3,82 %
Urnedsettelse utenbysboende (m/mva)	3 800	3 800	3 950	4 172	4 350	4,27 %
Festeavgift pr grav; årlig, innenbysboende (u/mva)	349	359	370	386	400	3,63 %
Festeavgift pr grav, utenbysboende pr 20 år/år (u/mva)	550	550	570	595	620	4,20 %
Festeavgift pr år, navnet minnelund (Tromsø gravlund) (m/mva)	285	285	295	308	320	3,90 %
Oppsett av inngravert navneskilt på navnet minnelund (engangskostnad) (m/mva) Gjelder Tromsø gravlund og Sandnessund grl	600	1 500	1 550	1 617	1 700	5,13 %
Kremasjonsavgift, utenbysboende (m/mva) avgiften inkluderer kr 1000 i frakt	7 200	7 200	7 200	7 510	7 700	2,53 %
Innenbys kremasjonsavgift (m/mva)	0	0	0	0	0	0,00 %
Engangsavgift for driftskostnader på urne-/minnelund i fredningstiden (m/mva) Gjelder kun Elvestrand minnelund	-	-	-	-	4 000	NY
Tilrettelagt grav for utenbysboende – muslimsk gravfelt, Sandnessund, inkluderer ikke festeavgift (m/mva)	27 000	27 500	28 050	29 256	30 000	2,54 %
Bruk av Sállirsalen/lille seremonirom på krematoriet til begravelse/bisettelse av kommunens innbyggere (u/mva)	0	0	0	0	0	0,00 %
Bruk av Sállirsalen på krematoriet til begravelse/bisettelse av utenbysboende (u/mva)	2 600	2 800	2 900	2 920	3 000	2,74 %
Bruk av det lille seremonirommet på krematoriet til begravelse/bisettelse av utenbysboende (u/mva)	1 100	1 300	1 350	1 356	1 400	3,24 %

Møtedato: 07.10.2024
Saksnummer: 47/24
Saksbehandler: Oddgeir Albertsen

HØRING OM RAMMER FOR KIRKEVALGET

Forslag til vedtak:

Tromsø kirkelige fellesråd oversender administrasjonens høringsforslag med de endringer som fremkom i møtet til Kirkerådet.

Arbeid i saken:

Kirkerådet har sendt på høring forslag til rammer for kirkevalget. Den norske kirke er en demokratisk folkekirke. Alle medlemmer skal ha mulighet til å velge sine representanter til å styre kirken. Kirkerådet mener det er nødvendig å gjøre endringer i regelverket, noe som også vil bety forenklet gjennomføring og reduksjon i ressursbruk. Høringen foreslår blant annet at kirkevalget gjennomføres som digitalt valg med begrensede mulighet til å stemme ved oppmøte. Kirkevalget vurderes gjennomført i et annet tidsrom enn det offentlige valget. Det foreslås avvikling av Nominasjonskomiteens liste ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet og vektet representasjon fra de ulike bispedømmene i Kirkemøtet. Ved menighetsrådsvalg foreslås det å fjerne muligheten til å skrive opp valgbare personer på stemmeseddelen. I tillegg er det vurdering av en del tema der Kirkerådet ikke foreslår endring. Det er lagt opp til at Kirkemøtet vil behandle en sak om rammer for valget i 2025, etterfulgt av en regelendringssak på Kirkemøtet i 2026.

Høringen sendes til et utvalg av menighetsrådene og de kirkelige fellesrådene, men alle kan avgi høringsuttalelse. I tillegg sendes høringen til bispedømmerådene, de teologiske utdanningsinstitusjonene som har rett til å gi cand.theol.-utdanning, Norsk Kvinnelig Teologforening, fagforeningene, Den norske kirkes ungdomsutvalg, Den norske kirkes råd for personer med funksjonsnedsettelse, Hovedorganisasjonen KA, Bønnelista, Frimodig Kirke, Interesseforeningen for Nominasjonskomiteens liste og Åpen folkekirke.

Kirkerådet ber høringsinstanser fylle ut et digitalt skjema for hørings svar. Vedlagt er en PDF med oversikt over hørings spørsmålene. Det er også utarbeidet et arbeidsdokument i Word som man kan bruke til arbeidet med svarene.

Alle kan avgi høringsuttalelse. Høringsuttalelser er offentlige etter offentleglova, jf. kirkeordningen § 42, og vil bli offentliggjort på kirken.no.

Frist for å sende inn hørings svar er 6. desember 2024.

Vedlagt følger kirkevergens forslag til høringsuttalelse men møtebehandlingen med eventuelle endringer vil være fellesrådets høringsuttalelse.

Tromsø, 23.10. 2024

Oddgeir Albertsen
Kirkeverge

Høring – rammer for kirkevalget

Høringsnotat 10. oktober 2024. Høringsfrist: 6. desember 2024

Sammendrag

Den norske kirke er en demokratisk folkekirke. Alle medlemmer skal enkelt ha mulighet til å velge sine representanter til å styre kirken. Kirkerådet mener det er nødvendig å gjøre endringer i regelverket, noe som også vil bety forenklet gjennomføring og reduksjon i ressursbruk. Evalueringen av kirkevalget 2023 pekte blant annet på at valgdeltakelsen gikk ned fra 12,6 prosent i 2019 til 9,1 prosent i 2023. Evalueringen slår også fast at det ble brukt betydelige ressurser på valggjennomføringen, blant annet 100 000 arbeidstimer lokalt og over 85,5 mill. kroner. Kirkevalget 2023 var første gang digital forhåndsstemming ble gjennomført. Dette var vellykket og gjorde valget mer tilgjengelig.

Høringsnotatet skisserer tre modeller for gjennomføring av neste kirkevalg:

Modell 1: Heldigitalt valg

Kirkevalget gjennomføres heldigitalt, hvor velgerne bruker sine egne digitale enheter (f.eks. mobil eller PC) for å stemme. Det blir ingen forhåndsstemming eller stemming på papir på valgdagen.

Fordeler: Stor forenkling og betydelig tidsbesparelse. Ingen behov for trykking, mottak eller telling av fysiske stemmesedler. Redusert risiko for feil.

Kostnadsbesparelser på minst 42 millioner kroner.

Ulemper: Noen stemmeberettigede uten elektronisk ID vil ikke kunne utøve stemmeretten.

Modell 2: Digitalt valg med begrensede muligheter for fysisk stemming

Kirkevalget gjennomføres hovedsakelig digitalt, men det gis begrensede muligheter til å stemme ved oppmøte.

Fordeler: Ivaretar prinsippet om at alle med stemmerett skal ha mulighet til å stemme. Reduserer arbeidet med omfattende fysisk stemmegivning på forhånd og fjerner arbeidet med valgdag. Kostnadsbesparelser på ca. 36 millioner kroner.

Ulemper: Krever noe ekstra valgarbeid lokalt og kan medføre høyere kostnader enn modell 1, spesielt hvis papirstemmer må håndteres.

Modell 3: Digital forhåndsstemming og fysisk stemmegiving på valgdagen

Kirkevalget gjennomføres med digital forhåndsstemming og fysisk stemmegiving på valgdagen, på samme tid og sted som offentlige valg.

Fordeler: Gjør valget enkelt tilgjengelig for velgerne, når ut til flere.

Ulemper: Krever store ressurser lokalt, med mange valgfunksjonærer og valglokaler. Økonomisk og arbeidsmessig belastning er stor, og modellen anses som for kostbar og kompleks. Prinsipielle argumenter mot å ha kirkevalg samme sted som offentlige valg.

Kirkerådet anbefaler å gjennomføre kirkevalget som et digitalt valg (modell 2) med begrenset mulighet for å stemme ved oppmøte for å oppnå forenkling og kostnadsbesparelser. Kirkerådet foreslår at det vurderes om det digitale valget skal gjennomføres i samme tidsperiode som det offentlige valget eller i en periode senere på høsten i 2027. Videre anbefaler Kirkerådet at ordningen med Nominasjonskomiteens liste avvikles for valg til Kirkemøtet, og at valg av Kirkemøtet og bispedømmeråd fortsatt gjennomføres ved direkte valg.

Det er behov for å forenkle valgreglene for å gjøre dem mer tilgjengelige og redusere risikoen for feil. Høringsnotatet inneholder noen forslag som har som mål å gjøre valgarbeidet mer effektivt. Høringsnotatet inneholder også en vurdering av om det bør gjøres endringer i Kirkemøtets sammensetning for å oppnå forenkling og besparelser. Kirkerådet går inn for at ordningen med særskilt representasjon av prester og andre kirkelig ansatte i Kirkemøtet opprettholdes.

Forenkling av valggjennomføringen vil redusere kostnadene og arbeidsbelastningen lokalt. Digitalisering krever et mer digitaliseringsvennlig regelverk som er mindre komplekst. Kirkerådet foreslår å avvikle tilskudd til lokal gjennomføring av kirkevalget i modell 1 og modell 2.

1. Oppsummering av Kirkerådets forslag

1. Kirkevalget gjennomføres som digitalt valg med begrensede muligheter til å stemme ved oppmøte (modell 2)
2. Kirkevalget 2027 vurderes gjennomført i et annet tidsrom enn det offentlige valget i 2027.
3. Valget av Kirkemøtet gjennomføres med utgangspunkt i selvstendige lister. Dagens ordning med Nominasjonskomiteens liste i dette valget avvikles. Hvis det ikke godkjennes noen listeforslag, nedsettes det en nominasjonskomité som får i oppgave å fremme en valgliste.
4. Kirkerådet går inn for å videreføre ordningen med direkte valg til Kirkemøtet og bispedømmeråd.
5. Kirkemøtet går inn for å gjøre følgende forenklinger i regelverket:
 - a. Muligheten til å stemme på personer som ikke har stilt til valg (tilføyde navn) ved menighetsrådsvalget, avvikles.
 - b. Sperregrensen på fem prosent ved menighetsrådsvalg opprettholdes.
 - c. Ordningen med supplerte kandidater ved menighetsrådsvalg forenkles.
 - d. Forholdsvalg (valg med flere lister) ved menighetsrådsvalg opprettholdes.

6. Ordningen med særskilt representasjon av prester i Kirkemøtet opprettholdes. Valget gjennomføres som flertallsvalg.
7. Ordningen med særskilt representasjon av andre kirkelig ansatte i Kirkemøtet opprettholdes. Valget gjennomføres som flertallsvalg.
8. Det innføres en vektet representasjon som velges av kirkemedlemmene fra hvert bispedømme i Kirkemøtet.
9. Det som i dagens ordning heter *valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet* blir fra nå omtalt som *valg til Kirkemøtet og bispedømmeråd*.

Innhold

Sammendrag	1
1. Oppsummering av Kirkerådets forslag.....	2
2. Innledning	4
3. Evalueringen av kirkevalget 2023	5
3.1 Valgdeltakelse	6
3.2 Digitale valg	6
3.3 Ressursbruk.....	7
4. Forslag til endringer knyttet til kirkevalget.....	8
4.1 Digitalt valg eller digitalt og fysisk valg?	8
4.2 Tidspunkt for kirkevalget.....	18
4.3 Ordning for valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet	19
4.4 Andre forenklinger i regelverket	23
5. Forslag til endringer i Kirkemøtets sammensetning.....	26
5.1 Særskilt representasjon av prester og andre kirkelig ansatte	27
5.2 Spørsmål om lik representasjon fra alle bispedømmene eller vektet representasjon.....	29
5.3 Endring fra <i>valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet</i> til <i>valg av Kirkemøtet og bispedømmeråd</i>	33
6. Økonomiske og administrative konsekvenser.....	34

2. Innledning

Den norske kirke er en landsdekkende og demokratisk folkekirke. Fra særlig 2009 og frem til i dag har Den norske kirke arbeidet for å utvikle sine valgordninger. Noen av rammene ved de kirkelige valgene var tidligere fastsatt av Stortinget gjennom kirkeloven, men det er nå opp til Kirkemøtet å fastsette hvordan kirkevalg skal organiseres.

Alle medlemmer i Den norske kirke har mulighet til å påvirke kirken gjennom å delta i frie og hemmelige valg og velge sine representanter til menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet. Det at medlemmene enkelt skal ha muligheten til å delta i kirkelige valg er svært viktig og ligger til grunn for vurderingene som gjøres i dette høringsnotatet.

Demokratiske valg kan innrettes på forskjellig vis. Siden 2009 har kirkedemokratiet lignet på offentlige valg. Nå er sammenligningen med det offentlige ikke lenger like selvsagt. Den norske kirke må nå selv vurdere ordningene og finne en ramme for valg som er hensiktsmessig i fremtiden. Muligheten til å gjennomføre digitale valg legger både til rette for at velgerne enkelt har muligheten til å delta i valgene, og muliggjør en forenkling av ordningene. Forenkling av ordningene vil gjøre det lettere for velgerne å ta opplyste valg, og lettere for dem som organiserer valget, å gjennomføre valget korrekt. Det skal fortsatt være frie og hemmelige valg for medlemmene, men ressursbruken må vurderes kritisk.

Til kirkevalgene i 2009, 2011, 2015 og 2019 ble det bevilget et særskilt tilskudd over statsbudsjettet til gjennomføringen av kirkevalgene. Fra 2020 av har kostnadene til kirkevalg blitt innarbeidet i det generelle rammetilskuddet fra staten til rettssubjektet Den norske kirke. Endringene i forholdet mellom stat og kirke innebærer nå også at det er opp til Den norske kirke i større grad å ta stilling til hvordan ressursene blir brukt, herunder hvor mye som skal gå til gjennomføringen av kirkevalg.

Budsjettrammen for kirkevalget 2023 var i utgangspunktet på nivå med tidligere valg. Fordi den generelle budsjettsituasjonen var krevende, besluttet Kirkerådet i 2022 blant annet at det ikke skulle sendes ut valgkort, se sak KR 94/22 side 19.

Ved kirkevalget i 2023 ble det for første gang gjennomført digital forhåndsstemming. Dette gjorde det mulig for velgere å forhåndsstemme hvor og når de ville i perioden for forhåndsstemming.

To grunnleggende spørsmål ved evaluering av valg i Den norske kirke er hva som er en rimelig forventning til valgdeltakelse, og hvilken ressursbruk til forberedelse og gjennomføring av valget som står i et rimelig forhold til valgdeltakelsen. Når man fordeler kostnadene på antall velgere som deltok i valget i 2023, kommer man til en kostnad per velger på 312 kr.

Kirkerådet mener det er nødvendig å forenkle valggjennomføringen. Å videreføre dagens ordning er for dyrt og gir også en for stor arbeidsbelastning for ansatte, valgte og frivillige i kirken lokalt og nasjonalt. Kompleksiteten bidrar samtidig til å øke risikoen for at det gjøres feil. Behovet for å redusere ressursbruken må også ses i sammenheng med den økonomiske situasjonen Den norske kirke står i nå og framover. Det har allerede vært nødvendig å kutte i budsjettet til kirkevalg i innværende periode (altså perioden 2024–2027). Dette må følges opp av forenklinger for at det skal være samsvar mellom tilgjengelige ressurser og arbeidet som skal gjøres.

Gjennomføringen av kirkevalget er avhengig av et digitalt valgadministrasjonsverktøy hvor man kan legge inn informasjon om menighetsrådene, kandidater, lister mv. Dette gjøres i *valgmodulen* i Den norske kirkes medlemsregister. I 2024 har Kirkerådet inngått avtale med ny leverandør om videre utvikling og vedlikehold av medlemsregisteret, noe som medfører en utfasing av eldre teknologi og behov for å bygge opp store deler av valgmodulen på nytt. Forenklinger i regelverket vil gjøre at dette arbeidet vil bli mindre omfattende og dermed også mindre kostbart.

Det er viktig at Den norske kirke har velfungerende demokratiske valgordninger. Valgordninger kan imidlertid innrettes på ulikt vis. Med bakgrunn i evalueringen av kirkevalget i 2023, ny utviklingsleverandør og økonomi foreslår Kirkerådet endringer i rammene for kirkevalget i dette høringsnotatet. Høringsnotatet vurderer også enkelte endringer i Kirkemøtets sammensetning (avsnitt 5).

Det er lagt opp til at Kirkemøtet i 2025 avklarer enkelte prinsippsspørsmål og andre rammer for kirkevalget (se forslagene i avsnitt 1). Nye regler, basert på vedtaket i 2025, vil deretter bli utredet til Kirkemøtet 2026. Det inkluderer eventuelle endringer i kirkeordningens bestemmelser om sammensetning og valgordning.

Høringsnotatet redegjør først for hovedpunkter fra evalueringen av kirkevalget 2023, før forslag til endringer knyttet til kirkevalget gjennomgås. Deretter vurderes enkelte forslag til endringer i Kirkemøtets sammensetning, før det redegjøres for økonomiske og administrative konsekvenser.

3. Evalueringen av kirkevalget 2023

Kirkerådet evaluerte kirkevalget 2023 i sitt møte i mars 2024, jf. sak [KR 37/24](#). Av økonomiske hensyn ble det til forskjell fra tidligere valg, ikke gjennomført en ekstern evaluering. Som grunnlag for saken ble det derimot utarbeidet en intern [evalueringsrapport](#). Evalueringsrapporten bygget blant annet på en spørreundersøkelse til valgmedarbeidere i soknene, bispedømmerådenes evalueringer og undersøkelser blant befolkningen/medlemmene.

3.1 Valgdeltakelse

Valgdeltakelsen i 2023 gikk ned sammenlignet med valgene i 2019 og 2015. 274 800 medlemmer i Den norske kirke benyttet seg av stemmeretten, eller 9,1 prosent av de stemmeberettigete. I 2019 var den samlede oppslutningen på 12,6 prosent, og i 2015 var den på 16,7 prosent.

Ulike informasjonstiltak både lokalt, regionalt og nasjonalt ble gjennomført før valget. Ved tidligere valg har det blitt sendt ut valgkort til alle medlemmene. Ved valget i 2023 var det budsjettert med 18,6 millioner til valgkort. På grunn av den økonomiske situasjonen ble denne budsjettposten kuttet, og det ble ikke sendt valgkort. Medlemsundersøkelser viser at informasjon om kirkevalget hadde nådd medlemmer fra ulike velgergrupper – både den velgergruppen som kan sees på som aktive i kirken, og de som oppsøker kirken bare ved spesielle anledninger. Undersøkelsene viser at kjennskap til valget økte fra 27 prosent til 82 prosent i perioden for kampanjen. I samme periode drev kandidater og lister som stilte til valg både fysisk og digital valgkamp, som også bidro til økt oppmerksomhet til kirkevalget. På tross av alt dette, ser det ikke ut til at de ulike informasjonstiltakene har hatt vesentlig innvirkning på valgdeltakelsen. Det er ikke undersøkt hvorvidt det at det ikke ble sendt ut valgkort, har påvirket valgdeltakelsen. Det er heller ikke undersøkt nærmere om velgerne faktisk har opplevd å få nok informasjon og hatt god nok kunnskap til å gjøre et opplyst valg.

3.2 Digitale valg

Ved valget i 2023 kunne velgerne for første gang forhåndsstemme digitalt. Valg av prest og valg av lek kirkelig tilsatt ble gjennomført heldigitalt. De digitale valgene var åpne i perioden fra 10. august til 6. september 2023 (onsdagen før valgdagen). 91 689 velgere avga stemme ved ett eller flere av de digitale valgene. Dette var 33,4 prosent av dem som stemte. Da hver velger kunne stemme i minst to valg, ble det totale antallet digitale stemmer 159 025.

Gjennomføringen av de digitale valgene var vellykket. Det var noen tekniske utfordringer knyttet til manntall og tilføyde navn, men overordnet gjorde den digitale løsningen kirkevalget tilgjengelig for medlemmene i Den norske kirke på en helt annen måte enn tidligere. Både internettvalgstyret og Kirkerådet er tilfreds med forberedelsen og gjennomføringen av de digitale valgene. Tilbakemeldingen fra kirkemedlemmene var også svært positive. Kirkerådet mener en digital løsning må videreføres frem mot neste valg.

Når man skal digitalisere, er det viktig med et enhetlig regelverk uten for mange unntak, ofte omtalt som *digitaliseringsvennlig* regelverk. Det har ikke vært tilfellet for reglene for kirkelig valg. Kirkevalgreglene er svært komplekse fordi de kirkelige valgene er komplisert bygd opp. Det som omtales som *kirkevalget* utgjør nesten 1 2000 forskjellige valg med små og store forskjeller i reglene for de ulike valgene

Dette gjør det vanskelig å gjennomføre kirkevalget ikke bare manuelt – men også digitalt.

3.3 Ressursbruk

I fireårsperioden 2020–2023 ble det brukt til sammen ca. 85,5 mill. kroner til kirkevalg over rettssubjektet Den norske kirkes budsjett. Av dette var tilskudd til kirkelige fellesråd til lokal gjennomføring av valget på ca. 35 mill., tildeling til bispedømmerådene på 7,5 mill., intensjonsstøtte og listestøtte til de som stilte til valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet, på 5 mill. og støtte til nomineringsgrupper som har medlemmer i Kirkemøtet, på i underkant av 4 mill. kroner. Forberedelsen og gjennomføringen av de digitale valgene kostet ca. 20 mill.

Kirkerådet har anslått at det lokalt ble brukt godt over 100 000 timer på forberedelse og gjennomføring av kirkevalget 2023, utenom forhåndsvalget. Det var over 13 000 valgfunksjonærer fordelt på 2326 valglokaler på valgdagene. Evalueringen anslår at det på valgdagene ble brukt over 45 årsverk til å bemanne valglokaler. I tillegg kommer opplæring, trykking av stemmesedler og manntall i forkant, samt opptelling og rapportering i etterkant. Av valgfunksjonærene var det ca. 15 prosent tilsatte, 44 prosent menighetsrådsmedlemmer og 41 prosent frivillige.

De gjeldende kirkevalgreglene krever omfattende fysisk forhåndsstemming, og de stiller krav om at det skal være minst to stemmemottakere til stede til enhver tid. Kirkerådet har ikke statistikk på hvor mange arbeidstimer som gikk med til å betjene lokaler for forhåndsstemming, men har, ut fra reglenes krav, anslått at det var et sted mellom 11 000 og 36 000 timer. Antakelig var det et antall i den øvre enden av anslaget.

39 prosent av dem som stemte, forhåndsstemte. De aller fleste som forhåndsstemte, gjorde det digitalt. 15 393 velgere forhåndsstemte på papir. Hvis man tar utgangspunkt i anslaget for timer brukt i avsnittet over, betyr det at det ble brukt i øvre del av 11 000–36 000 timer for å ta imot 15 000 stemmegivninger. Soknene måtte arbeide mye for å legge til rette for forhåndsstemming på papir, men den muligheten ble i svært liten grad brukt av velgerne.

Det omfattende arbeidet med kirkevalg blir opplevd som en belastning lokalt. Det binder opp både ansatte og frivillige som ellers kunne brukt tid på barne- og ungdomsarbeid, diakoni, kirkemusikk eller andre møteplasser ute blant folk. I evalueringen ble det blant annet pekt på at det er avgjørende å endre omfanget av fysisk forhåndsstemming. Valggjennomføring etter dagens ordning forutsetter også at ansatte og frivillige i soknet bruker tid på å skaffe pålagt valgmateriell, opplæring, forberedelser og bemanning av forhåndslokaler og valglokaler i stedet for arbeid som er rettet mot folk i soknet.

4. Forslag til endringer knyttet til kirkevalget

Den norske kirkes valgordning skal legge forholdene til rette, slik at medlemmene av Den norske kirke ved frie og hemmelige valg skal kunne velge sine representanter til menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet. Kirkerådet har som utgangspunkt at de som ønsker å bruke stemmeretten, får anledning til å bruke den, samtidig som det er viktig å vurdere ressursbruken i lys av det som fremstår som en realistisk oppslutning om kirkevalg.

Regelverket for kirkelige valg er komplekst og vanskelig tilgjengelig for både valgmedarbeiderne, kandidater som stiller til valg, velgerne og mediene. Dette er et demokratisk problem fordi det gjør det vanskeligere for velgerne å ta opplyste valg og gjør det vanskeligere for dem som organiserer valget, å gjennomføre valget korrekt. Det kan derfor hindre velgere fra å utøve stemmeretten sin. Det gjør også at ressurser brukes på å forstå valgreglene, heller enn å faktisk gjøre valget tilgjengelig for velgerne.

Etter endringene i relasjonen mellom stat og kirke må Den norske kirke kritisk vurdere om demokratitenkning og reglene for kirkevalg fortsatt skal ligne like mye på offentlig demokratiforståelse og de offentlige valgordningene, jf. sak KR 96/23. Et kirkelig medlemsdemokrati skal sikre hemmelige og frie valg, men det betyr ikke nødvendigvis at valget må bygge på de ordningene som gjelder for kommunestyre-, fylkestings- eller stortingsvalg. Samtidig er det ikke nødvendigvis hensiktsmessig for Den norske kirke som en grunnlovsfestet folkekirke med 3,4 millioner medlemmer å ta utgangspunkt i eller sammenlikne seg med medlemsdemokratiet i ulike organisasjoner i sivilsamfunnet. Dette er også et overordnet perspektiv og hensyn som utgjør en bakgrunn for forslagene i høringsnotatet.

Kompleksiteten gjør også digitalisering krevende. Forenkling av regelverket vil spare ressurser på alle nivåer, samtidig som det vil gjøre valget lettere for velgerne – og det vil redusere risikoen for feil. Den økonomiske situasjonen Den norske kirke står i, gjør det også nødvendig å spare kostnader ved gjennomføringen av valget. Forslag til endringer ved gjennomføring av kirkevalg vil derfor bygge på et prinsipp om at det skal gjennomføres forenklinger og besparelser.

4.1 Digitalt valg eller digitalt og fysisk valg?

Fra 2009 av har de kirkelige valgene vært gjennomført samme tid som og i umiddelbar nærhet til de offentlige valgene på valgdagen. Dette var tidligere bestemt av Stortinget. I den nye trossamfunnsloven er det overlatt til Den norske kirke selv å beslutte hvordan kirkevalget skal gjennomføres.

I behandlingen i Kirkemøtet har kirkemøtekomiteen tidligere pekt på at den ut fra tros- og livssynspolitiske hensyn ser «det problematiske i at Den norske kirkes valg, og bare dem, kobles til valglokalene og tidspunktene for de offentlige valg i Norge». Samtidig har komiteen lagt vekt på at «det [er] et mål at ordningene for valg i Den

norske kirke stimulerer til stor valgdeltagelse i en fase der Den norske kirkes demokratiske kultur og ordninger utvikles for en selvstendig folkekirke». Ut fra dette trakk kirkemøtets medlemmer ulike konklusjoner i 2021, men flertallet (81 stemmer) gikk da inn for å videreføre ordningen med samme tid og sted for valget i 2023.

Over tid har det skjedd noen endringer som gjør at Kirkerådet nå mener spørsmålet må vurderes på nytt.

Fra 2009 og frem til i dag har det skjedd en utvikling hvor stadig færre av velgerne ved offentlige valg deltar på valgdagen. I 2009 var det 24,5 prosent av velgerne som forhåndsstemte, mens det var 49,1 prosent som forhåndsstemte i 2023. Effekten av at Den norske kirke har hatt sine valg samtidig med og i umiddelbar nærhet til offentlige valg på valgdagen, blir svekket når stadig færre velgere ved offentlige valg stemmer på valgdagen. Den norske kirke har ikke kapasitet til å ha forhåndsvalg tilsvarende det offentlige valget. Det digitale forhåndsvalget i 2023 var et tiltak som prøvde å motvirke denne effekten ved å ha digitale valg tilgjengelige i hele perioden for forhåndsstemming.

Effekten av å ha valget i umiddelbar nærhet til de offentlige valglokalene har også blitt redusert av at man i de fleste kommunene nå kan stemme hvor som helst i kommunen. Det gjør at mange ikke lenger kjenner til sin stemmekrets og derfor ikke er kjent med hva som er riktig sted å møte opp på valgdagen (eller ikke er kjent med at det er kirkevalg, eller at stemmekretsen har noe å si for hvor man må avgi stemme). Det kan antas at de færreste som først møter opp ved feil stemmested, reiser til riktig stemmested for å få avgitt stemme ved kirkevalget. Det har også vært noe forvirring om håndtering av velgere som ikke står i manntallet i stemmekretsen, som blant annet førte til en klagesak i 2023.

Evalueringen av valget i 2023, og særlig de positive erfaringene med digitalt valg, gjør det naturlig å vurdere relativt fritt hvordan kirkevalget bør gjennomføres i fremtiden.

Kirkerådet vil her peke på tre modeller:

1. Kirkevalget gjennomføres heldigitalt.
2. Kirkevalget gjennomføres digitalt med begrensede muligheter for å stemme ved oppmøte.
3. Kirkevalget gjennomføres med digital forhåndsstemming og valgdag med fysisk stemmegiving.

Modell 1: Kirkevalget gjennomføres heldigitalt

Presentasjon av modellen

I denne modellen blir kirkevalget gjennomført heldigitalt ved at velgerne på sine egne digitale enheter (f.eks. mobil eller PC) vil kunne stemme i kirkevalget. Det innebærer

at det ikke lenger blir forhåndsstemming på papir eller stemming på papir på valgdagen, slik at det ikke blir fastsatt noen krav om gjennomføring av valget lokalt. Det er altså to elementer denne modellen bygger på: 1) Heldigitalt valg og 2) Ikke krav om lokal gjennomføring av valget.

Vurdering av hensyn

Å gjennomføre kirkevalget heldigitalt vil være en stor forenkling og spare svært mye arbeidstid. Det vil ikke være fysiske stemmesedler å trykke, ta imot og telle, og man behøver ikke å bemanne valglokaler. Hele valgprosessen vil gjennomføres digitalt, noe som vil redusere risikoen for feil som for eksempel feil lister i valglokalene og feil i optelling av papirstemmer. Miljømessig vil det være en stor fordel ikke å måtte trykke opp og transportere stemmesedler både ut til valglokalene og til telling i etterkant. Digitalt valg har også en miljøpåvirkning, men gitt at det digitale valget uansett skal gjennomføres, er det bra ikke å ha papirvalg på toppen. Det vil også spare arbeidstid, særlig lokalt der man ikke trenger å bemanne lokaler, gi opplæring til valgfunksjonærer og andre praktiske oppgaver knyttet til det fysiske valget. Man vil også spare mye ressurser i Kirkerådets sekretariat, fordi man ikke behøver å utvikle en ordning for å slå sammen papirstemmene med digitale stemmer.

Valget av prest og lek kirkelig tilsatt ble gjennomført heldigitalt i 2023, noe som bidro til en forenkling både for velgerne og for valgadministrasjonen i bispedømmene. Gjennomføringen av dette valget gikk bra.

Også andre organisasjoner som f.eks. Coop, OBOS og lokalbanker gjennomfører valg digitalt, og det har vært gjennomført digitale folkeavstemninger i flere kommuner og fylkeskommuner.

Ved kirkevalget i 2023 var det fortsatt over 60 prosent av velgerne som stemte på papir. Noen har ikke elektronisk ID, andre føler seg ikke komfortable med digitale verktøy. Samtidig må dette ses i sammenheng med at kirken hadde et omfattende tilbud til fysisk stemmegivning. Utfordringen er særlig knyttet til de velgerne som ikke kan stemme digitalt, fordi de mangler elektronisk ID. Ved offentlige valg er det et grunnleggende prinsipp at alle med stemmerett skal ha mulighet til å stemme. Ved et heldigitalt valg risikerer en at noen stemmeberettigede ikke vil ha muligheten til å stemme, fordi de ikke har elektronisk ID. Samtidig er det ikke gitt at det samme prinsippet som gjelder ved offentlige valg, må gjelde ved kirkevalg. Kirkevalget er ledd i et medlemsdemokrati, og ikke et offentlig valg.

BankID er den mest brukte elektroniske ID-løsningen. BankID skriver på sine nettsider at 4,5 millioner nordmenn har BankID. Ifølge SSB er det 4 639 075 innbyggere i Norge over 15 år per første kvartal 2024¹. Ut fra dette kan man beregne at omtrent tre prosent (139 075 personer) av befolkningen i aktuell alder ikke har

¹ <https://www.ssb.no/befolkning/faktaside/befolkningen>

BankID. Ved valget i 2023 var det 274 800 personer som deltok, og prosentregning tilsier at 8 244 (tre prosent) av disse ikke har BankID (det er da ikke tatt hensyn til andre faktorer som kan påvirke dette tallet, og at enkelte kan benytte andre elektroniske ID-løsninger). Prinsipielt er det problematisk at disse velgerne ikke får muligheten til å utøve stemmeretten. Samtidig er det snakk om å bruke omfattende ressurser på alle nivåer i kirken for svært få stemmer.

Da Innlandet fylkeskommune gjennomførte en heldigital folkeavstemning i 2022, ga Likestillings- og diskrimineringsombudet uttrykk for bekymring «for at fylkeskommunen har skapt en barriere for å delta i avstemningen for den ikke-digitale gruppen, som særlig består av eldre».² Diskrimineringsnemnda behandlet i 2022 en sak om spørsmål om diskriminering på grunn av funksjonsnedsettelse ved at det bare var mulig å stemme digitalt i denne folkeavstemningen. Nemnda kom til at klageren ble stilt dårligere enn andre på grunn av funksjonsnedsettelse ved at avstemningen ble gjennomført heldigitalt, men at vilkårene for lovlig forskjellsbehandling var oppfylt.³

Valg i Den norske kirke er ikke umiddelbart sammenlignbare med offentlige valg, men noen av de kirkelige velgerne vil nok kunne oppleve en barriere for å delta i kirkevalget hvis det blir heldigitalt. På den annen side har det vært gode erfaringer med at de digitale valgene er universelt utformet, slik at det er lettere for andre grupper å delta i valget digitalt. Det har også vært flere eksempler på at eldre har opplevd digitalt valg som mer tilgjengelig, fordi det ikke er nødvendig å reise til valglokalet for å avgi stemme.

Kirkerådet legger til grunn at en modell med heldigitale valg vil ha et saklig formål, vil være nødvendig for å oppnå formålet, og ikke er uforholdsmessig inngripende, jf. likestillings- og diskrimineringsloven § 9. Det vises i den sammenhengen til at lovens forarbeider slår fast at ulemper som rammer *eldre* fordi de i mindre grad tar i bruk moderne teknologi, som et utgangspunkt vil være lovlig forskjellsbehandling som er nødvendig og forholdsmessig, siden «et forbud ville redusere insentivene til å ta i bruk effektiviserende teknologi», jf. Prop. 81 L (2016–2017) side 146. Forarbeidene understreker samtidig at bruk av moderne teknologi har en stor samfunnsøkonomisk gevinst og en miljømessig side. Diskrimineringsnemnda har i sin praksis lagt til grunn at det samme utgangspunktet til en viss grad må gjelde for *funksjonsnedsettelse*.⁴

Det vil være behov for beredskapsbestemmelser dersom valget ikke kan gjennomføres etter forutsetningene.

² <https://www.ldo.no/en/ombudet-og-samfunnet/siste-nytt2/ombudet-bekymret-for-digital-utenforskap-i-forbindelse-med-folkeavstemning/>

³ Diskrimineringsnemndas sak 22/108.

⁴ Se Diskrimineringsnemndas sak 22/108.

Økonomisk og administrative konsekvenser

Siden denne modellen ikke inneholder krav om gjennomføring av fysisk valg, hverken på papir eller digitalt, vil kostnadene som har gått til å gjennomføre fysisk stemming, bli spart i denne modellen.

Fra menighetsrådsloven 1920 av har kommunene hatt ansvaret for utgiftene til menighetsrådsvalget. Med demokratireformen fra 2009 og de økte kravene til tid, sted og omfang ved kirkevalget har Stortinget finansiert merutgiftene som fulgte av kravene i valgreglene over statsbudsjettet, og for 2023 har dette vært videreført via rammetilskuddet til rettssubjektet Den norske kirke. Hvis man går inn for heldigitalt valg, vil arbeidet som gjenstår for menighetsrådet være knyttet til nominasjonskomité, behandling av listeforslag, kommunikasjon om valget og oppfølging av valgresultatene. Dette tilsvarer det nivået som gjaldt før 2009. Ved at kirkevalgreglenes ekstra krav avvikles i denne modellen, vil en naturlig konsekvens være at også merutgiftene som har vært dekket av tilskudd fra Kirkerådet, avvikles. Det innebærer at de utgiftene menighetsrådet har til valggjennomføring, vil være omfattet av kommunens finansieringsansvar for *administrativ hjelp* etter trossamfunnsloven § 14 annet ledd. Det vil derfor være viktig å inkludere dette i budsjettforslaget fra soknet ved kirkelig fellesråd til kommunen.

Kirkerådet legger til grunn at tilskuddet til kirkelig fellesråd for lokal valggjennomføring, som utgjør ca. 35 millioner, vil kunne spares. Dette tilskuddet har bl.a. gått til opplæring og godtgjørelse av valgfunksjonærer, lokal valgadministrasjon og valgmateriell.

Siden det ikke blir fysiske stemmesedler vil kostnadene til trykking og sending av stemmesedler bli spart ved begge valgene, og det vil heller ikke være nødvendig å oversende papirstemmesedler fra valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet fra valgstyrene til bispedømmet. Det vil heller ikke være nødvendig å utvikle funksjoner for at menighetsrådene skal kunne hente ut stemmesedler på papir ved menighetsrådsvalget på kirken.no. Også det har en kostnad som spares.

Siden modellen er heldigital, er det ikke nødvendig å utvikle en løsning for å slå sammen papirstemmer med de digitale stemmene i valgmodulen, en omfattende og kostbar prosess. Det vil heller ikke være nødvendig å utvikle funksjonalitet for planlegging og kunngjøring av forhåndsstemming eller valgting. Som følge av at valget ikke skjer i umiddelbar nærhet til offentlige valg, vil det heller ikke være nødvendig for systemet å håndtere de offentlige stemmekretsene fordelt på de ulike soknene. Samlet innebærer dette en stor besparelse.

Oppsummert kan det anslås at modellen vil spare ca. 35 millioner kroner på tilskudd til lokal valggjennomføring, 1 million til trykk og distribusjon av stemmesedler og anslagsvis 6 millioner til digital utvikling. Modellen vil derfor spare minst 42

millioner kroner. I tillegg kommer de ressursene man sparer ved at ansatte og frivillige slipper å bruke tid på valggjennomføring på valgdagen.

Modell 2: Kirkevalget gjennomføres digitalt med begrensede muligheter for å stemme ved oppmøte

Presentasjon av modellen

Også i denne modellen gjennomføres kirkevalget hovedsakelig digitalt. Forskjellen fra modell 1 er at det også blir fastsatt noen *begrensede* muligheter for å stemme ved oppmøte i perioden for valget. Når det er presisert at det skal være *begrensede* muligheter til å stemme ved oppmøte, er det for å understreke at modellen ikke legger opp til at det skal være omfattende muligheter for å kunne stemme for dem som ikke kan stemme digitalt, men at det skal være et avgrenset tilbud.

I utgangspunktet legger modellen til grunn at også de som ikke har elektronisk ID eller ikke får til å stemme digitalt, må stemme digitalt ved oppmøte. En kan se for seg en alternativ innlogging i et bemannet lokale der velgeren selv må identifisere seg som ved papirvalg, men at det likevel går an å avgi en digital stemme via en PC. Om dette vil være mulig, vil både være avhengig av tekniske muligheter i det digitale valgsystemet og kostnader for dette. Spørsmålet om en slik digital løsning er realistisk å få til ved kirkevalget i 2027, er noe Kirkerådet må komme tilbake til etter nærmere utredning.

Hovedgrepet ved denne modellen er at det uansett skal være muligheter for å stemme ved oppmøte for dem som ikke har elektronisk ID eller kompetanse til å stemme digitalt på egenhånd. Hvis det digitale valgsystemet ikke åpner for at stemming ved oppmøte kan skje direkte i systemet, innebærer denne modellen at velgere som ikke kan stemme digitalt, får en mulighet til å stemme på papir.

Vurdering av hensyn

Denne modellen vil ivareta mange av de samme hensynene som modell 1 ved at kirkevalget hovedsakelig gjennomføres digitalt. Dermed blir det heller ikke behov for å gjennomføre valgting på valgdagen eller omfattende forhåndsstemming på papir.

Denne modellen legger avgjørende vekt på prinsippet om at alle med stemmerett skal ha mulighet til å stemme. De som ikke har eller kan stemme digitalt, vil i denne modellen kunne stemme ved oppmøte, for eksempel på et kirkekontor. Det innebærer at soknet må legge til rette for dette, som vil medføre noe ekstra valgarbeid for soknet. Det vil også kreve opplæring av stemmemottakerne og tilrettelegging av hensiktsmessig utstyr.

Hvis det lar seg gjøre å etablere en begrenset mulighet hvor disse velgerne kan stemme digitalt, for eksempel ved et kirkekontor, reises det noen spørsmål knyttet til risikoen for informasjonssikkerhet på de datamaskinene mv. som blir benyttet ved

stemmingen. Siden dette er et begrenset tilbud, antar Kirkerådet likevel at det bør være håndterlig.

Dersom det ikke lar seg gjøre å utvikle en slik digital løsning, må en åpne for noen papirstemmer, og det vil ha ytterligere økonomiske og administrative konsekvenser. Kirkerådet må da utforme stemmesedler og utvikle system for å lage hver enkelt stemmeseddel ut fra informasjonen som registreres i valgmodulen, utvikle system for registrering av telling av papirstemmer i valgmodulen og følge opp veiledning i håndtering av papirstemmer. På kirkekontorene vil man måtte ha tilgang til utskrift av stemmesedler og annet valgutstyr. Det blir også arbeid med telling og sending av stemmesedler både lokalt og på bispedømmenivå.

Etter gjeldende ordning må papirstemmesedler håndteres i stemmeseddelkonvolutter ved forhåndsvalget. Disse må legges i omslagskonvolutter med påført navn, og senere kontrolleres mot manntallet etter at det digitale valget er avsluttet. Dette krever mye materiell (stemmeseddelkonvolutter og omslagskonvolutter) og oppleves av mange som veldig byråkratisk, samtidig som flere velgere stiller spørsmål om valget blir hemmelig når man må skrive navnet sitt på en omslagskonvolutt. Det er nettopp for å sikre hemmelige valg at det er to sett konvolutter, men dette er ganske omstendelig. Kirkerådet vil utrede muligheten for å krysse av direkte i et digitalt manntall, men det vil også ha en kostnadsside. På den måten kan man ta imot stemmer rett i urne i stedet for konvolutt.

I likhet med modell 1 vil det være behov for beredskapshjemler hvis det digitale valget ikke kan gjennomføres etter forutsetningene.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Modellen vil på samme måte som modell 1 spare ressursene som går med på gjennomføringen av valgting på valgdagen, dvs. anslagsvis 100 000 arbeidstimer.

Både alternativet med digital pålogging og et alternativ med papirstemmer vil kreve noe oppfølging lokalt. Dette vil likevel være i mye mindre omfang enn forhåndsstemmingen ved valget i 2023. Man må regne med noe tid til opplæring og til å motta stemmer og hjelpe velgere. Ved en digital ordning må man ha tilgjengelig en PC som er satt opp på riktig måte. Ved en ordning med stemmesedler på papir må man ha printer og papir til å skrive ut stemmesedler. Man må også ha noen ressurser til optelling av stemmesedlene.

Kirkerådet legger til grunn at tilskuddet til lokal gjennomføring av kirkevalget utgår ved denne modellen på samme måte som ved modell 1, og det vises til omtalen av dette tilskuddet under økonomiske og administrative konsekvenser av modell 1. Selv om modell 2 innebærer noe mer arbeid enn modell 1, er Kirkerådets vurdering at dette er omfattet av kommunens finansieringsansvar på samme måte som oppgavene som også ligger i modell 1.

Det er per i dag uklart hvor omfattende arbeid det vil være å legge til rette for en alternativ pålogging til det digitale valgsystemet. Det vil bli kostnader nasjonalt knyttet til utvikling av denne påloggingen, men det er vanskelig å anslå hva kostnaden vil bli. Et system med papirstemmer vil kreve omfattende utvikling i valgmodulen.

Oppsummert kan det anslås at man kan spare ca. 35 millioner kroner på tilskudd til lokal valggjennomføring og 1 million til trykk og distribusjon av stemmesedler ved å velge denne modellen heller enn dagens ordning. Man vil bruke mer penger til digital utvikling enn ved modell 1. Særlig vil det bli behov for omfattende utvikling av valgmodulen hvis man må bruke papirstemmer. Man vil spare ressurser lokalt ved at ansatte og frivillige slipper å bruke tid på valggjennomføring på valgdagen. Det må regnes noe arbeidstid til oppfølging av velgere og til eventuell håndtering av papirstemmer.

Modell 3: Kirkevalget gjennomføres med digital forhåndsstemming og valgdag med fysisk stemmegiving.

Presentasjon av modellen

I denne modellen gjennomføres valget med digital forhåndsstemming og valgdag med fysisk stemmegiving. Stemmingen på valgdagen skjer i denne modellen på samme tid og samme sted som offentlige valg. Forskjellen fra ordningen som gjaldt i 2023, er at det ikke legges opp til fysisk forhåndsstemmegiving.

Vurdering av hensyn

Den store fordelen med å ha valget i umiddelbar nærhet til offentlige valg er at det blir synlig for velgere som kanskje ellers ikke hadde tenkt på at det var kirkevalg. Det må antas at ordningen har gjort at personer som ellers ikke ville stemt ved kirkevalget, har avgitt stemme. Kirkerådet har i evalueringen av valget i 2023 gjort analyser som viser en positiv sammenheng mellom det totale antallet valglokaler og oppslutning om kirkevalget. Å ha valglokaler andre steder enn der hvor kommune- og fylkestingsvalget avholdes, har en signifikant negativ effekt på oppslutningen. Tilsvarende resultater har tidligere evalueringer kommet til.

Å gjennomføre kirkevalg samtidig med og i umiddelbar nærhet av offentlige valg har vært med på å gjøre kirkevalget tilgjengelig og relativt enkelt å delta i. Det å ha valget i umiddelbar nærhet av de offentlige valglokalene gjør at det blir enkelt for velgerne å delta, og at man når velgere man ellers ikke ville nådd. Denne effekten har imidlertid blitt redusert over tid både av at det er en større andel som forhåndsstemmer, og av at man i de fleste kommuner nå kan stemme hvor som helst i kommunen. Kirkerådet vil måtte utrede om det er mulig å utvikle et digitalt manntall for å bøte på enkelte av disse problemstillingene i denne modellen. Også det vil ha en risiko- og kostnadsside.

Evalueringen av kirkevalget 2023 og erfaringer fra tidligere valg har vist at valggjennomføringen er en stor belastning for kirken lokalt. Ordningen krever samtidig svært store ressurser lokalt, med nesten 13 000 valgfunksjonærer fordelt på 2326 valglokaler. Å gjennomføre valg samme tid og sted som offentlige valg krever svært mange personer over svært mange timer og binder derfor opp ansatt- og frivilligressurser som ellers kunne vært brukt til annet kirkelig arbeid.

Det har også blitt anført prinsipielle argumenter mot å knytte kirkevalget tett opp til offentlige valg. Det å koble offentlig stemmegivning, som indikerer tilslutning til landets demokratiske verdier, til stemmegivning i det største trossamfunnet, Den norske kirke, blir av noen ansett som uheldig. Det kan gi et feilaktig inntrykk av at statsborgerskap og kirkemedlemskap er ett og det samme. Sammenkoblingen reiser også spørsmål om likebehandling av ulike tros- og livssynssamfunn.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Modell 3 bygger i stor grad på nåværende ordning, noe som også innebærer at kostnadene i denne modellen vil starte på samme nivå som gjennomføringen av kirkevalget i 2023. I 2023 var det samtidig mulig å gjenbruke mye av valgmodulen fra 2015 og 2019. Ved kirkevalget i 2027 vil mye av valgmodulen måtte bygges opp på nytt for å kunne håndtere de funksjonene som ble benyttet ved de tidligere valgene. Det vil derfor bli større kostnader som går til valgmodulen, ved dette valget enn ved forrige valg.

Utvikling av et system for digitalt manntall til bruk på valgdagen vil ha kostnader. Lokalt vil det også kreve nødvendig utstyr som datamaskiner til hvert valglokale og god opplæring av valgfunksjonærene, så de er trygge på å bruke det digitale systemet. Det vil også være en risiko for teknisk svikt som gjør at systemet blir midlertidig nede, noe som innebærer at man antakelig må ha en beredskapsløsning på plass, som igjen innebærer behov for ekstra arbeid.

Modellen forutsetter at det blir trykt opp et tilstrekkelig stort antall stemmesedler både på lokalt og nasjonalt nivå til at alle som ønsker å avgi stemme, får mulighet til det. Kostnadene ved trykking og distribusjon av stemmesedlene ved valget til bispedømmeråd og Kirkemøtet var 1 million kroner i 2023, i tillegg kommer kostnader til trykking/utskrift av stemmesedler til menighetsråd lokalt.

Ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet har stemmesedlene blitt talt opp på bispedømmenivå. Det innebærer at stemmesedlene må transporteres fra det enkelte soknet til bispedømmet. Det har skjedd en utvikling hvor det tar lengre tid enn tidligere å sende stemmesedler i posten, og det kan lage risiko for at ikke alle stemmesedler kommer fram tidsnok. Dette gjør også at det vil ta lengre tid før valgresultatet kan kunngjøres.

Kravet om samme tid og umiddelbar nærhet til offentlige valg innebærer også i gjeldende ordning at valglokalene må følge de samme stemmekretsene som i de offentlige valgene. Det har vist seg krevende å gjennomføre dette ved tidligere valg.

På den ene siden går det en del ressurser til å sikre korrekt stemmekrets på alle adresser i medlemsregisteret. På den andre siden har det vært utfordrende å få alle brukerne i valgmodulen til å forstå logikken. Enkelte steder er det lite samsvar mellom stemmekretsgrenser og soknegrenser. Da kan sokn få ansvar for en stemmekrets med så lite som bare én adresse i soknet. Det krever mye veiledning. Det finnes heller ingen god ordning for dem som har fått overført sine medlemsrettigheter til et annet sokn enn bostedssoknet.

Kirkerådets vurdering av modellene

Kirkerådets vurdering er at det ikke er aktuelt å beholde ordningen med kirkevalg i umiddelbar nærhet til offentlige valg (modell 3). Det utelukker ikke at valget kan gjennomføres i samme periode som offentlige valg, dvs. i perioden fra forhåndsstemmingen åpner til valglokalene stenger på valgdagen, dersom det er ønskelig (se neste avsnitt). Den arbeidsmessige belastningen for hver enkelt menighet, uavhengig av dens størrelse, og bruk av betydelige økonomiske ressurser ved å gjennomføre dette lokalt er for stor. Når det nå gjennomføres digitalt valg som gjør valget lett tilgjengelig for velgerne, er bemanning av svært mange valglokaler på valgdagen i tillegg feil bruk av menneskelige ressurser og for kostbart. De prinsipielle argumentene tilsier også at ordningen bør avvikles.

Kirkerådet mener også at man må tilpasse ressursbruken til den valgdeltakelsen om er realistisk å forvente framover og den økonomiske situasjonen Den norske kirke er i. Det støtter konklusjonen om at modell 3 ikke er aktuell.

Modell 1 vil innebære mest forenkling for kirken lokalt ved at det ikke stilles krav til gjennomføring av forhåndsstemming eller valgting på valgdagen. Fordi valget da gjennomføres på én måte for alle velgere, blir det mindre komplekst, og risikoen reduseres. Modellen vil også spare minst 42 millioner sammenlignet med dagens valgordning.

Samtidig er det et viktig hensyn at man ikke bør utelukke noen stemmeberettigede fra å ha mulighet til å delta ved valget. Modell 2 legger til rette for en begrenset mulighet til å stemme for dem som ikke har eller kan få elektronisk ID. Det blir et spørsmål om hvor mye ressurser man ønsker å bruke på å ivareta hensynet til ikke å utelukke noen fra muligheten til å stemme, når det sannsynligvis vil dreie seg om en stor kostnad for relativt få stemmer. Før videre utredning er det en usikkerhet knyttet til hvor stor kostnad man snakker om for modell 2.

Kirkerådet legger avgjørende vekt på at alle kirkemedlemmer må kunne ha mulighet til å utøve stemmeretten sin. Kirkerådet foreslår derfor at kirkevalget gjennomføres som et digitalt valg med begrenset mulighet til å stemme ved oppmøte (modell 2).

4.2 Tidspunkt for kirkevalget

Det offentlige valget gjennomføres vanligvis i perioden fra 10. august til den andre mandagen i september. Hvis man fristiller kirkevalget fra å være i umiddelbar nærhet til kommune- og fylkestingsvalg (modell 1 eller 2), er det mulig å gjennomføre kirkevalg på et annet tidspunkt. Det er også mulig å gjennomføre kirkevalget i et annet år enn det offentlige valgåret.

Å holde på samme tidsrom og frister som det offentlige valget, kan gi drahjelp i form av at velgerne vil være i valgmodus. Et motargument er at det vil gjøre det mer spennende for mediene å dekke kirkevalget dersom det ikke er offentlig valg samtidig. Samtidig viser erfaringen fra de to siste valgene at de nasjonale mediene generelt har liten interesse for kirkevalget og «kampsakene». I 2023 handlet de fleste nyhetsoppslagene om nyvinningen med digital forhåndsstemming. Lokalmedier kan være interessert i enkeltpersoner og skriver om listen til menighetsrådvalget.

Skal en lykkes med å få mediedekning på kirkevalgkampsakene i valg til Kirkemøtet, må sakene være interessante for mange, og lister/kandidater må ha tydelig ulike standpunkter. Kirkerådets sekretariat har i dialog med mediene fått tilbakemeldinger om at det ikke har vært slike saker siden likekjønnet vigsel ble diskutert ved kirkevalget i 2015.

På grunn av overgangen til digitalt valg og den tiden videreutviklingen av et digitalt valgssystem krever, vurderer Kirkerådet det ikke som realistisk å gjennomføre kirkevalget 2027 før tidligst i august–september 2027. Siden kirkelige rådsorganer i dag er valgt for en periode på fire år, og det er noe som har vært forespeilet kandidatene, vurderes det heller ikke som aktuelt å utvide valgperioden og gjennomføre valget et år senere. Det betyr at for valget i 2027 er det to alternativer, enten å gjennomføre valget i samme periode som det offentlige valget i august–september eller å gjennomføre valget i perioden oktober–november 2027. En eventuell endring av valgår eller flytting av valgperiode til vår-halvåret, vil først kunne få virkning fra neste valgperiode (altså for valget som i nåværende rytme ligger i 2031).

Hvis det er ønskelig å flytte kirkevalget bort fra samme tidsperiode som offentlige valg, er det perioden oktober–november som er aktuell. Man kan se for seg en valgperiode på ca. fire uker som starter uken etter høstferie-ukene (dvs. ca. uke 42–45). I dag trer menighetsrådet i funksjon 1. november i valgåret. Hvis man skal flytte valget til oktober–november, vil man også måtte utvide funksjonstiden for de sittende menighetsrådene noe. Bispedømmerådene trer i funksjon 1. januar året etter valgåret. Det antas at det er tilstrekkelig tid fra midten av november til 1. januar, så det ikke er nødvendig å gjøre endringer på dette.

Til det neste valget etter 2027 kan man vurdere å endre valgår. Samtidig er det allerede lenge å forplikte seg til å stille til valg for en periode på fire år. Det vurderes

derfor ikke som aktuelt å utvide valgperioden til fem år. Tre år mellom valgene i 2027 og 2030 vil bli litt knapp tid mellom de to valgene. Det mest realistiske anslaget vil derfor være noen andre måneder i løpet av 2031 enn september–august. Om det er ønskelig med endring av valgår, er det noe som bør fastsettes av Kirkemøtet i forkant av kirkevalget 2027, slik at valgperioden for dem som velges i 2027, kan tilpasses dette. Det må også ses i sammenheng med tidspunkt for når rådene trer i funksjon.

Kirkerådets flertall på 14 medlemmer mener at kirkevalget 2027 bør vurderes gjennomført i et annet tidsrom enn det offentlige valget i 2027. Et mindretall på tre medlemmer går inn for at kirkevalget 2027 gjennomføres i samme tidsrom som det offentlige valget i 2027. Kirkerådet ber om høringsinstansenes innspill på om valget skal gjennomføres i august–september eller oktober–november 2027. Høringsinstansene oppfordres til å begrunne innspillene, herunder vurderinger av de praktiske konsekvensene forslaget. Kirkerådet ber samtidig om synspunkter fra høringsinstansene på om det etterfølgende kirkevalget bør flyttes til et annet tidspunkt enn det offentlige valget eller eventuelt til et annet år.

4.3 Ordning for valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet

Ordningen med Nominasjonskomiteens liste

Ved de siste kirkevalgene har valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet blitt gjennomført som listevalg med valglister fra selvstendige nomineringsgrupper og Nominasjonskomiteens liste. En *nomineringsgruppe* er kirkevalgreglens betegnelse for en gruppering som stiller liste ved et kirkevalg.

Ordningen skaper utfordringer fordi de ulike listene har ulike utgangspunkter og derfor må behandles forskjellig. Nominasjonskomiteens liste tilstreber bredde i kandidatens syn på aktuelle kirkelige spørsmål, mens lister fra nomineringsgrupper karakteriseres av at kandidatene står samlet om et program med likt syn på aktuelle kirkelige spørsmål. Dette blir omtalt som et system med asymmetriske lister. Det at listene har ulik status er krevende å forstå både for velgere, valgfunksjonærer og offentligheten, og det bidrar til mer arbeid med valggjennomføringen.

En annen kjent utfordring med Nominasjonskomiteens liste, som er påpekt i tidligere evalueringer, er at velgere risikerer å bidra til at kandidater de er uenige med, blir valgt. Valgordningen med forholdsvalg innebærer at de ulike listene får en forholdsmessig representasjon i organet ut fra hvor mange stemmer de får. Når mandatene er fordelt mellom listene, blir det en kåring av hvilke kandidater på listene som har fått flest stemmer, dvs. et personvalg internt på listene. På en liste som bygger på et felles program, vil ikke personvalget internt på listen ha like stor betydning som på Nominasjonskomiteens liste, hvor kandidatene er forutsatt å ivareta en bredde av synspunkter på aktuelle kirkelige spørsmål. En velger som ønsker å støtte noen kandidater på Nominasjonskomiteens liste, fordi velgeren

støtter disse kandidatenes synspunkter, vil derfor risikere å være med på å støtte at andre kandidater på samme liste, men med det motsatte synspunktet, blir valgt.

En annen utfordring er at det er ulike regler for personvalg for Nominasjonskomiteens liste og lister fra nomineringsgrupper. Nomineringsgruppene kan gi stemmetillegg til sine øverste kandidater, men Kirkemøtet vurderte i 2018 at det ikke var riktig å gi nominasjonskomiteene mulighet til å gi stemmetillegg til kandidatene på Nominasjonskomiteens liste. Den eller de kandidatene som får stemmetillegg, vil i stor grad bli valgt i praksis, noe som begrenser velgernes mulighet til å foreta et reelt personvalg på listen. Derfor er det i stedet en sperregrense på et personlig stemmetall på minst fem prosent av listens stemmetall for å bli kåret etter antall mottatte personlige stemmer.

Avisen Vårt Land gjorde et forsøk på å hjelpe velgerne til å gjøre informerte valg ved å lage en «valgomat». Der var Bønnelista, Frimodig kirke og Åpen folkekirke representert. Vårt Land informerte om at Nominasjonskomiteens liste ikke var med, fordi den ikke hadde ett, felles program. Det gjorde det teknisk vanskelig å inkludere den i valgomaten.

At representanter fra menighetsrådene velger de fleste av nominasjonskomiteens medlemmer, sikrer ordningen med Nominasjonskomiteens liste en formalisert kanal for innflytelse fra menighetsrådene i valget til bispedømmeråd og Kirkemøtet. Menighetsrådene og ungdomsrådet er i valgreglene oppfordret til å sende forslag til kandidater både til nominasjonskomiteen og til nomineringsgruppene. Erfaringen fra 2023 var at det varierte hvor mange innkomne forslag på kandidater som nominasjonskomiteene mottok: Det var fra 2 til 27 i de ulike bispedømmene, med et gjennomsnitt på 11,5 kandidater.

Spørsmålet om modell for listevalg ble sist behandlet av Kirkemøtet i 2021 (sak KM 10/21). Kirkemøtet i 2021 vedtok å beholde ordningen med Nominasjonskomiteens liste med 58 stemmer mot 51 stemmer. Kirkerådet mener at nåværende situasjon, hvor det var tre nomineringsgrupper som stilte liste ved valget i 2023 i tillegg til Nominasjonskomiteens liste, tilsier at spørsmålet bør vurderes på nytt.

Hvis man viderefører ordningen med Nominasjonskomiteens liste, vil det kreve mer arbeid i utviklingen av valgmodulen, fordi systemet må håndtere denne listen på en annen måte enn andre lister. En avvikling av Nominasjonskomiteens liste vil derfor medføre kostnadsbesparelser.

Kirkerådet anbefaler at ordningen med Nominasjonskomiteens liste avvikles for valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet. I stedet legges det opp til en ordning med selvstendige lister ved valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet.

Hvis det ikke blir mottatt noen listeforslag, eller hvis det ikke blir godkjent et listeforslag, legger Kirkerådet til grunn at det må oppnevnes en nominasjonskomité som får ansvar for å utarbeide en valgliste. I lys av at det i dag finnes flere nomineringsgrupper og en interesseforening for Nominasjonskomiteens liste, vurderer Kirkerådet dette som mindre sannsynlig.

Ved behandlingen i Kirkemøtet i 2021 var det et spørsmål om hva som skjedde dersom det bare var én liste som fikk godkjent listeforslag ved valget. Det ble derfor foreslått at der det «bare er levert én liste innen fristen, må det legges inn en mekanisme som gjør at bispedømmerrådet må drøfte situasjonen og at en gruppering i bispedømmerrådet kan ta initiativ til å danne en egen liste». Siden 2021 har situasjonen endret seg ved at det nå er flere organiserte grupperinger i dette kirkevalget. Regelverket blir komplisert om det skal inneholde bestemmelser som ivaretar ethvert mulig scenario. Kirkerådet foreslår derfor ikke en egen mekanisme som skal ivareta bredde, hvis det bare er én liste som blir godkjent. Med en godkjent liste vil det bli gjennomført valg på denne listen. Kirkerådet legger til grunn at det vil bidra til at flere grupper stiller for å unngå å komme i en slik situasjon.

Direkte eller indirekte valg

I dag velges alle de leke medlemmene av bispedømmerråd og Kirkemøtet direkte av kirkemedlemmene.

Før 2009 var det de leke menighetsrådsmedlemmene som i menighetsrådsmøter foretok et indirekte valg av medlemmene til bispedømmerrådene og Kirkemøtet. Det var ikke krav om at kandidatene måtte være medlem av et menighetsråd for å bli valgt. Valget av bispedømmerråd ble gjennomført året etter menighetsrådsvalget.⁵

I demokratireformen i Den norske kirke 2008–2011, som var en av forutsetningene for skillet mellom stat og kirke, var det et krav om «økt bruk av direktevalg».

Ved kirkevalgene i 2009, 2011 og 2015 var det i noen bispedømmer en kombinasjon av direkte og indirekte valg. Noen ble valgt direkte av kirkemedlemmene, mens andre ble valgt indirekte av de leke menighetsrådsmedlemmene. Fra kirkevalget i 2019 av har alle medlemmene av bispedømmerråd og Kirkemøtet blitt valgt direkte av kirkemedlemmene i bispedømmet. I høringen i forkant av Kirkemøtet i 2018 fikk høringsinstansene spørsmål om de ønsket direkte valg eller en kombinasjon av direkte eller indirekte valg. 61 prosent av høringsinstansene gikk inn for direkte valg.

Utredningen *Styrket demokrati i Den norske kirke* (2008) drøftet spørsmålet om har foreslått at bispedømmerrådene og Kirkemøtet ikke bare skal velges av, men også

⁵ Menighetsrådsvalget i 2001 ble for eksempel avholdt 14.–21. oktober 2001 og de nye menighetsrådene trådte i funksjon fra 1. november 2001. Det påfølgende valget av bispedømmerråd skjedde innen 1. mai 2002, hvor det nye bispedømmerrådet (og Kirkemøtet) trådte i funksjon fra 1. juni 2002.

«utfra» menighetsrådene, dvs. blant menighetsrådenes medlemmer. Det har det ikke vært et krav om tidligere. Et slikt forslag vil ha betydning for tidspunktet for gjennomføringen av valget av Kirkemøtet. Det er en forutsetning at det er de nyvalgte menighetsrådsmedlemmene, og ikke de avtroppende menighetsrådsmedlemmene, som ev. gjennomfører valget. Det vil ta tid før de nyvalgte menighetsrådsmedlemmene kan få gjennomført en nominasjons- og valgprosess. Det vil derfor tilsi at valget av Kirkemøtet i et slikt alternativ bør skje i første halvdel av året etter valget av menighetsråd. Et slikt forslag vil kunne få som konsekvens at grupperinger som ønsker å bli representert i Kirkemøtet først må la sine kandidater velges inn i menighetsråd, før de eventuelt også kan stille som kandidater til Kirkemøtet. I dagens valgordning er det mulig å levere flere lister ved valg av menighetsråd. Det er sannsynlig at denne ordningen kan bli mer brukt hvis grupperinger må gå veien om menighetsrådsvalget for å kunne bli representert i Kirkemøtet. Spørsmålet må derfor ses i sammenheng med reglene om forholdvalg (valg med flere lister) ved menighetsrådsvalget, se avsnitt 4.4.

Et alternativ kunne være å innføre en regel om at medlemmer av Kirkemøtet som velges direkte, også blir medlem av menighetsrådet i det soknet de er bosatt.

I utredningen *Kirkelig demokrati og valgordninger* (2020) mente arbeidsgruppen at en «ulempe ved en (...) ordning med gjennomgående representasjon er at medlemmene får mange møter de må delta på, noe som kan være vanskelig å kombinere med arbeid» (side 71). Medlemskap både i menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet vil være tidkrevende. Da det allerede er vanskelig å rekruttere kandidater til menighetsråd, er det ikke gitt at dette er den beste muligheten. Samtidig er det et spørsmål om det kan gi flere kandidater til menighetsrådene, fordi de som ønsker å engasjere seg i kirkepolitiske saker på nasjonalt nivå, også vil måtte sitte i et menighetsråd.

Arbeidsgruppen pekte også på at det vil

«være et selvstendig argument at når kirkemedlemmene først har fått stemmerett til valget av bispedømmeråd og Kirkemøtet, vil det kunne oppleves som en svekkelse av kirkemedlemmenes innflytelse og demokratiske rettigheter hvis de mister stemmeretten ved valg av Kirkemøtet igjen. Det kan forventes at det vil bli oppfattet av mange som en svekkelse av det kirkelige demokratiet» (side 72).

Arbeidsgruppen mente at «det ikke er aktuelt å anbefale å gå inn for en ordning med indirekte valg til Kirkemøtet».

Antall menighetsrådsmedlemmer i bispedømmene varierer fra ca. 400 i Nord-Hålogaland bispedømme til ca. 1150 i Bjørgvin bispedømme.⁶ Det er videre et moment at menighetsrådene har forskjellig størrelse – antallet menighetsrådsmedlemmer i de enkelte menighetsrådene korresponderer ikke nødvendigvis med antallet kirkemedlemmer i soknet. Siden det er varierende hvor mange menighetsrådsmedlemmer det er i hvert bispedømme, kan det gi en ubalanse i innflytelse ved valget av Kirkemøtet ved en indirekte valgordning – i noen bispedømmer vil få menighetsrådsmedlemmer ha større innflytelse enn i bispedømmer der det er mange menighetsrådsmedlemmer.

Ved et indirekte valg gjennomført på papir i menighetsrådsmøter, vil man kunne la være å utvikle funksjonalitet for å håndtere valgoppgjør for dette valget i valgmodulen. Man vil heller ikke trenge å utvikle og teste system for digitalt valg for dette valget. Samtidig må det uansett gjennomføres valg av menighetsråd og valg av øvrige medlemmer til Kirkemøtet (døve-menighetenes representant, samiske representanter o.l.). Man vil spare noen ressurser på den digitale utviklingen, men også legge kompleksitet til kirkevalget som helhet ved at man gjennomfører valg til Kirkemøtet på en annen måte og en annen tid enn de andre valgene. Det må lages stemmesedler slik at de kan lastes ned og skrives ut av de enkelte menighetsrådene. Menighetsrådsmedlemmenes stemmesedler vil måtte legges i stemmeseddelkonvolutter og en omslagskonvolutt som sendes inn til valgrådet i bispedømmet for telling. Det antas at kostnadene ved å gjennomføre dette valget indirekte vil være mindre enn ved å gjennomføre valget direkte.

Kirkerådets flertall på 14 medlemmer går inn for å videreføre ordningen med direkte valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet. Et mindretall på to medlemmer går inn for en ordning med indirekte valg, der menighetsrådene velger Kirkemøtet.

4.4 Andre forenklinger i regelverket

Det er et gjennomgående prinsipp at valgreglene, som etter planen skal fastsettes på Kirkemøtet i 2026, skal forenkles sammenlignet med dagens regler. Det er blant annet behov for en forenkling av språket i regelverket. I det følgende presenteres forslag til forenklinger som Kirkerådet vurderer er nødvendig å avklare allerede i 2025.

Mulighet til å stemme på personer som ikke har stilt til valg (tilføyde navn) ved menighetsrådsvalg

Ved valg av menighetsråd har velgerne mulighet til å skrive opp inntil tre valgbare personer i soknet (tilføyde navn) på stemmeseddelen. Disse trenger ikke ha sagt seg villig til å stille til valg. I praksis vil disse personene kun bli valgt hvis det er færre kandidater enn det som skal velges. Hvis de velges, vil de ha plikt til å ta imot valget, men de kan søke fritak. Ordningen har vært en sikkerhetsventil i de tilfellene der det

⁶ 2020-tall.

er for få eller ingen kandidater på listen. Det fremstår som uklart om det er en god måte å løse problemet med for få kandidater på. Kirkerådet er kjent med at mange kandidater som kommer inn i menighetsråd, søker fritak. Det kan også være en omdømmeutfordring når folk blir valgt inn i et menighetsråd uten å ha samtykket til det på forhånd.

Ordningen med tilføyde navn skaper også tekniske og praktiske utfordringer. Hvis man skal videreføre ordningen, må valgmodulen i Den norske kirkes medlemsregister og det digitale valgsystemet utvikles så disse navnene blir håndtert riktig og på en hensiktsmessig måte. Det er komplekst å håndtere fritekstfelt digitalt. Dette vil derfor kreve større kostnader.

Uansett hvordan man bygger opp det digitale systemet, vil tilføyde navn måtte behandles manuelt av menighetsrådet for å identifisere personen og finne ut om vedkommende er valgbar. Dette kan være tidkrevende, særlig hvis det er snakk om mange tilføyde navn, og må gjøres før man kan få et valgresultat for det aktuelle soknet. Det kan også innebære vanskelige vurderinger i situasjoner der flere har samme navn eller navn er stavet feil.

Ut fra behovet for forenkling, og at det er uklart om tilføyde navn er en god måte å løse utfordringen med for få kandidater på listene på, foreslår Kirkerådet å fjerne ordningen med tilføyde navn ved menighetsrådsvalg.

Som erstatning for tilføyde navn som sikkerhetsventil ved for få kandidater foreslår Kirkerådet å videreutvikle ordningen med suppleringsvalg, som for eksempel kan gjennomføres i et menighetsmøte.

Sperregrense ved menighetsrådsvalg

Ved menighetsrådsvalg har det de to siste valgene vært en sperregrense på fem prosent av personlig stemmetall på Nominasjonskomiteens liste. Denne ordningen er vanskelig å forstå både for velgere og dem som organiserer valget lokalt. Mange sitter igjen med et inntrykk av at man får «feil» valgresultat siden antall personstemmer ikke nødvendigvis avgjør hvem som kommer først. Kirkerådet har vurdert om det kan være hensiktsmessig å fjerne regelen om sperregrense. Det vil da være slik at kandidatene på Nominasjonskomiteens liste blir rangert etter hvor mange personstemmer de har fått, og de som har fått flest stemmer, blir valgt. Å fjerne denne ordningen vil bidra til det overordnede målet om færre bestemmelser i regelverket, så det blir mindre å forholde seg til både for dem som organiserer valget og velgerne.

Argumentet for å ha en sperregrense på personstemmene er å sikre at noen få velgere ikke «kupper» rekkefølgen på listen hvis de aller fleste velgerne har levert stemmeseddelen urettet (og dermed gitt sin støtte til nominasjonskomiteens

prioritering). Kirkerådet har derfor kommet til at ordningen med sperregrense ved menighetsrådsvalg bør videreføres.

Forholdsvalg ved valg av menighetsråd

Muligheten til å gjennomføre valget av menighetsråd som forholdsvalg (listevalg) ble innført i 1953 og har vært der siden den tid. Ulike grupper stemmeberettigede i menigheten kan gå sammen om å fremme hver sin liste i valget, slik at valget gjennomføres som et listevalg. De soknene som gjennomførte valget som forholdsvalg i 2023, har for eksempel en lang tradisjon for at det blir stilt flere lister i soknet.

Det er likevel en mulighet som har vært begrenset utnyttet. I 2015 var det fem sokn som benyttet seg av muligheten, mens det var to sokn i 2019 og 2023. Sistnevnte utgjør 0,17 prosent av soknene i Den norske kirke. Det er heller en tendens til at det er vanskelig nok å rekruttere kandidater til å stille til én liste ved menighetsrådsvalget.

Muligheten for forholdsvalg gjør valgordningen ved menighetsrådsvalg mer komplisert. Valgreglene inneholder normalordningen flertallsvalg med tilhørende regler, og en alternativ ordning for forholdsvalg. Det gjør at både regler og veiledning blir mer omfattende. Ordningen medfører behov for omfattende utvikling i det digitale valgsystemet, noe som igjen gir betydelige kostnader. Et alternativ kunne være å fastsette at valg til menighetsråd kun skal gjennomføres som flertallsvalg, hvor muligheten for å gjennomføre valget som forholdsvalg avvikles. Et slikt alternativ ville gjøre kommunikasjonen rundt kirkevalget lettere. Siden det valgadministrative systemet må lages på nytt, er det nødvendig å bruke omfattende ressurser for å videreføre ordningen. Det er et spørsmål om en får nok igjen for de omfattende kostnadene som er nødvendige for å videreføre ordningen.

Samtidig fungerer muligheten til å gjennomføre menighetsrådsvalget somforholdsvalg som en viktig demokratisk sikkerhetsventil. Kirkerådet har derfor kommet til at det går inn for at forholdsvalg ved menighetsrådsvalg opprettholdes.

Supplerte kandidater ved menighetsrådsvalg

Det følger av dagens regler at det skal åpnes for supplerende nominasjon ved valg av menighetsråd hvor det bare er godkjent listeforslag fra nominasjonskomiteen. Det samme gjelder hvis det ikke har blitt godkjent noe listeforslag. Ved supplerende nominasjon kan fem stemmeberettigede forslagsstillere fremme et forslag til en kandidat. Godkjente forslag settes opp nederst på den endelige valglisten, og ifølge reglene må det tydelig fremgå at de supplerte kandidatene ikke er nominasjonskomiteens nederst prioriterte kandidater. Rekkefølgen på listen avgjøres ved loddrekning. Denne ordningen bidrar til at kandidater som ikke er nominert av menighetsrådets nominasjonskomité, også kan stille, uten at det er nødvendig å stille en separat liste.

Ordningen med supplerte kandidater ved menighetsrådsvalg krever nokså omfattende logikk i valgmodulen. Kandidatene inngår på nominasjonskomiteens valgliste, men de krever samtidig en spesiell utforming av stemmesedlene for å få frem at de ikke er nederst prioritert av nominasjonskomiteen. Hvis det ikke er godkjent noen listeforslag, blir det plutselig en egen liste bestående kun av supplerte kandidater. I enkelte tilfeller kan det stilles spørsmål om menigheten egentlig heller har behov for en forlenget frist for å få flere kandidater til å stille.

Kirkerådet vurderer det som nødvendig å videreføre muligheten for supplerte kandidater på nominasjonskomiteens liste ved menighetsrådsvalget.

Kirkerådet har likevel vurdert om det går an å gjøre endringer i ordningen for supplerende nominasjon som gjør den digitale valgadministrasjonsjobben enklere og begrenser kostnadene.

En mulighet for forenkling er å avvikle kravet om at det tydelig må fremgå at de supplerte kandidatene ikke er nominasjonskomiteens nederst prioriterte kandidater. I så fall vil det være mulig å kunngjøre det godkjente listeforslaget etter fristen, åpne for supplerende nominasjon og så sette inn eventuelle supplerte kandidater nederst på valglisten, om det kommer noen. Det blir da ikke like synlig for velgerne, men vil både ivareta hensynet til at menigheten kan få flere kandidater til menighetsrådet og spare digitaliseringskostnadene. Det vil også gjøre ordningen enklere å kommunisere til velgerne. På samme måte vil en liste bestående kun av supplerte kandidater kunne legges inn som en ordinær flertallsvalgliste. Kirkerådet anbefaler å gjøre disse forenklingene med ordningen.

5. Forslag til endringer i Kirkemøtets sammensetning

Kirkemøtet består i dag av 117 medlemmer: preses i Bispemøtet, medlemmene av bispedømmerådene, lederen av Den norske kirkes ungdomsutvalg og lederen av Samisk kirkeråd. Medlemmene av bispedømmerådet, som også er medlemmer av Kirkemøtet, er 77 medlemmer valgt av kirkemedlemmene i bispedømmene, elleve valgte prester, elleve andre valgte kirkelig tilsatte, de elleve andre biskopene, tre samiske representanter og døvemenighetenes representant.

Evalueringen av kirkevalget har pekt på at kirkevalget er komplisert, blant annet fordi bispedømmerådene og Kirkemøtet sammensettes gjennom flere valg. Kirkerådet mener at Kirkemøtets sammensetning kan være aktuell å vurdere nærmere på noen punkter:

- 1) Prester og andre kirkelig ansatte i Kirkemøtet
- 2) Spørsmål om lik representasjon fra alle bispedømmer
- 3) Valg til Kirkemøtet

5.1 Særskilt representasjon av prester og andre kirkelig ansatte

I dag velges presten av stemmeberettigede prester i bispedømmet og lek kirkelig tilsatt velges av andre lek kirkelig tilsatte i bispedømmet. I ulike sammenhenger har spørsmål om særskilt representasjon av prester og andre kirkelig ansatte blitt tematisert, blant annet i rapporten *Samhandling i en selvstendig folkekirke – ny kirkelig organisering* (2021), og oppfølgingen av denne. Ved tidligere behandling har Kirkerådet lagt til grunn at det ikke er aktuelt å fremme endringer «nå» (se sak KM 10/22 side 35). Kirkerådet har også berørt spørsmålet i forbindelse med endringer av reglene for valg av Kirkeråd.

Bakgrunnen for at Kirkerådet nå kommer tilbake til spørsmålet, er særlig behovet for forenkling. Valgene av prester og lek kirkelig tilsatte gjennomføres som 22 preferansevalg. I forberedelse til valgene velges det nominasjonskomiteer. Det må blant annet gjennomføres ett valgmøte per prosti, totalt 94 valgmøter per valg (188 valgmøter samlet sett). De 22 nominasjonskomiteene skal deretter gjennomføre ett eller flere møter for å utarbeide et listeforslag til valget. Deretter gjennomføres det altså 22 forskjellige valg.

Det er vanlig i lutherske kirker at en del av synodens medlemmer utgjøres av prester. Unntaket er Svenska kyrkan, hvor det ikke er en særskilt representasjon av prester, men hvor prester og andre kirkelig ansatte kan stille til valg til Kyrkomötet på lik linje med andre. I Den norske kirke blir styringsansvaret utøvd i et samvirke mellom valgte medlemmer og representanter for den særskilte tjenesten med ord og sakrament. For Kirkemötets del blir representasjonen for den særskilte tjenesten ivaretatt av biskopenes medlemskap, ikke ved prester.

Bakgrunnen for at prestene i 1933 ble særskilt representert i bispedømmerådet og dermed senere i Kirkemötet, var å sikre et fast delingstall mellom «geistlige» og «legmenn».⁷ Det var derfor praktisk kontinuitet i balansen mellom prester og leke, som var bakgrunnen for at det skulle være én særskilt valgt prest. Da de leke kirkelig tilsatte fikk særskilt representasjon i 1984, var dette først og fremst begrunnet med at «de utgjør en vesentlig faktor i kirkens liv og virke».⁸ Prester og andre kirkelig ansattes medlemskap i bispedømmeråd og Kirkemötet bygger derfor først og fremst på deres kirkelige engasjement og fagkompetanse.

Ved å ha en særskilt representasjon av prester og andre kirkelig ansatte får disse ansattgruppene mulighet til å velge en prest eller en annen kirkelig ansatt som medlem. De får derfor større innflytelse i det særlige valget enn det øvrige kirkemedlemmer får. Samtidig får de ikke mulighet til å delta i valget av de øvrige medlemmene av Kirkemötet. Kirkerådet har fått enkelte tilbakemeldinger fra kirkelig

⁷ Ot.prp. nr. 11 (1933) side 5.

⁸ Ot.prp. nr. 74 (1982–1983), vedlegg, side 31

ansatte som har gitt uttrykk for at de heller skulle ønske å få stemme ved valget av de folkevalgte medlemmene til Kirkemøtet.

Om de særskilte valgene av prest og kirkelige ansatte avvikles, vil prester og andre kirkelig ansatte som hovedregel kunne velges som ordinære medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet, og de vil også ha stemmerett i dette valget.

Dagens særskilte representasjon av prester og kirkelig ansatte i bispedømmeråd og Kirkemøtet bidrar til å begrense andelen kirkelig ansatte i Kirkemøtet. Det er noe som i stedet vil kunne ivaretas av nominasjonsprosessene. Det kan også vurderes om det bør fastsettes nærmere regler som begrenser antall ansatte som står på en valgliste til en andel av kandidatene på listeforslaget.

Om den særskilte representasjonen av prester og lek kirkelig tilsatte avvikles, vil det være mulig å redusere antall medlemmer i Kirkemøtet med 22, og det vil gi kostnadsbesparelser. Alternativt kan medlemstallet i Kirkemøtet opprettholdes, hvor kirkemedlemmene velger flere medlemmer til Kirkemøtet. Den økonomiske kostnaden ved å videreutvikle et eget system og manntall for ansatte vil også innspares.

En avvikling av 22 særskilte valg vil bety en vesentlig forenkling. Det vil også være mest i tråd med prinsippet om at alle kirkemedlemmers stemmer skal ha like stor betydning. Kirkerådets flertall på ni medlemmer mener likevel at ordningen med særskilt representasjon av prester og andre kirkelig ansatte bør opprettholdes. Et mindretall på åtte medlemmer mener at ordningen med særskilt representasjon av prester og andre kirkelig ansatte bør vurderes.

Om preferansevalg

Dersom ordningen med særskilte valg videreføres, slik Kirkerådet går inn for, er det uansett behov for å gjøre noen endringer. Prest og leke kirkelig tilsatte velges ved preferansevalg. Preferansevalgordningen er en ordning som gir mer representative resultater enn det flertallsvalg gjør. Samtidig er ordningen komplisert både teknisk og praktisk. Den krever også en spisskompetanse i kirkelige valgorganer og en komplisert digital logikk. I en gjennomgang av 2019-valget var det kun 4 av 22 valg hvor flertallsvalg ville gitt et annet resultat enn det som var tilfellet med preferansevalgordningen. Kirkemøtet vurderte i 2021 om en skulle gå fra preferansevalg til flertallsvalg, men valgte å videreføre ordningen med preferansevalg.

Digitaliseringen har vist at de kirkelige valgene har mange varianter som må utvikles, testes og gjennomføres. I dagens ordning er det fire typer valg for menighetsråd (flertallsvalg, forholdsvalg, valg uten liste, valg med bare supplerte), to typer valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet, en type digitalt valg for prest og lek kirkelig tilsatt og en type digitalt valg for døve menighetenes representant og for sørsamisk representant. Arbeidstiden som går med til å tilrettelegge for de ulike

digitale valgene, er omtrent like store, selv om det er langt færre som deltar i valgene av prest og lek kirkelig tilsatt. Kirkerådet ser derfor behov for å forenkle også denne delen av valgene, slik at det blir færre typer valgordninger som må videreutvikles og testes digitalt. Om ordningen med prest og lek kirkelig tilsatt videreføres, slik Kirkerådet går inn for, mener Kirkerådet at det er nødvendig å få en felles ordning med flertallsvalg som kan benyttes både ved valg av prest, kirkelig tilsatt, døvemenighetenes representant og sørsamisk representant.

Om manntall

Regelverket som definerer hvem som er ansett som hhv. stemmeberettiget og valgbar som prest og lek kirkelig tilsatt, er komplisert og krever omfattende arbeid for å sikre god kvalitet. En del opplysninger kommer fra ansatt- og organisasjonsregisteret i Den norske kirke, men også en del andre prester har i dag stemmerett ved valget av prest. Ved kirkevalget i 2023 ble valget av lek kirkelig tilsatt kjent ugyldig i Stavanger bispedømme etter en klage, noe som hang sammen med manglende kvalitet på opplysninger om hvem som var stemmeberettiget som lek kirkelig tilsatt.

Hvis ordningen med særskilte valg av prest og kirkelig tilsatt videreføres, slik Kirkerådet går inn for, ser Kirkerådet behov for å forenkle reglene om hvem som skal manntallsføres som prest og kirkelig tilsatt. Det vil kunne innebære at enkelte av dem som har stemmerett som prest eller lek kirkelig tilsatt i dag, vil endre stemmerettskategori. Det er noe en eventuelt vil måtte komme tilbake til.

5.2 Spørsmål om lik representasjon fra alle bispedømmene eller vektet representasjon

I dag består Kirkemøtet av sju medlemmer valgt av kirkemedlemmene fra hvert bispedømme, uavhengig av hvor mange kirkemedlemmer det bor i hvert bispedømme. Det innebærer at det er ca. 25 000 medlemmer som står bak hvert mandat i Nord-Hålogaland bispedømme mot ca. 65 000 medlemmer per mandat i Borg bispedømme. Et kirkemedlem har derfor mye større innflytelse i Nord-Hålogaland enn i Borg – stemmen teller over dobbelt så mye.

Bispedømme	Antall medlemmer (2023)	Antall medlemmer per mandat (2023)
Oslo bispedømme	428 309	61187
Borg bispedømme	457 292	65327
Hamar bispedømme	289 295	41328
Tunsberg bispedømme	322 564	46081
Agder og Telemark bispedømme	311 763	44538
Stavanger bispedømme	317 928	45418
Bjørgvin bispedømme	448 783	64112
Møre bispedømme	199 915	28559
Nidaros bispedømme	340 425	48632
Sør-Hålogaland bispedømme	180 352	25765
Nord-Hålogaland bispedømme	175 569	25081
Totalt	3 472 195⁹	

Ved offentlige valg er det et grunnleggende prinsipp om at hver stemme skal ha lik vekt. Dette prinsippet balanseres i den offentlige valgordningen ved at valgordningen er delt inn i valgdistrikter, og en har gitt utkantstrøk en viss overrepresentasjon. Tidligere utredninger har tatt til orde for at antallet valgte kirkemedlemmer bør differensieres ut fra en modell som i større grad tar hensyn til antall kirkemedlemmer i bispedømmene.¹⁰ Da Kirkemøtet og Kirkerådet behandlet oppfølgingen av disse reglene, senest i 2022, gikk instansene ikke inn for å gjøre endringer «nå».¹¹

Frem til 2021 var sammensetningen av bispedømmeråd og Kirkemøtet fastsatt i lov vedtatt av Stortinget, men nå kan Kirkemøtet selv foreta endringer i kirkeordningen. Kirkerådet mener derfor at spørsmålet nå er aktuelt for en fornyet vurdering.

Hvis man benytter seg av areal som faktor på samme måte som ved stortingsvalg, hadde fordelingen sett slik ut med utgangspunkt i de 77 mandatene som velges direkte av kirkemedlemmene:

⁹ SSB.no (minus medlemmer som i statistikken ikke er tilordnet et bispedømme):
<https://www.ssb.no/statbank/table/06929/tableViewLayout1/>

¹⁰ *Styrket demokrati i Den norske kirke* (2008), *Samhandling i en selvstendig folkekirke* (2021) side 78-79.

¹¹ Se sak KM 11/08, sak KM 11/10 og KM 10/22 side 35.

Valgdistrikt	Antall medlemmer	Areal	Mandat	Antall medlemmer per mandat
Oslo bispedømme	428 309	1 023	8	53 539
Borg bispedømme	457 292	9 330	9	50 810
Hamar bispedømme	289 295	52 073	7	39 776
Tunsberg bispedømme	322 564	16 862	7	48 134
Agder og Telemark bispedømme	311 763	31 731	7	44 509
Stavanger bispedømme	317 928	9 377	6	50 008
Bjergvin bispedømme	448 783	33 871	10	46 364
Møre bispedømme	199 915	14 356	4	46 635
Nidaros bispedømme	340 425	42 203	8	43 055
Sør-Hålogaland bispedømme	180 352	38 155	5	38 139
Nord-Hålogaland bispedømme	175 569	74 827	6	29 801

Det ville gi en noe større representasjon fra de største bispedømmene, mens enkelte bispedømmer ville få færre medlemmer. I Møre bispedømme ville det kun være fire direktevalgte medlemmer, i tillegg til biskopen og eventuelt prest og lek kirkelig tilsatt.

Kirkerådet har vurdert om ordningen med særskilt representasjon av prester og kirkelig ansatte bør avvikles. Hvis ordningen avvikles, er et alternativ at størrelsen på Kirkemøtet reduseres. Et mindre kirkemøte vil gi noen kostnadsbesparelser i møtegodtgjørelse, kostnader til reise og opphold mv. Et annet alternativ er, som pekt på i avsnitt 5.1, å opprettholde medlemstallet i Kirkemøtet. Om antallet som skal velges utvides fra dagens 77 til også å inkludere de 22 plassene som prester og leke kirkelig tilsatte har, dvs. til 99 mandater, ville fordelingen blitt slik:

Valgdistrikt	Antall medlemmer	Areal	Mandat	Antall medlemmer per mandat
Oslo bispedømme	428 309	1 023	10	42 831
Borg bispedømme	457 292	9 330	12	38 108
Hamar bispedømme	289 295	52 073	9	32 144
Tunsberg bispedømme	322 564	16 862	9	35 840
Agder og Telemark bispedømme	311 763	31 731	9	34 640
Stavanger bispedømme	317 928	9 377	8	39 741
Bjergvin bispedømme	448 783	33 871	12	37 399
Møre bispedømme	199 915	14 356	6	33 319
Nidaros bispedømme	340 425	42 203	10	34 043
Sør-Hålogaland bispedømme	180 352	38 155	6	30 059
Nord-Hålogaland bispedømme	175 569	74 827	8	21 946

Kirkerådet går imidlertid inn for å opprettholde ordningen med særskilt representasjon av prester og andre kirkelig ansatte i Kirkemøtet.

Det kan også tenkes andre modeller. Arbeidsgruppen som i 2020 leverte en rapport om *Kirkelig demokrati og valgordninger*, skisserte et par alternativer, mens utredningen *Styrket demokrati i Den norske kirke* (2008) inneholdt et annet forslag. Arbeidsgruppen bak *Kirkelig demokrati og valgordninger* foreslo blant annet at «de samiske representantene i de tre nordligste bispedømmene bør inngå i antallet mandater de enkelte bispedømmer får», mens døvementenighetenes representant i Oslo bispedømme «bør komme i tillegg til antallet mandater Oslo bispedømme får ut fra medlemstallet» fordi det ikke på samme måte allerede er en overrepresentasjon ut fra medlemstall i Oslo bispedømme (side 76). Dette er spørsmål som må vurderes nærmere i den videre prosessen.

Dersom det skal skje en differensiering i antall medlemmer per bispedømme, legger Kirkerådet til grunn at det kan være hensiktsmessig å bruke en beregningsmåte som er anerkjent fra andre sammenhenger. Samtidig er det ikke gitt at man bør følge en metode fra det offentlige.

En eventuell endring av representasjonen fra de ulike bispedømmene vil ha noe å si for utviklingen av valgmodulen. Når det er ett alternativ med sju medlemmer som skal velges, er det enklere å implementere enn om det er et alternativ med fire, et med fem, et med seks medlemmer osv. som skal velges. Stemmesedlene produseres på seks språk/skriftspråk (bokmål, nynorsk, nordsamisk, lulesamisk, sørsamisk, engelsk). Hvis det blir stemmesedler med forskjellige tall i alle elleve bispedømmene, blir det et høyt antall typer stemmesedler som flettes og må testes for å sikre at de inneholder riktig tester. Hvis det også skal være mulig å stemme på papir, øker

testbehovet ytterligere. Antallet stemmesedler kan settes skjematisk opp slik, avhengig av hva slags type valg det er snakk om, og om Nominasjonskomiteens liste videreføres.

	Samme antall som skal velges i alle bispedømmer	Forskjellig antall som skal velges i alle bispedømmer
Stemmeseddel for lister	Seks varianter (språk)	Elleve ganger seks varianter = 66 varianter
(Stemmeseddel for Nominasjonskomiteens liste)	Seks varianter (språk)	Elleve ganger seks varianter = 66 varianter
Blank stemmeseddel	Seks varianter (språk)	Elleve ganger seks varianter = 66 varianter
SUM	12 (18) varianter	132 (198) varianter

Dette innebærer at der det er lik representasjon fra alle bispedømmer, er det 12 varianter av stemmesedlene som må flettes og testes (seks varianter for lister og seks varianter for blanke stemmesedler). Der det er forskjellig antall som skal velges i alle bispedømmer, vil det være 132 varianter stemmesedler som skal flettes og testes. Stemmeseddel for Nominasjonskomiteens liste er ikke inkludert, siden Kirkerådet foreslår å avvikle denne ordningen. En differensiering i antallet medlemmer øker kompleksiteten og behov for større ressurser for å sikre at informasjonen på stemmesedlene blir korrekt, uavhengig av språk/språkform.

Ut fra et prinsipp om at kirkelige velgeres stemme i større grad enn i dag bør ha lik vekt, går Kirkerådets flertall på ni medlemmer inn for at det innføres en vektet representasjon som velges av kirkemedlemmene fra hvert bispedømme i Kirkemøtet. Hvordan denne vektingen skal skje, må avklares nærmere. Kirkerådets mindretall på åtte medlemmer går inn for at det videreføres en lik representasjon som velges av kirkemedlemmene fra hvert bispedømme i Kirkemøtet.

5.3 Endring fra valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet til valg av Kirkemøtet og bispedømmeråd

Da Kirkemøtet ble opprettet i 1984, ble det av praktiske grunner først og fremst sammensatt av medlemmene av bispedømmerådene. Fra 1984 til 2006 ble det derfor gjennomført valg til bispedømmeråd. De som ble valgt inn i bispedømmerådet, ble også medlem av Kirkemøtet.

Utredningen *Styrket demokrati for Den norske kirke* (2008) anbefalte at Kirkemøtet burde bestå av biskopene og et antall representanter som velges med bispedømmet som valgkretser. De medlemmene som er valgt fra et bispedømme, utgjør sammen med biskopen bispedømmerådet. Begrunnelsen for dette forslaget var at arbeidsgruppen mente dette vil synliggjøre valgets betydning, og at det er enklere å skape oppmerksomhet omkring et valg som handler om styringen av kirken som helhet. Kirkemøtet 2008 fulgte ikke forslaget, men valgte å justere ordningen, slik at det ble tydeliggjort at det både var valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet.

Erfaringene fra de etterfølgende kirkevalgene er at det er krevende å kommunisere at det ene valget er et valg av både bispedømmeråd og Kirkemøtet. Rapporten *Samhandling i en selvstendig folkekirke – ny kirkelig organisering* fra 2021 anbefalte derfor at valgordningen burde endres slik at kirkemøtemedlemmene fra hvert bispedømme utgjør bispedømmerådet, i stedet for at Kirkemøtet består av medlemmene av bispedømmerådet. Kirkemøtet vil da bestå av biskopene, et antall medlemmer som velges med bispedømmet som valgkrets, lederen av Den norske kirkes ungdomsutvalg og lederen av Samisk kirkeråd. Medlemmene valgt fra et bispedømme utgjør sammen med biskopen bispedømmerådet. Dette forslaget snur sammenhengen mellom Kirkemøtet og bispedømmerådet, uten at det i dette forslaget ellers gjøres endringer i sammensetningen av hverken bispedømmerådene eller Kirkemøtet. Dette var ikke et eget spørsmål i den etterfølgende høringen om kirkelig organisering.

Kirkerådet har vurdert forslaget om å snu på sammenhengen mellom Kirkemøtet og bispedømmerådet. Ved å gå over fra å snakke om *valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet* til *valg av Kirkemøtet*, blir valget lettere å kommunisere. Samtidig vil bispedømmerådet i et slikt forslag ikke lenger bli synliggjort i valget.

Kirkerådets flertall på 13 medlemmer har derfor kommet til at det heller vil gå inn for at man endrer omtalen til *valg av Kirkemøtet og bispedømmeråd*. Et mindretall på fire medlemmer går inn for at det som i dagens ordning heter *valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet* fra nå blir omtalt som *valg til Kirkemøtet*. Medlemmene av Kirkemøtet valgt fra et bispedømme, utgjør sammen med biskopen bispedømmerådet.

6. Økonomiske og administrative konsekvenser

Forenkling er en gjennomgående begrunnelse for forslagene i saken. Mange av de økonomiske og administrative konsekvensene er derfor omtalt underveis. Til sammen vil forslagene gi en forenkling av valg gjennomføringen. Det vil både bety at summen Kirkerådet bruker på kirkevalg, kan reduseres sammenlignet med tidligere valg, og at arbeidsbelastningen vil bli betraktelig mindre lokalt.

Regelverket for kirkelige valg er komplekst og vanskelig tilgjengelig for både valgmedarbeiderne, kandidater som stiller til valg, ansatte, velgerne og mediene.

Dette bidrar også til den opplevde belastningen ved å organisere kirkevalg. Forenkling av regelverket vil spare ressurser på alle nivåer. Disse ressursene vil kunne brukes på måter som gagnar både medlemmer og ansatte i soknene. Midler som spares inn, kan benyttes til menighetsbyggende arbeid lokalt og gi økt tilstedeværelse av ansatte i menighetens ulike tiltak. Når kirkens ansatte er mer til stede på de ulike treffstedene i kirken, vil dette også kunne ha en rekrutterende effekt med tanke på framtidig kirkelig bemanning. Frigjorte ressurser kan også komme medlemmer til gode ved at kirken inviterer til temasamlinger, seniortreff, ungdomsklubb eller korsatsing, for å nevne noen eksempler. Ansatte får frigjort tid og engasjement til arbeid blant ulike målgrupper der behovet er størst. I tillegg vil det være mange timers arbeid som spares for menighetsrådsmedlemmer og frivillige valgfunksjonærer. Et annet konkret eksempel ved å forenkle regelverket og fjerne elementer er at man kan kutte omfanget noe i valghåndbok og veiledninger. Da spares det tid både i utformingen og lesingen av disse.

Digitalt kirkevalg gir mulighet for å ta grep som kan redusere kostnader og ressursbruk både lokalt og nasjonalt, men gir også behov for et mer digitaliseringsvennlig regelverk. Alle unntak og særordninger koster tid og penger når det skal utvikles digitale system. I 2023 brukte man ca. 20 millioner på de digitale valgene. Hvis forslagene til Kirkerådet blir vedtatt, må man regne med at gjennomføringen av de digitale valgene blir dyrere enn i 2023. Dagens bemanning i Kirkerådet gir ikke rom for oppfølgingen som kreves for å gjennomføre digitalt valg med kompleksiteten ordningen har i dag, noe som innebærer at det vil være behov for å øke bemanningen. Økonomiske og administrative konsekvenser av de ulike modellene for digitalt og fysisk valg er nærmere omtalt i avsnitt 4.1.

Tabellen under forsøker å gi et anslag for de økonomiske konsekvensene av forslagene til modeller, sett opp mot regnskapet for kirkevalget 2023. Det er stor usikkerhet knyttet til disse anslagene. Alle tall gjelder for hele valgperiodene (2020–2023 og 2024–2027) og er rundet opp til nærmeste hundre tusen kroner.

	Regnskap 2023	Mulig budsjett 2027 ved modell 1	Mulig budsjett 2027 ved modell 2	Mulig budsjett 2027 ved modell 3
Digitalt valg	19 400 000	27 600 000	33 600 000	33 600 000
Tilskudd lokalt	34 800 000	-	-	35 000 000
Intensjonsstøtte og listestøtte	5 000 000	5 000 000	5 000 000	5 000 000
Støtte til nominerings- grupper ¹²	3 700 000	8 000 000	8 000 000	8 000 000
Kommunikasjon	12 000 000	12 000 000	12 000 000	12 000 000
Trykk av stemmesedler	1 000 000	-	-	1 000 000
Tildeling bispedømmeråd	7 500 000	3 000 000	4 000 000	4 000 000
Annen valg- administrasjon ¹³	2 220 000	2 000 000	3 000 000	3 000 000
SUM	85 620 000	57 600 000	65 600 000	101 600 000

Dette budsjettutkastet skisserer altså foreløpige anslag basert på Kirkerådets forslag i høringsnotatet.

Hvis man går bort fra ordningen med kirkevalg samme sted som offentlige valg (modell 1 og 2), foreslås det at tilskudd til lokal gjennomføring av kirkevalget avvikles. I 2023 var dette tilskuddet på ca. 35 millioner kroner. Det forutsetter at soknene ikke får et for stort ansvar for håndtering av papirstemmer. Kirkerådet legger til grunn at kostnader soknet har til resterende arbeid med nominasjonskomité, behandling av valglister og kommunikasjonsarbeid vil være innenfor kommunens finansieringsansvar, se nærmere omtale i avsnitt 4.1.

Skjematisk kan ressursbruk for lokalkirken i de ulike modellene fremstilles som følger:

¹² Denne støtteordningen er overført fra kirkevalgets koststed til Kirkemøtet, men er likevel tatt med her for å forenkle sammenligningen med 2023-tallene. Grunnen til at den er doblet fra forrige periode, er at da ble tilskuddet bare utbetalt i to år, mens i inneværende periode vil tilskuddet bli utbetalt over fire år.

¹³ Bl.a. ekstra bemanning i Kirkerådet, kursing av nye råd, møter og oversettelser.

	Modell 1	Modell 2	Modell 3
Nominasjonsfasen	Som før	Som før	Som før
Grunnlagsdata og valglister	Forenklet	Forenklet	Som før
Valgmobilisering	Som før	Som før	Som før
Valgjennomføring	Ingenting	<ul style="list-style-type: none"> • Noe opplæring • Ta imot stemmer fra velgere som ikke har elektronisk ID • PC / ev. noe valgmateriell for stemmer på papir 	<ul style="list-style-type: none"> • Opplæring av valgfunksjonærer • Bemanne valglokaler på valgdagen • Valgmateriell som før
Opptelling	Ingenting	Muligens noe	Som før
Valgoppgjør	Noe oppfølging som før	Noe oppfølging som før	Noe oppfølging som før

Valgmodulen i Den norske kirkes medlemsregister må bygges opp på nytt til kirkevalget 2027. Det betyr at hvert ekstra element som blir vedtatt beholdt eller lagt til, vil ha en kostnad til utvikling for at systemet skal kunne håndtere dette. Det er svært vanskelig å estimere kostnader til IT-utvikling i forkant. Administrativt vil arbeidet med å bestille og teste funksjoner i valgmodulen ta mer tid jo mer komplekst regelverket er.

Dersom valget av Kirkemøtet gjennomføres indirekte av menighetsrådsmedlemmer, antas det at kostnadene vil være mindre enn ved å gjennomføre valget direkte.

De økonomiske og administrative konsekvensene av å beholde separate valg av prest og lek kirkelig tilsatt kan hovedsakelig deles inn i tre deler: 1) konsekvenser for de digitale valgene, 2) andre konsekvenser for Kirkerådet og 3) konsekvenser for bispedømmerådene. For de digitale valgene innebærer å beholde disse valgene at det er 22 ekstra valg. Disse skal det utvikles systemer for, og de skal testes. Det har en direkte kostnad ved anskaffelsen av system for digitalt valg. Like viktig er at oppfølgingen krever administrative ressurser i Kirkerådets sekretariat. Kirkerådets valgsekretariat må også følge opp veiledning om gjennomføring av disse valgene og håndtere for eksempel manntall og klagesaker. Særlig manntall har vært tidkrevende.

Bispedømmerådene har sekretariatsfunksjon for nominasjonskomiteene ved valg av prest og lek kirkelig tilsatt og skal behandle valglistene og følge opp kandidatene. Til sammen er det 22 ekstra nominasjonskomiteer som trenger administrativ støtte. Det kan variere fra bispedømme til bispedømme hvor mye tid man bruker til forberedelse

og gjennomføring av møter, og oppfølging av nominasjonskomiteene. Tidsbruken er også avhengig av om møtene er fysiske eller digitale og av antall prostier. Det anslås at hvert bispedømme kan ha brukt ca. 15 timer bare til planlegging og korrespondanse i forkant av møtene. Det kan være brukt omtrent like mange timer til påfølgende korrespondanse med komiteer og kandidater, samt utforming av kandidatpresentasjoner. Gjentatt hjelp til regeltolkning etter gjennomført opplæring tar også tid.

Kirkerådets sekretariat har fått tilbakemeldinger om at det har gått mye tid til å få kandidater til å stille til valg av lek kirkelig tilsatt. Det kan delvis forklares med at de kirkelige ansatte ikke kan ses på som en like homogen gruppe som prestene og kan dermed kreve mer arbeid og oppfølging. Basert på tilbakemeldinger fra enkeltbispedømmer, kan det anslås at det er blitt brukt opp mot 35 timer til dette per bispedømme, hvorav en del har gått til reise. I administrativ støtte til valg av prest har man anslagsvis brukt noe mindre tid, ca. 30 timer.

Bispedømmerådene har også ansvar for nominasjonskomiteene ved valg av leke. Det anslås at det ble brukt ca. 55 timer per bispedømme til disse nominasjonskomiteene. I de fleste tilfellene koster selve møtene nødvendigvis ikke så mye, men de krever mange arbeidstimer til administrativ støtte.

I 2023 fikk bispedømmerådene et særlig ansvar for opplæring av dem som gjennomfører valg lokalt, samarbeide med Kirkerådet om manntall for valg av prest og lek kirkelig tilsatt, sekretariatsfunksjoner for valgrådet og tilrettelegging av valgrådets virksomhet, å gjennomføre valg møter for å velge nominasjonskomiteer og legge til rette for nominasjonskomiteens arbeid, opptelling av stemmesedler, klagebehandling, opplæring av nye menighetsråd, planlegge og gjennomføre regional kirkevalgkampanje, bistå menighetene i å drive kommunikasjonsarbeid knyttet til kirkevalget samt å synliggjøre kirkens bidrag i samfunnet og tilbud til befolkningen gjennom et aktivt kommunikasjonsarbeid. Hvis man fjerner Nominasjonskomiteens liste ved valg av leke, telling av papirstemmer, samt nedskalerer opplæringen av lokale valgfunksjonærer, vil en del av arbeidet bispedømmerådene sekretariater har hatt med kirkevalg, falle bort. Det antas da at deler av den særskilte tildelingen på 7,5 millioner kan kuttes. Kirkerådet ber bispedømmerådene i sine høringsuttalelser om å gi innspill til ressursbehovet ut fra de foreslåtte endringene.

Forslaget om at det innføres en vektet representasjon som velges av kirkemedlemmene fra hvert bispedømme i Kirkemøtet, vil kreve mange nye varianter av stemmesedler som må kvalitetssikres på ulike språk. Det vil også kreve ny utvikling av funksjonalitet i valgadministrasjonssystemet.

DEN NORSKE KIRKE

Høring - rammer for kirkevalg

* Obligatorisk

Den norske kirke er en demokratisk folkekirke. Alle medlemmer skal ha mulighet til å velge sine representanter til å styre kirken. Kirkerådet mener det er nødvendig å gjøre endringer i regelverket, noe som også vil bety forenklet gjennomføring og reduksjon i ressursbruk. Høringen foreslår blant annet at kirkevalget gjennomføres som digitalt valg med begrensede muligheter til å stemme ved oppmøte. Kirkevalget vurderes gjennomført i et annet tidsrom enn det offentlige valget. Det foreslås avvikling av Nominasjonskomiteens liste ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet og vektet representasjon fra de ulike bispedømmene i Kirkemøtet. Ved menighetsrådsvalg foreslås det å fjerne muligheten til å skrive opp valgbare personer på stemmeseddelen. I tillegg er det vurdering av en del tema der Kirkerådet ikke foreslår endring.

kirken.no/kirkevalghøring2024

Høringsfristen er 6. desember 2024.

Høringsuttalelser er offentlige etter offentleglova jf. kirkeordningen § 42, og vil bli publisert på kirken.no.

Personvern

Skriv ikke inn opplysninger som identifiserer enkeltpersoner. Hvis du er en privatperson som sender inn høringssvar, må du oppgi navn. Da blir ditt høringssvar ansett som samtykke til at navnet og høringssvaret publiseres på kirken.no, jf. personvernforordningen artikkel 6 nr. 1 bokstav a og artikkel 9 nr. 2 bokstav a.

"Engasjerende leser"

Det er mulig å bruke "Engasjerende leser" i arbeidet med høringssvarene, som gir mulighet for både forstørret tekst og opp- lesning av tekst. Du finner denne funksjonen ved å trykke på de tre prikkene øverst til høyre.

Praktisk informasjon

Skjemaet er delt opp i flere sider. Du kan gå fram og tilbake i skjemaet hvis du vil se hva du har svart eller gjøre endringer. Du kan skrive ut en kopi av svaret ditt etter at du har sendt inn.

Merk at svarene ikke lagres når skjema lukkes uten at du har trykket på Send-knappen. Man kan bruke arbeidsdokument i Word som kan lastes ned på kirken.no/kirkevalghøring2024 mens svarteksten utarbeides.

Om innsenderen av høringsvaret

1. Jeg svarer som: *

- Menighetsråd
- Menighetsråd med fellesrådsfunksjoner
- Fellesråd
- Bispedømmeråd
- Biskop
- Utdanningsinstitusjon
- Nomineringsgruppe
- Fagforening
- Organisasjon
- Privatperson
- Annet

2. Navn (råd/organisasjon/privatperson) **Tromsø kirkelige fellesråd**

3. Kontaktperson (hvis innsender er råd eller organisasjon) **Oddgeir Albertsen**

4. Bispedømmetilhørighet *

- Agder og Telemark
- Bjørgvin
- Borg
- Hamar
- Møre
- Nidaros
- Nord-Hålogaland
- Oslo
- Stavanger
- Sør-Hålogaland
- Tunsberg
- Ingen bispedømmetilknytning

Digitalt valg eller digitalt og fysisk valg?

5. Kirkerådet foreslår at kirkevalget gjennomføres som digitalt valg med begrensede muligheter til å stemme ved oppmøte (modell 2). Støtter du/dere dette? *

Ja, jeg/vi ønsker at kirkevalget gjennomføres digitalt med begrensede muligheter for å stemme ved oppmøte (modell 2).

Nei, jeg/vi ønsker at kirkevalget gjennomføres heldigitalt (modell 1).

Nei, jeg/vi ønsker at kirkevalget gjennomføres med digital forhåndsstemming og valgdag med fysisk stemmegiving (modell 3).

Ingen mening / ønsker ikke svare

6. Begrunnelse og andre merknader

Tromsø kirkelige fellesråd mener at stemmegiving ved oppmøte bør foregå i soknekirken etter gudstjenesten eventuelt ved kirkekontorets administrasjon.

Tidspunkt for kirkevalget

7. Kirkevalget i 2027 vurderes gjennomført i et annet tidsrom enn det offentlige valget. Hvilken tidsperiode vurderer du/dere som den beste for gjennomføring av kirkevalget 2027?

August–september 2027

Oktober–november 2027

Vet ikke

Ingen mening

8. Begrunnelse og andre merknader. Kom gjerne med innspill til praktiske konsekvenser av å gjennomføre valget i de ulike tidsperiodene.

Av hensyn til konstituering bør valgene skje i august-september. Råd skal rekke å komme på plass og få tilstrekkelig opplæring og sette seg inn i rådsarbeidet før nytt år kommer

9. Kirkerådet ber samtidig om synspunkter fra høringsinstansene på om det etterfølgende kirkevalget (kirkevalget 2031) bør flyttes til et annet tidspunkt enn det offentlige valget eller eventuelt til et annet år. Har du/dere merknader til dette?

Her mener Tromsø kirkelige fellesråd at valget bør skilles fra vanlig kommunevalg da det kan skape større engasjement rundt kirkas valgordning. I dag gjemmes kirka bort i valgsammenheng.

Ordning for valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet

⋮

10. Kirkerådet foreslår å avvikle ordningen med Nominasjonskomiteens liste ved valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet. Støtter du/dere dette forslaget? *

- Ja
- Nei
- Vet ikke
- Ingen mening

11. Begrunnelse og andre merknader

12. Kirkerådet foreslår å videreføre ordningen med direkte valg til Kirkemøtet og bispedømmeråd. Støtter du/dere forslaget? *

- Ja
- Nei
- Vet ikke
- Ingen mening

13. Begrunnelse og andre merknader

Få velgere kjenner til funksjonene til spesielt bispedømmerådet. Her bør det kanskje vurderes om kirkemøtet skal velges på en annen måte i fremtiden

Andre forenklinger i regelverket

14. Kirkerådet foreslår å fjerne muligheten til å stemme på personer som ikke har stilt til valg (tilføyde navn) ved menighetsrådsvalg. Støtter du/dere forslaget? *

- Ja
- Nei
- Vet ikkje
- Ingen mening

15. Begrunnelse og andre merknader

16. Kirkerådet foreslår å videreføre ordningen med sperregrense på fem prosent av personlig stemmetall ved menighetsrådsvalg. Støtter du/dere forslaget? *

- Ja
- Nei
- Vet ikke
- Ingen mening

17. Begrunnelse og andre merknader

18. Kirkerådet foreslår å videreføre ordningen med forholdsvvalg (flere lister) ved valg av menighetsråd. Støtter du/dere forslaget? *

- Ja
- Nei
- Vet ikke
- Ingen mening

19. Begrunnelse og andre merknader

20. Kirkerådet foreslår å videreføre, men forenkle ordningen med supplerte kandidater av menighetsråd. Støtter du/dere forslaget? *

- Ja, jeg/vi ønsker å videreføre ordningen med forenklinger
- Nei, jeg/vi ønsker å videreføre ordningen som i dag
- Nei, jeg/vi ønsker å avvikle ordningen
- Vet ikke
- Ingen mening

21. Begrunnelse og andre merknader

Forslag til endringer i Kirkemøtets sammensetning

22. Kirkerådet foreslår å videreføre særskilt representasjon av prester i Kirkemøtet. Støtter du/dere forslaget? *
- Ja
- Nei
- Vet ikke
- Ingen mening
23. Kirkerådet foreslår å videreføre særskilt representasjon av lek kirkelig tilsatte i Kirkemøtet. Støtter du/dere forslaget? *
- Ja
- Nei
- Vet ikke
- Ingen mening
24. Har du/dere merknader til spørsmålet om særskilt representasjon av prest og lek kirkelig tilsatt? Begrunnelse og andre merknader
25. Hvis valg av prest og lek kirkelig tilsatt videreføres, støtter du/dere Kirkerådets forslag om å gjennomføre valgene som flertallsvalg heller enn preferansevalg? *
- Ja
- Nei
- Vet ikke
- Ingen mening
26. Begrunnelse og andre merknader
27. Kirkerådet foreslår å innføre en vektet representasjon fra hvert bispedømme i Kirkemøtet? Støtter du/dere forslaget? *
- Ja, jeg/vi ønsker at antall medlemmer i bispedømmet skal ha betydning for representasjon i Kirkemøtet
- Nei, jeg/vi ønsker at det fortsatt skal velges sju medlemmer fra hvert bispedømme
- Vet ikke
- Ingen mening
28. Begrunnelse og andre merknader
29. Har du/dere andre merknader til Kirkemøtets sammensetning?

30. Har du/dere andre merknader høringen?

Møtedato: 07.11.2024
Saksnummer: 48/24
Saksbehandler: Oddgeir Albertsen

HØRING OM BISKOPENS TILSYN

Forslag til vedtak:

Tromsø kirkelege fellestråd høringsvar behandlet i møte den 7 november 2024 oversendes kirkerådet innen høringsfristen.

Arbeid i saken:

Kirkerådet har sendt på høring forslag til endringer i regelverk som er knyttet til biskopens rolle og ulike funksjoner i Den norske kirke. Forslagene til endringer er en følge av vedtak gjort av Kirkemøtet i 2022, 2023 og 2024. Høringsnotatet med forslagene til endringer ligger vedlagt

Høringsnotatet foreligger både i en kortversjon og en fullstendig versjon. For å få tilstrekkelig oversikt til å svare på hørings spørsmålene vil det være nok å lese den korte versjonen, og eventuelt bruke det fullstendige høringsnotatet som referanse. Det vil særlig være nyttig å slå opp i kapittel 5 som inneholder de konkrete forslagene til regelendringer. For å få en mer utfyllende forståelse av biskopens rolle og funksjoner anbefaler vi å lese det fullstendige høringsnotatet.

Høringen sendes til et utvalg av menighetsrådene og de kirkelege fellestrådene, men alle som vil, kan avgi høringsuttalelse.

Kirkerådet ber høringsinstanser fylle ut et digitalt skjema for høringsvar. Dersom dere ønsker å gi en sammenhengende høringsuttalelse til hele notatet, kan den legges inn under «andre kommentarer» nederst i notatet, men vi ønsker likevel at dere besvarer de øvrige hørings spørsmålene.

Høringsuttalelser er offentlige etter offentleglova, jf. kirkeordningen § 42, og vil bli offentliggjort på kirken.no. Frist for innlevering av høringsvar er 6. desember 2024.

Tromsø, 23.10. 2024

Oddgeir Albertsen
Kirkeverge

Biskopens tilsyn – kortversjon

Innledning – hva saken dreier seg om

Denne saken gjelder endringer i biskopens rolle og funksjoner på bakgrunn av vedtak i Kirkemøtet i 2022 og 2023. Hensikten med endringene er å styrke biskopens tilsyn og å tydeliggjøre biskopen som en leder i kirken.

Kirkemøtet behandlet i 2022 en sak om fremtidig organisering av Den norske kirke (KM 10/22). Her ble det både vedtatt en intensjon om en fremtidig modell for arbeidsgiverorganisering og dessuten en rekke modelluavhengige elementer. Blant disse var også spørsmålet om biskopens rolle i en fremtidig kirkeordning.

I vedtaket kom dette til uttrykk slik:

b) Biskopens tilsyn skal styrkes og ledelsen tydeliggjøres, uten at biskopen skal utøve arbeidsgivers styringsrett på samme måte som i dag.

I forlengelsen av vedtaket fra 2022 behandlet Kirkemøtet i 2023 igjen spørsmål om kirkelig organisering og biskopens rolle (KM 5/23). Kirkemøtet gjorde følgende vedtak:

Biskopens tilsyn og ledelse skal styrkes, blant annet ved at biskopen får en rolle ved ansettelser i alle vigslede stillinger, og gjennom en tydelig beskrivelse av innholdet i og rekkevidden av myndigheten til å fatte bindende vedtak. Det etableres faste møtepunkter mellom biskopen og de valgte rådene i soknet, samt daglig ledelse i disse. Det utarbeides et forslag til regler om saksbehandling som rammer inn biskopens tilsyn.

I 2024 behandlet Kirkemøtet en sak om blant annet bispedømmerådets rolle i en fremtidig kirkeordning (KM 7/24). Kirkemøtet vedtok da blant annet følgende:

Mandat og oppgaver for bispedømmerådet må også bli definert med omsyn til biskopens tilsynsoppgaver.

Disse vedtakene er grunnlaget for forslagene til regelendringer som nå sendes på høring.

Nærmere om biskopens rolle og funksjon

Biskopens rolle i historisk sammenheng

Ordet biskop kommer fra det greske *episkopos* som betyr «tilsynsmann». De første menighetene tok noen steder i bruk denne tittelen for ledere i menigheten. Etter hvert som lokalkirken spredte seg over større geografiske områder, utviklet biskopen seg mer til en regional leder, som fikk rett til å sende presbytere til å representere seg lokalt. Fra denne begynnelsen utviklet det seg en tydelig hierarkisk ordning med biskopen som den ubestridte lederen av lokalkirken. Hos Luther og de øvrige

lutherske reformatorene ble tyngdepunktet lagt annerledes. I Confessio Augustana (CA) hører den særlige tjenesten med Ord og sakrament (tidligere kalt det kirkelige embetet) i CA 5 primært til i den lokale, gudstjenestefeirende menighet. I luthersk embetsteologi er det ingen prinsipiell forskjell på prestedtjeneste og bispetjeneste, bare en praktisk. Både prester og biskoper skal utøve sin myndighet først og fremst gjennom forkynnelse og sakramentsforvaltning.

Det betyr likevel ikke at reformatorene ikke anerkjente biskopene som ledere i kirken. Denne rollen ble også ivaretatt i dansk-norsk sammenheng. Biskopene fikk en lederrolle i kirken, som omfattet både menighetene og prestene, og i videre forstand hele samfunnet. Dette fortsatt etter 1814. Det var biskopene som på Kongens vegne skulle se til at «Religionens offentlige Lærere følge de dem foreskrevne Normer», som det het i den gamle Grunnloven § 16.

En egen tjenesteordning for biskoper ble første gang fastsatt ved kongelig resolusjon i 1997. I hovedsak var denne tjenesteordningen en videreføring og samling av en rekke ulike eldre bestemmelser.

Biskopenes rolle som ledere i kirken er i løpet av det siste århundret også supplert med en rekke demokratisk valgte organer. I 1920 ble det kirkelige lokalstyret etablert, gjennom lov om menighetsråd, og i 1933 kom en tilsvarende regulering om etablering av bispedømmeråd. Disse bestemmelsene ble samlet i kirkeordningsloven av 1953. Bispemøtet, som ble fast etablert i 1934, var lenge det eneste offisielle sentralkirkelige organet, men det ble supplert av bispedømmerådernes fellestråd (etter hvert kalt Kirkerådet) i 1969, Mellomkirkelig råd i 1970 og til slutt av Kirkemøtet, som ble etablert i 1984. I 1992 opprettet Kirkemøtet også Samisk kirkeråd.

Nærmere om begrepene tilsyn og ledelse

Begrepet tilsyn er i normal norsk språkbruk mest vanlig i forbindelse med offentlige tilsyn, som opererer utenfor virksomheten. I motsetning til slike statlige tilsynsorganer er biskopen på en annen måte en del av den virksomheten det føres tilsyn med. Tilsyn er en type ledelse, gjerne betegnet som pastoral ledelse. Ledelsesansvaret er forankret i tjenesten med Ord og sakrament, og betegner ansvaret for, som hyrde, å videreføre og fastholde evangeliet, gjennom forkynnelse, gudstjenesteliv og annen kirkelig aktivitet som følger av dette. Den ligger nær det som mer generelt blir kalt institusjonell eller verdibasert ledelse, med fokus på å fremme formål, identitet og verdier. I kirkelig sammenheng er det formulert som å fremme kirkens enhet. Videre har tilsynet også noen utslag som går mer i retning av styringsoppgaver. Det gjelder særlig myndigheten til å forordne gudstjenester og vigslingsmyndigheten.

Utgangspunktet for Den norske kirkes innholdsbestemmelse av begrepet tilsyn er formuleringene i § 1 i tjenesteordning for biskoper.

Videre vil de økumeniske samtaler som Den norske kirke har deltatt i, gi et bredere materiale til forståelsen av biskopens tjeneste.

Biskopens rolle og oppgaver i Den norske kirke i dag

Biskopens rolle og posisjon i Den norske kirke i dag har både prinsipielle og mer historiske/pragmatiske begrunnelser. Kirkemøtet er nå det øverste styrende organet i Den norske kirke, og det organet som biskopenes myndighet springer ut fra. Samtidig vil forholdet til Kirkemøtet være preget av forståelsen av samvirkemodellen (se nedenfor kap. 3.1.1) . I Kirkemøtet ivaretar biskopene rollen som de øverste representantene for tjenesten med Ord og sakrament, med et særlig ansvar for å verne kirkens lære og bevare enheten. Dette lærevernet utøver biskopene både enkeltvis og som kollegium, også overfor Kirkemøtet.

Formelt bygger biskopens myndighet og oppgaver i Den norske kirke særlig på tre regelverk, nemlig liturgien for vigsling av biskop, tjenesteordning for biskoper og visitasreglementet. Deler av biskopens myndighet og oppgaver er også nevnt i kirkeordningen og en rekke andre kirkelige regelverk. Disse gir til sammen et utfyllende bilde av hva Den norske kirke legger i begrepet tilsyn.

Tilsynsoppgavene blir, i tråd med vigslingsliturgien, tegnet ut i § 1 i tjenesteordningen. De øvrige bestemmelsene om biskopens myndighet og tjenesteoppgaver kan i stor grad – med unntak av § 2 om biskopens ledelse av prestedtjenesten – leses som en utdyping og konkretisering av § 1.

Visitasreglementet ligger også i forlengelsen av oppdraget gitt i vigslingen og gir en nærmere beskrivelse og utdyping av hvordan biskopen i løpet av visitasjonen skal utøve tilsynet i møte med de ansatte, hele menigheten og lokalsamfunnet.

De tilsynsoppgavene som på dette grunnlaget er gitt biskopen i dagens regelverk, kan kort oppsummeres slik:

Biskopen skal:

- rettlede og oppmuntre menighetene i bispedømmet,
- bekrefte kirkens kall av medarbeidere gjennom vigsling av tjenester som det vigsles til, og gjennom å gi kallsbrev/tjenestebrev til vigslede medarbeidere som blir innsatt i en ny stilling,
- rettlede og oppmuntre bispedømmets ansatte og øvrige medarbeidere,
- ha tilsyn med gudstjenestelivet.

I tillegg har biskopene også noen oppgaver som *ikke* følger direkte av tilsynsmyndigheten. Det gjelder i første rekke rollen som øverste leder av prestedtjenesten i det enkelte bispedømme. Biskopen har videre en rolle som godkjenningsinstans og klageinstans i ulike sammenhenger, knyttet til kirkemedlemskap og soknetilknytning og til kirkebygg og liturgisk inventar og utstyr.

Endringer i biskopens rolle og oppgaver

Både rollen og oppgavene for biskopen foreslås i hovedsak bli videreført, men som nevnt i innledningen, har Kirkemøtet gjennom flere vedtak lagt opp til en endring i

biskopens rolle i kirkestrukturen, hvor tilsynsfunksjonen blir styrket og biskopens ledelsesoppdrag i hele kirken blir synliggjort i større grad.

Intensjonen med å skille tilsyns- og arbeidsgiverrollene er å gi tilsynet en større bredde og tydeliggjøre at nedslagsfeltet for biskopens ledelse er bredere enn bare prestene. På denne måten vil bortfall av styringsrett også kunne innebære en styrking av tilsynet

Som forvaltningsorgan har biskopen fortsatt behov for en stab, og Kirkerådet legger til grunn at bispedømmerådet fortsatt skal gi biskopen de nødvendige administrative ressursene som trengs for å ivareta tilsynsmyndigheten i bispedømmet.

Biskopenes visitas er en viktig side av biskopens tilsyn som utøves på vegne av hele kirken. Rammebestemmelser for visitasen bør derfor vedtas av Kirkemøtet som kirkens høyeste organ. Samtidig legger Kirkerådet til grunn at Bispemøtet vil ha en rolle i forberedelsen av en slik sak for Kirkemøtet, og at nærmere bestemmelser om visitasen kan fastsettes av Bispemøtet. Kirkerådet vil komme tilbake til en slik revisjon på et senere tidspunkt.

I forlengelsen av de vedtakene som er nevnt over, foreslår Kirkerådet en rekke endringer i tilknytning til biskopens rolle og oppgaver:

- *Stadfestelse av biskopens overordnede tilsynsansvar for både ansatte og styringsorganer i Den norske kirke.* Dette er ikke en materiell endring, men en understreking av biskopens tilsynsmyndighet. Kirkerådet foreslår å flytte dagens § 1 i tjenesteordning for biskoper, som beskriver tilsynet, inn i kirkeordningen.
- *Endring av arbeidsgiverfunksjonen for prestene.* Kirkemøtet har vedtatt at biskopen ikke lenger skal utøve arbeidsgivers styringsrett over prestene på samme måte som i dag. Ledelsen av prestatjenesten blir overført til bispedømmerådet, og blir ivaretatt av stiftsdirektøren som daglig leder for rådet. Prostene vil fortsatt lede prestatjenesten lokalt.
- *Stadfestelse av at prostene fortsatt vil være biskopens medhjelpere i tilsynet.* Tilsynsmyndigheten i seg selv er gitt til den som har bispjetjenesten, og kan ikke delegeres, men prosten vil fremdeles, på vegne av biskopen, kunne ivareta tilsynsoppgaver. Det vil dermed fortsette å være tette bånd mellom biskopen og prostene i det enkelte bispedømmet. Fordi prosten også skal lede prestatjenesten lokalt, vil dessuten stiftsdirektør/daglig leder for bispedømmerådet være prostens nærmeste overordnede.
- *Understreking av biskopens del i ansvaret for kompetanseutvikling.* Kompetanseutvikling er en sentral del av det ansvaret som arbeidsgiveren har for å ivareta den både enkelte ansatte og virksomheten som helhet. Samtidig har det en side til oppfølging av tilsynsansvaret. Biskopen har i kraft av sin rolle en

samlende og sammenbindende posisjon som legger godt til rette for å bidra til tverrfaglig kompetanseledelse i prostiene og bispedømmene. Prosten kan lokalt ivareta begge disse ansvarsområdene for prestene. Samtidig vil prosten kunne følge opp dette ansvaret på vegne av biskopen for de andre tjenestegruppene, der arbeidsgiveransvaret ligger hos kirkelig fellesråd

- *Styrking av biskopens rolle ved ansettelser.* Menighetsprester og spesialprester blir fra 2023 ikke lenger ansatt direkte i bispedømmerådet, men av et partssammensatt utvalg. For at biskopens rolle ved ansettelse av prest kan styrkes utover dagens ordning, foreslår Kirkerådet at prosten skal forelegge forslaget for biskopen før det blir endelig formulert, og at biskopen gir sin påtegning til det skriftlige forslaget som går til tilsettingsrådet. Det foreslås også en styrking av biskopens rolle for andre stillinger som det vigsles til, og som har soknet som arbeidsgiver, men det må følges opp i arbeidet med et felles personalreglement.
- *Kallsbrev til alle vigslede stillinger.* En side ved nye ansettelser til vigslede stillinger er at biskopen skriver et kallsbrev eller tjenestebrev til menigheten, hvor biskopen gir sin anbefaling av den som blir innsatt i stillingen. Dette står i dag uttrykt i tjenesteordning for diakon, kateket og kantor, men ikke for prest. Kirkerådet foreslår at det også gjøres gjeldende for prester, og at alle betegnes «kallsbrev».
- *Presisering av myndighet til å gi bindende pålegg.* Et virkemiddel i biskopens tilsyn er å gi bindende pålegg til medarbeidere. Kirkerådet foreslår å justere formuleringen, slik at den nevner alle vigslede medarbeidere spesielt, og ikke bare prester. Biskopen har også myndighet til å gi en form for pålegg til kirkelige styringsorganer.
- *Saksbehandlingsregler knyttet til vigsling.* Personer som ønsker å vigsles til en kirkelig tjeneste, må i dag gjennom programmet *Veien til vigsling* (VTV). Biskopen avgjør deretter om vedkommende kan vigsles etter en personlig samtale kalt vigslingssamtale. Det er i dag ingen formaliteter knyttet til denne samtalen, og Kirkerådet foreslår at det må finnes en noe mer formell innramming av disse samtalene i tilfeller der vigslingskandidaten får avslag på søknad om vigsling.

Forslag til konkrete regelendringer knyttet til disse endringsforslagene finnes i hoveddokumentet kap. 5.

Spørsmål til høringsnotatet om biskopens tilsyn

1. Støtter du/dere forslaget om å flytte § 1 i tjenesteordning for biskoper, som beskriver innholdet i tilsynet, inn i kirkeordningen?

Ja

Nei

Ingen mening

Merknad

2. Støtter du/dere forslaget om at det ikke bør stå i bestemmelsen at biskopen kan gi bindende pålegg til valgte råd?

Ja

Nei

Ingen mening

Merknad

3. Støtter du/dere å flytte arbeidsgivers styringsrett over prestene fra biskopen til bispedømmerrådet v/stiftsdirektøren?

Ja

Nei

Ingen mening

Merknad

4. Støtter du/dere forslaget om at prosten fortsatt skal være biskopens medhjelper og kunne ivareta tilsynsoppgaver på vegne av biskopen, samtidig som prosten fortsatt ivaretar arbeidsgivers styringsrett over prestene lokalt?

Ja

Nei

Ingen mening

Merknad

5. Støtter du/dere forslaget om å styrke biskopens rolle i kompetanseutvikling for alle kirkefaglig ansatte?

Ja

Nei

Ingen mening

Merknad

6. Støtter du/dere forslaget om å styrke biskopens rolle ved tilsetting i alle stillinger som det vigsles til?

Ja

Nei

Ingen mening

Merknad Det bør presiseres hva slags rolle og hvilke stillinger det er snakk om før dette kan gis en tilslutning. Det må også gjøres en juridisk utredning på det som eventuelt legges i en slik oppgave/rett

7. Støtter du/dere forslaget om at det bør opprettes saksbehandlingsregler i tilknytning til vigslingsamtalen?

Ja

Nei

Ingen mening

Merknad

8. Andre kommentarer:

Møtedato: 07.11.2024
Saksnummer: 49/24
Saksbehandler: Oddgeir Albertsen

HØRING OM «REGULERING AV STYRINGSTENESTA I DEN NORSKE KYRKJA I KYRKJEORDNINGA OG AV TILHØVET MELLOM PRESTETENESTA OG VERKSEMDA TIL SOKNERÅDET MV.»

Forslag til vedtak:

Tromsø kirkelege fellestråds forslag til høringssvar oversendes til Kirkerådet innen høringsfristen.

Arbeid i saken:

Kirkerådet sender på høring to saker som er oppfølging av tidligere vedtak i Kirkemøtet i 2023 og 2024. Den første saken gjelder forslag om en ny paragraf i kirkeordninga for Den norske kirke. Paragrafen vil stadfeste:

kirkelege verv som en egen styringstjeneste i kirke og «samvirkeprinsippet», om kirkelege styringsorgan som et samvirke mellom valgte representanter for menigheten og tjenesten med Ord og sakrament.

Den andre saka handler om relasjonen mellom prestetjenesten og soknerådet, og den inneholder forslag om å klargjøre i tjenesteordninga til prestene at de er forpliktet på de planene og prioriteringene som soknerådet fastsetter. Denne forpliktelsen er innenfor rammen av de gjøremålene som ellers er fastsatt for presten i tjenesteordninga. I begge sakene er det lagt til grunn at regelendringene ikke innebærer realitetsendringer, men at de klargjør gjeldende rett.

Høringen blir sendt til sentrale høringsinstanser og et utvalg av soknerådene og de kirkelege fellestrådene, men alle som vil, kan gi høringssvar.

Kirkerådet ber høringsinstansene fylle ut et digitalt skjema for høringssvar. Dersom de ønsker å gi en sammenhengende høringsuttalelse til hele høringsnotatet, kan den legges inn under «andre kommentarer» nederst i skjemaet, men det er ønskelig fra kirkerådets side at det likevel svares på de andre høringsspørsmålene. Høringsuttalelser er offentlige etter Offentleglova, jf. kirkeordninga § 42, og vil bli offentliggjort på kirken.no. Frist for levering av høringssvar er 6. desember 2024. Vedlagt følger administrasjonens forslag til høringssvar.

Tromsø, 23.10. 2024

Oddgeir Albertsen
Kirkeverge

Høyring – regulering av styringstenesta i Den norske kyrkja i kyrkjeordninga og av tilhøvet mellom prestetenesta og verksemda til soknerådet

I dette høyringsnotatet fremmer Kyrkjerådet forslag om ei ny føresegn i *kirkeordning for Den norske kirke* og ei ny føresegn i *tjenesteordning med kvalifikasjonskrav for menighetsprester*. Begge forslaga følgjer opp vedtak som Kyrkjemøtet har gjort tidlegare som ledd i arbeidet med kyrkjeleg organisasjonsutvikling.

Begge forslaga til endring har som formål å styrke dei valde råda som styringsorgan. Ingen av endringane inneber større realitetsendringar, men klargjer gjeldande rett.

I Regulering av styringstenesta

Kyrkjerådet sender med dette på høyring forslag om ein ny paragraf i kyrkjeordninga, som stadfestar at dei som har kyrkjelege verv, inngår i styringstenesta i Den norske kyrkja, og styringstenesta som ei nødvendig teneste i kyrkja. Kyrkjerådet foreslår også å stadfeste prinsippet om at kyrkjelege styringsorgan speglar at kyrkjeleg styring skjer i eit samvirke mellom valde representantar for kyrkjelyden og tenesta med Ord og sakrament.

I 2023 handsama Kyrkjemøtet saka *Folkevalgte som kirkelig styringstjeneste, biskopens tilsyn og ledelse, og ordning for daglig ledelse* (KM 5/23). Her heiter det i vedtaket:

Kirkelige verv stadfestes som en kirkelig styringstjeneste.

Kirkemøtet ber om å få en sak til behandling i 2024 om ansvar og vilkår for folkevalgte og deres valgte ledere, styrking av bispedømerådet som strategisk organ og styrking av menighetsrådets rolle.

I 2024 følgde Kyrkjemøtet opp dette vedtaket med saka *Organisasjonsutvikling – folkevalde, soknerådet og bispedømerådet* (KM 7/24) og gjorde da mellom anna følgjande vedtak:

Trussamfunnet Den norske kyrkja er styrt av demokratiske organ på alle nivå. Dette har både teologiske og historiske årsaker. Kyrkjemøtet bed Kyrkjerådet om å legge fram forslag om ei føresegn i kyrkjeordninga som stadfestar at rådsorgana i kyrkja utgjer ei særleg styringsteneste.

Utgangspunktet for vedtakspunktet frå 2023 om kyrkjeleg styringsteneste er ei utgreiing om demokratiet som styreform i kyrkja.

Eit utval leverte utgreiinga *Demokratiets grunnlag og folkevalgtes rolle i Den norske kirke* (etter dette kalla demokratiutgreiinga) 28. januar 2022. Utgreiinga drøfter det teologiske og prinsipielle grunnlaget for demokratiske organ i Den norske kyrkja og kjem med vurderingar og forslag til tiltak for å styrke rolla til valde medlemmer av kyrkjelege råd.

Demokratiske styringsorgan

Demokratiutgreiinga har bidradd til å identifisere kva som er grunnlaget for demokratiet som kyrkjeleg styringsform, og korleis denne styringsforma kjem til uttrykk. Utgangspunktet er at det er kyrkjelyden som grunneininga i kyrkja, der ansvaret for kyrkja sitt grunnleggjande oppdrag ligg. Ansvaret for dette oppdraget kviler på heile kyrkjelyden. Samstundes er det skipa ei særleg teneste med ord og sakrament (tidlegare kalla det kyrkjelege embetet) som er nødvendig for oppdraget til kyrkja. Som eit uttrykk for dette har Den norske kyrkja etablert ein praksis med at styringsansvaret blir utøvd i demokratisk valde organ, i eit samvirke mellom valde representantar for kyrkjelyden og dei som er berarar av tenesta med Ord og sakrament. Modellen blei framstilt og stadfesta i eit programmatisk vedtak i det fyrste Kyrkjemøtet i 1984:

Kirkens ledelse fremstår i et samvirke mellom dem som representerer menighetens leke medlemmer og dem som har fått seg overdratt det kirkelige embete. Det er menighetens valg av sine ansvarlige ledere i rådsorganene, og kirkens kall og oppdrag til embetsbærerne, som uttrykker at hele kirken bærer ansvar for kirkestyret og kirkens ordninger» (sak KM 05/84 pkt. 1)

Seinare blei modellen utdjupa i utgreiinga *Kirkens embete og råd* frå 1987, og han er etter det vidareutvikla i takt med den generelle utviklinga i kyrkja. Grunnprinsippet om at styring i Den norske kyrkja skjer i eit samvirke mellom valde representantar for kyrkjelyden og representantar for tenesta med ord og sakrament ligg likevel fast, og er eit særtrekk for kyrkjedemokratiet i høve til demokratiske styringsorgan elles i samfunnet.

Demokratiutgreiinga bruker gjennomgåande omgrepet «styring» i skildringa av mynde og myndeorgan i kyrkja. Utgreiinga går i liten grad inn i innhaldet i omgrepet «styring», men avgrensar det mot omgrepet «leiing», som er noko vidare (s. 44):

Fremdeles vil styring knyttes til en sentral indirekte påvirkning, som utøves gjennom formelle strukturer og prosedyrer samt ved planer og budsjetter. Ledelse vil forstås mer som desentralisert, relasjonell dialogbasert påvirkning, utøvd i forholdet mellom leder og medarbeider.

Kyrkjemøtevedtaket føreset også at dei valde råda er strategiorgan. Strategi tyder i stor grad vurderingar og vedtak som handlar om kor og korleis ein skal sette inn ressursar (personale, utstyr og innsats). Dei ulike styringsorganana har eit strategisk ansvar på sine nivå og for dei ressursane dei forvaltar

Det er organet kollektivt som styrer, og dei som har ei styringsteneste, gjer denne tenesta i kraft av å sitte i organet, og berre innanfor ramma av organet.

Styringstenesta i kyrkja

Mellom dei ulike tenestene som går ut frå kyrkjelyden, er altså også ei som inneber å ta ansvar for styringsoppgåver. Ei slik styringsteneste, som blir utøvd i ramma av ein demokratisk styreform, avgrensar seg slik frå på den eine sida frivillig arbeid i kyrkjelyden eller i ulike kyrkjelege tiltak, og på den andre sida dei som er tilsette i kyrkja på ulike plan. Dei valde medlemene i rådet gjer tenesta som representantar for fellesskapen. Etter den gjeldande kyrkjeordninga er alle medlemmer dessutan pliktige til å ta imot val til sokneråd og til bispedømeråd og Kyrkjemøtet, dersom dei ikkje har fått særleg fritak. Vervet som folkevald medlem av eit kyrkjeleg råd er personleg, sjølv om utøvinga av vervet/tenesta skjer i rådet som organ. Råda som organ er forplikta til å utføre arbeidet sitt i lojalitet mot læregrunnlaget til Den norske kyrkja, jf. kyrkjeordninga § 37. Når biskopen har tilsyn med råda, betyr det dermed rådet som organ og ikkje den einskilde medlemen av rådet. Representantane for tenesta med ord og sakrament har på si side ei særleg og personleg læreforplikting og eit særleg ansvar for å opplyse i lærespørsmål og for generelt å løfte fram teologiske perspektiv i diskusjonane i organet. Kvar einskild av dei valde medlemmene har likevel også ansvar for å halde seg til organet si lojalitetsplikt.

Slik kan ein seie at rolla som vald medlem av eit kyrkjeleg organ skil seg ut som ein eigen kategori teneste i Den norske kyrkja, ulik både frivillig teneste som den einskilde kyrkjemedlemen gjer, og tenesta til tilsette medarbeidarar. På grunnlag av kyrkjeordninga, som føreset ei demokratisk styring av kyrkja, er styringstenesta ei nødvendig teneste i Den norske kyrkja. Den innsatsen som den einskilde rådsmedlemen gjer, er nødvendig for styringa av kyrkja både lokalt, regionalt og nasjonalt.

Som nemnd i innleiinga har Kyrkjemøtet vedteke at styringstenesta skal stadfestast i kyrkjeordninga. Kyrkjerådet føreslår at denne føresegna blir plassert i ein eigen paragraf i forkant av § 37, som handlar om lojalitetsplikten til kyrkjelege møte og råd,¹ og at samvirkeprinsippet også blir nedfelt i ei eiga føresegn i denne paragrafen.

Kyrkjerådet føreslår følgjande ordlyd:

Kirkens styringstjeneste

De som er valgt til å sitte i styringsorganer i Den norske kirke, inngår i kirkens styringstjeneste

Styring av Den norske kirke skjer på alle nivå i et samvirke mellom valgte representanter for og blant kirkens medlemmer og representanter for tjenesten med ord og sakrament.

¹ Den endelege nummereringa av dei ulike paragrafane vil bli avgjort seinare.

II Tilhøvet mellom prestane og soknerådet

Kyrkjemøtet har vedteke at ei styrking av soknerådet kan skje mellom anna gjennom at prestetenesta i større grad bli integrert i verksemda til soknerådet. Kyrkjerådet føreslår at *tjenesteordning med kvalifikasjonskrav for menighetsprester* får ei ny føresegn som stadfestar at prestetenesta er forplikta på dei planane og prioriteringane som soknerådet fastset.

Som eit ledd i å styrke soknerådet som styringsorgan vedtok Kyrkjemøtet i 2022 som ei føring at:

Menighetsrådets rolle skal styrkes, herunder ved tilsettinger og ved at ansatte som arbeider i soknet, er forpliktet på menighetsrådets planer (KM 10/22).

Kyrkjemøtet følgde i 2024 opp dette vedtaket, og vedtok følgjande:

Kyrkjemøtet vil styrke soknerådets rolle som styringsorgan for soknet og bed Kyrkjerådet om å legge fram forslag om endringar i regelverket slik at:

(...) prestar som arbeider i soknet, blir forplikta på dei planane og prioriteringane som soknerådet fastset, på lik line med dei tilsette som har soknet som arbeidsgivar (KM 7/24)

I dag er innhaldet i prestetenesta regulert i *tjenesteordning med kvalifikasjonskrav for menighetsprester*, som gir ei nokså konkret og utfyllande skildring av arbeidsoppgåvene til prestane.

Prestetenesta er organisert under leiing av prosten og biskopen. Kwart sokn skal ha prestebetening. Presten skal halde forordna gudstenester og forrette kyrkjelege handlingar, utføre dåps- og konfirmasjonsopplæring, drive sjelesorg og utføre anna forkynnararbeid og kyrkjelydsbyggjande arbeid i samarbeid med soknerådet.

Oppgåvene til presten samsvarar slik langt på veg med ansvarsområdet til soknerådet. I praksis vil prestetenesta og soknerådets verksemd også dei aller fleste stader vere integrert i kvarandre på ein saumlaus måte, men prestane har ein annan arbeidsgivar enn dei andre som arbeider i soknet, noko som gir eit stadig behov for samordning. Dette skiljet har historiske årsaker og er også synleg gjennom at prestane har ein annan arbeidsgivar enn dei andre som arbeider i soknet.

Det er ikkje gitt signal om noka grunnleggjande endring i tilhøvet mellom prestetenesta og verksemda til soknerådet, men som eit ledd i å styrke og synleggjere soknerådet som styringsorganet for soknet, har Kyrkjemøtet tidlegare vedteke at prestar som arbeider i soknet, blir forplikta på dei planane og prioriteringane som soknerådet fastset, på lik line med dei tilsette som har soknet som arbeidsgivar. Kyrkjerådet føreslår at dette skjer gjennom å leggje til ei ny føresegn som eit nytt andre ledd i tenesteordninga, som slår fast at prestane er forplikta på dei planane og prioriteringane som soknerådet fastset. Då vil integreringa av prestetenesta i den heilskaplege verksemda i soknet også bli regelfesta.

Ei slik føresegn betyr ikkje at prestane og prestetenesta fullt ut skal innordnast i styringa til soknerådet. Alle dei vigsla tenestene har eit visst sjølvstendig preg, mellom anna med grunnlag i tenesteordninga for tenestene. Soknerådet er bunde til å utnytte dei personalressursane som finst hos dei som er i vigsla stilling, i samsvar med rammene for den einskilde tenesta. For dei andre vigsla tenestene er desse føringane meir generelle og viser til dei planane og programma som fastsett for høvesvis diakon, kateket og kantor. For prestar er føringane meir detaljerte, og dei oppgåvene som er lista opp, fyller det meste av arbeidstida til presten. Men det vil vere opp til soknerådet å leggje planer for verksemda i soknet, og med den endringa som Kyrkjerådet føreslår, vil prestane i soknet på ein tydelegare måte enn før måtte planleggje gjeremåla sine i tråd med føringane frå soknerådet. Soknepresten har også sete i soknerådet og deltek dermed direkte i styring og planarbeid i rådet.

Kyrkjerådet føreslår at det blir lagt til eit nytt andre ledd i *tjenesteordning med kvalifikasjonskrav for menighetsprester* § 2, med følgjande ordlyd:

Presten er forpliktet på de planene og prioriteringene menighetsrådet fastsetter, innenfor rammen av de gjøremålene som er nevnt i første ledd.

Noverande andre til fjerde ledd blir nytt tredje til femte ledd.

Med ei slik regulering vil rolla til prosten og bispedømerådet bli om lag lik den som kyrkjeverja og fellesrådet har når det gjeld dei tilsette som har soknet som arbeidsgivar. Ettersom det er prosten som leier prestetenesta lokalt, vil prosten si arbeidsplanlegging for prestane ta tilbørleg omsyn til soknerådet sine planar og prioriteringar. Både for prestane og dei andre vigsla tilsette vil dessutan biskopens tilsyn sette rammer for tenesta som også påverkar tilhøvet til soknerådet.

I dag står det i tenesteordninga § 2 første ledd at «annet menighetsbyggende arbeid» skal utførast i samråd med soknerådet. Ettersom ein må legge til grunn at alt arbeid skal skje i samråd med rådet, føreslår Kyrkjerådet å stryke desse orda.

I dag står det også i tenesteordninga for prestar § 10 at soknepresten «sørger for den nødvendige samordning med menighetsrådets virksomhet». Denne setninga viser til at prestetenesta er noko anna enn soknerådets verksemd. Når prestane no blir forplikta på verksemda til soknerådet, føreslår Kyrkjerådet at denne setninga blir stroke. Dette betyr ikkje at ein ikkje treng samordning, men samordninga mellom tenesteoppgåvene til prestane og resten av verksemda til soknerådet skjer gjennom prosten som leiar for prestetenesta og gjennom at soknepresten har sete i soknerådet.

Kyrkjerådet føreslår etter dette følgjande endringar i *tjenesteordning med kvalifikasjonskrav for menighetsprester*:

- § 2.** Presten skal forvalte Ord og sakrament slik at kristen tro og kristent liv fremmes i menighetene ved å
- a) holde forordnede gudstjenester og forrette kirkelige handlinger,
 - b) utføre dåps- og konfirmasjonsopplæring,

- c) utøve sjelesorg og veiledning, gå med dødsbud, reise i soknebud og også ellers besøke syke og
- d) utføre forkynnerarbeid og ~~i samråd med menighetsrådet~~ annet menighetsbyggende arbeid.

Presten er forpliktet på de planer og prioriteringer menighetsrådet fastsetter innenfor rammen av de gjøremålene som er nevnt i første ledd.

Presten skal også utføre andre gjøremål som er eller måtte bli pålagt ved lov eller bestemmelse av Kirkemøtet.

Presten skal forberede ovennevnte gjøremål og sette av nødvendig tid til studium og personlig fornyelse.

Nærmere bestemmelser om omfanget av ovennevnte gjøremål for den enkelte prest treffes av prosten etter samråd med presten. Biskopen kan ved instruks bestemme at enkelte prester helt eller delvis skal fritas for gjøremål som er nevnt i første ledd ovenfor, og tillegges en spesialisert tjeneste.

§ 10. Prosten leder prestatjenesten i prostiet og fordeler de oppgaver mellom prostiets prester som ikke allerede er pålagt den enkelte prest ved instruks eller særskilt bestemmelse gitt av høyere myndighet.

Soknepresten leder prestatjenesten i det eller de sokn denne har som sitt særskilte arbeidsområde ~~og sørger for den nødvendige samordning med menighetsrådets virksomhet.~~ I forvaltningen av Ord og sakrament utøver alle menighetsprester et pastoralt lederansvar og bidrar til strategisk og åndelig ledelse i og av menigheten.

Når flere prester har et sokn som sitt særskilte arbeidsområde, deler prestene sitt arbeid mellom seg etter den arbeidsfordeling som gjelder. Soknepresten påser at gjeldende arbeidsfordeling mellom prestene blir fulgt og tar initiativ til endring dersom arbeidet ikke er rimelig fordelt. Før dette i tilfelle skjer, skal prestene under ledelse av soknepresten i fellesskap søke ved endret prioritering eller på annen måte å komme fram til en hensiktssvarende ordning. Ved uenighet mellom prestene forelegges saken for prosten.

Spørsmål til høring om regulering av styringstenesta og tilhøvet mellom prestetenesta og verksemda til soknerådet

1. Støttar du/de forslaget om at ei føresegn om styringstenesta i kyrkja blir satt inn i kyrkjeordninga?

Ja

Nei

Inga meining

Merknad

2. Er du/de samd i den utforminga som føresegna har fått?

Ja

Nei

Inga meining

Merknad

3. Støttar du/de forslaget om ei ny føresegn i § 2 i tjenesteordning med kvalifikasjonskrav for menighetsprester?

Ja

Nei

Inga meining

Merknad

4. Er du/de samd i den utforminga som føresegna har fått

Ja

Nei

Inga meining

Merknad

5. Har du/de andre merknadar til høyringa? Nei

Møtedato: 07.11.2024
Saksnummer: 50/24
Saksbehandler: Oddgeir Albertsen

HØRING OM FELLESORDNINGER INNEN DIGITALISERING, PERSONVERN OG INFORMASJONSSIKKERHET

Forslag til vedtak:

Tromsø kirkelige fellestråd avgir høringsvar innen fristen basert på forslaget fra administrasjonen.

Arbeid i saken:

Kirkerådet sender nå på høring forslag til regler om fellesordninger innen digitalisering, personvern og informasjonssikkerhet i Den norske kirke.

Høringen gjelder forslag om at Kirkemøtet skal regelfeste hovedtrekkene i dagens samstyringsmodell for digitalisering og tilslutningsavtalene til fellesordningen for personvern og informasjonssikkerhet. Forslagene gjelder også prinsipper for dataforvaltning og at Kirkerådet skal pålegges videre regelarbeid. Videre åpner forslagene for at digitaliseringsutvalget (nå digitaliseringsstyret) kan gis mandat til å definere hvilke systemer som skal være anbefalte fellesløsninger, og hvilke som skal være obligatoriske fellesløsninger. Reglene er delt inn i bestemmelser om digitaliseringsutvalg, sikkerhetsutvalg for personvern- og informasjonssikkerhet, personvernombud, felles behandlingsansvar og dataforvaltning i Den norske kirke.

Kirkerådet mener disse forslagene er nødvendige for å møte Den norske kirkes utfordringer: stadig større krav til effektivisering, en aktiv og inkluderende medlemskontakt og at flest mulig av kirkens ressurser brukes til kjerneoppgaver. Fellesløsninger og krav til dataforvaltning vil også styrke personvernet og informasjonssikkerheten.

Høringsnotatet nedenfor gir utfyllende beskrivelse av høringen. På bakgrunn av høringen vil Kirkerådet ta stilling til hva som skal fremmes for Kirkemøtet i 2025.

Kirkerådet ber høringsinstanser fylle ut et digitalt skjema for høringsvar. Spørsmålene er også gjengitt i høringsnotatet. Alle kan avgi uttalelse. Høringsuttalelser er offentlige etter offentleglova, jf. kirkeordningen § 42 og vil bli offentliggjort på kirken.no.

Frist for å sende inn høringsvar er 6. desember 2024.

Tromsø, 23.10. 2024

Oddgeir Albertsen
Kirkeverge

Dagens digitale fellesløsninger kan deles inn i tre kategorier:

1. Obligatorisk og kostnadsfri for bruker (f.eks. medlemsregisteret og løsning for kirkevalg)
2. Anbefalt og kostnadsfri for bruker (f.eks. Skjer i kirken, Kirka vår, intranett, nøkkeltall/statistikk, læringsplattform og varslingssystem)
3. Anbefalt og med brukerbetaling (f.eks. Kirkens lokale skrivebord og felles nettsider på kirken.no)

Høringsspørsmålene er som følger (forslag til svar i gult):

1. Hvor viktig mener du det er at kirken samler seg om digitale fellesløsninger (felles digitale verktøy) (på en skala fra 1-6)? **6**
2. Hva i denne saken om fellesordninger innen digitalisering er du mest positiv til? Få utviklet felles løsninger
3. Hva i denne saken om fellesordninger innen digitalisering synes du er mest utfordrende? **Gi fra seg autnomien**

§ 1 Digitaliseringsutvalg

Er du enig i at dagens samstyring innen digitalisering bør formaliseres som en forpliktende fellesordning?
Har du kommentarer? **Ja det er vi enige i**

§ 2 Sikkerhetsutvalg for personvern og informasjonssikkerhet

Er du enig i at dagens fellesordning innen personvern og informasjonssikkerhet bør formaliseres som en forpliktende fellesordning?
Har du kommentarer? **Med tanke på antatte store mangler i kirkeNorge på dette området er det vanskelig å ikke være enig i at det må prioriteres.**

§ 3 Personvernombud

Støtter du at Kirkemøtet fastsetter personvernombudet som en fellesressurs for Den norske kirke?
Har du kommentarer? **Ja, dette er ikke noe vi kan flotte oss med i hver krik og krok av landet.**

§ 4 Felles behandlingsansvar

- J. Støtter du at Kirkemøtet fastsetter felles behandlingsansvar (i forbindelse med publikums- og medlemskontakt Den norske kirke har som trossamfunn) i stedet for at det er regulert i tilslutningsavtale?
- K. Har du kommentarer? **JA**
- L. Støtter du at Kirkerådet regulerer ansvar og roller innenfor dette felles behandlingsansvaret i stedet for at det er regulert i tilslutningsavtale? **JA**
- M. Har du kommentarer?

§ 5 Dataforvaltning i Den norske kirke

N. Har du kommentarer til de foreslåtte prinsippene for dataforvaltning i Den norske kirke? Dette er nødvendige grep som kirken må gjøre for å oppnå større effektivitet i sin virksomhet. Digitale løsninger og behandling av data vil kunne styrke kirken, skape effektivitet og redusere unødig administrasjon

O. Støtter du at Kirkerådet kan gi digitaliseringsutvalget mandat til å definere hvilke systemer som skal være anbefalte fellesløsninger? JA

P. Støtter du at Kirkerådet kan gi digitaliseringsutvalget mandat til å definere hvilke systemer som skal være obligatoriske fellesløsninger? JA

Q. Hvilke kriterier bør ligge til grunn for beslutninger om anbefalte og/eller obligatoriske fellesløsninger?

Det bør ligge til grunn at løsningene skal brukes av alle i kirka, at systemene har evner til samsnaking/integrering med andre systemer basert på standard programmeringsspråk og databaseteknologi hvor løsningene i størst mulig grad har fleksibilitet og kan integreres i kirkens styringssystemer

R. Har du andre kommentarer til saken? NEI

Høring – fellesordninger innen digitalisering, personvern og informasjonssikkerhet i Den norske kirke

Høringsnotat 8. oktober 2024

Sammendrag

Denne høringen gjelder forslag om at Kirkemøtet skal regelfeste hovedtrekkene i dagens samstyringsmodell for digitalisering og tilslutningsavtalene til fellesordningen for personvern- og informasjonssikkerhet. Forslagene gjelder også prinsipper for dataforvaltning og at Kirkerådet skal pålegges videre regelarbeid. Videre åpner forslagene for at digitaliseringsutvalget (nå digitaliseringsstyret) kan gis mandat til å definere hvilke systemer som skal være anbefalte fellesløsninger, og hvilke som skal være obligatoriske fellesløsninger.

Kirkerådet mener disse forslagene er nødvendige for å møte Den norske kirkes utfordringer: stadig større krav til effektivisering, en aktiv og inkluderende medlemskontakt og at flest mulig av kirkens ressurser brukes til kjerneoppgaver. Fellesløsninger og krav til dataforvaltning vil også styrke personvernet og informasjonssikkerheten.

I denne sammenheng brukes begrepet *fellesordninger* om styringsmodell, prinsipper for dataforvaltning og fellesløsninger. Begrepet fellesløsninger brukes om felles digitale verktøy / systemer.

Digitaliseringsstyret, programstyret og den nasjonale referansegruppen med representanter for de tillitsvalgte har gitt innspill til høringsnotatet.

Høringen sendes til alle kirkelige fellesråd / menighetsråd med fellesrådsfunksjoner (heretter omtalt som fellesråd), bispedømmerådene, Norges kirkevergelag, KA, fagforeninger og Nettverk for fellesrådsledere. Høringen er åpen, og alle som ønsker, kan gi uttalelse.

1. Hva høringen handler om

1.1. Bestillingen fra Kirkemøtet 2024

Forslaget følger opp Kirkemøtets vedtak i sak KM 10/24 *Organisasjonsutvikling – strategi for fellesløsninger i Den norske kirke*:

«Kirkemøtet har som målsetting at ressurser kan flyttes fra administrative oppgaver til kirkens kjerneoppgaver. Kirkemøtet vil derfor at Den norske kirke tar i bruk fellesløsninger som gjør kirken tilgjengelig for alle medlemmer og bidrar til å bygge en god og samlende kultur i hele kirken.»

Kirkemøtet ville at det skal legges til rette for brukervennlige digitale selvbetjeningsløsninger, økt bruk av fellesløsninger for alle medarbeidere og mer samhandling i kirken. For å oppnå dette ba Kirkemøtet om at den godt fungerende samstyringsmodellen for digitalisering videreutvikles, og at det utarbeides et mer permanent rammeverk for styring og organisering av digitaliseringsarbeidet, godt forankret i regelverk. Kirkemøtet ba videre om at det utarbeides forslag til digitaliseringsvennlig regelverk og felles praksis som alle enheter benytter. Dette for å sikre blant annet personvern og informasjonssikkerhet. Kirkemøtet ønsket at data skal deles og eies i fellesskap i Den norske kirke, og at data skal gjenbrukes.

Kirkemøtet la til grunn at fagforeningene må sikres medvirkning i utvikling av fellesløsninger. Kirkemøtet understreket også at videre satsing på fellesløsninger er avhengig av felles finansiering, og av at det settes av ressurser til endringsprosesser og opplæring. Kirkemøtet ba også om at ulike finansieringsmodeller utredes.

Saken som nå er på høring, handler om hvordan Den norske kirke best kan utvikle digitale fellesløsninger og ordninger for personvern og informasjonssikkerhet videre. Forslagene er tuftet på erfaring med dagens samstyringsmodell, undersøkelser og tilbakemeldinger fra kirkelige fellesråd og informanter som arbeider i sokn. I en kartlegging høsten 2022 om behov i lokale staber, så et flertall av informantene behov for å effektivisere arbeidsprosesser og for felles IT-løsninger for kirken, som for eksempel felles e-post-adresse for alle som jobber i kirken. Flere ønsket å bruke mer tid på kontakt med mennesker og påpekte at besparelser bør brukes på å utføre kirkens samfunnsoppdrag.

1.2. Samstyring og myndighet

Denne høringen gjelder forslag om at Kirkemøtet skal vedta dagens digitaliseringsstyre og sikkerhetsutvalg som utvalg for hele kirken (samstyring), forslag om noen prinsipper for dataforvaltning og om at Kirkerådet skal pålegges videre regelarbeid. Det foreslås å kalle digitaliseringsutvalget for *utvalg* istedenfor styre, for å skille det fra de folkevalgte organene med styringsoppgaver og styrefunksjoner i Den norske kirke.

Hensikten med forslagene er å etablere samstyring som kan sørge for flere digitale fellesløsninger for alle medarbeidere og felles rutiner og regler for hvordan de brukes. Arbeidet forankres i kirkens nasjonale, demokratisk valgte organer (Kirkemøtet og Kirkerådet). Samstyringen skjer i utvalg der administrative representanter for både soknene og rettssubjektet Den norske kirke deltar. Dette skal gjøre det enklere å bli involvert i beslutninger om og utvikling av digitaliseringsarbeidet.

Soknet er den grunnleggende enheten i Den norske kirke og har autonomi som eget rettssubjekt (trossamfunnsloven § 11). Samtidig har Kirkemøtet myndighet til å gi nærmere bestemmelser om kirkens organisering (trossamfunnsloven § 12 andre ledd og ulovfestet rett). Kirkerådet iverksetter Kirkemøtets beslutninger og leder kirkens arbeid på nasjonalt nivå (kirkeordning for Den norske kirke § 30). Kirkerådet legger til grunn at samstyringsmodellen og regelverket som foreslås i denne saken, ligger

innenfor Kirkemøtets organiseringskompetanse. Utvalgene som foreslås videreført fra dagens samstyring innen digitalisering, får mandat fra Kirkemøtet og Kirkerådet. Gjennom bred og representativ sammensetning av utvalgene sikres forankring og reell samstyring. Dette legger til rette for enhetlig og effektiv forvaltning og sammenheng i hele trossamfunnet, som påpekt i Kirkemøtets vedtak i sak KM 10/22 om fremtidig organisering av kirke. Kirkemøtet har også pekt på at dagens organisering kan videreutvikles gjennom fellesløsninger og kulturbygging, se sak KM 05/23.

Forslagene skal sørge for at ansatte, ledere og kirkens organer i soknene, bispedømmene og nasjonalt kan påvirke ordningene, praksis og avgjørelser om digitale fellesløsninger.

Forslagene regelfester eksisterende samarbeid og avtalte ordninger og bygger videre på dette. Det er en forskjell mellom avtalte og regelbaserte ordninger at det enkelte kirkelige organet kan «melde seg ut» av avtaler. Målet med fellesordninger for digitalisering, personvern og informasjonssikkerhet er imidlertid nettopp at de skal omfatte alle. En avtale med 350 parter (alle fellesråd og Kirkerådet) er også vanskelig å vedlikeholde, blant annet ved at endringer kan kreve 350 nye signaturer. Fellesordninger (samstyring) og regler om bruk av fellesløsninger kan påvirke økonomiske prioriteringer og oppgaveutførelse i det enkelte kirkelige organet.

For å tydeliggjøre dagens situasjon, utfordringer og mulige løsninger gis det i kapittel 2 noen eksempler på kirkens digitaliseringsarbeid i dag og utfordringer knyttet til disse. Det beskrives konsekvenser av at alle bruker fellesløsninger og har felles praksis, og også konsekvenser av å eventuelt ikke gå videre med forslagene. I kapittel 3 følger forslaget til regelvedtak i Kirkemøtet som Kirkerådet ønsker innspill til i høringen, og nærmere forklaring til de enkelte reglene. Til slutt i kapittel 4 beskrives økonomiske og administrative konsekvenser av vedtaksforslaget og noen utgangspunkter for finansieringsmodeller.

2. Utfordringer og forslag til løsninger

Fellesløsninger er nødvendige for å gi kirkens medlemmer et godt tilbud og kirkens ansatte gode arbeidsverktøy. Spørsmålet og utfordringen er hvordan kirken samler seg om fellesløsninger og felles praksis.

Den norske kirke har i lang tid arbeidet med digitalisering. Arbeidet har blant annet skjedd gjennom en avtale- og konsensusbasert samarbeidsmodell med representanter fra fellesråd, Kirkerådet og KA i et felles digitaliseringsstyre og sikkerhetsutvalg for personvern og informasjonssikkerhet (heretter sikkerhetsutvalget).

Felles infrastruktur og digitale fellesløsninger er gradvis forbedret og utvidet til nye områder. Dagens digitale fellesløsninger kan deles inn i tre kategorier:

1. Obligatorisk og kostnadsfri for bruker (f.eks. medlemsregisteret og løsning for kirkevalg)

2. Anbefalt og kostnadsfri for bruker (f.eks. Skjer i kirken, Kirka vår, intranett, nøkkeltall/statistikk, læringsplattform og varslingssystem)
3. Anbefalt og med brukerbetaling (f.eks. Kirkens lokale skrivebord og felles nettsider på kirken.no)

Ingen av dagens obligatoriske fellesløsninger har brukerbetaling.

Til tross for godt samarbeid har kirken fortsatt for mange parallelle løsninger som brukes til samme oppgave. Rutiner og praksis varierer, og innsamlet data blir ikke gjenbrukt eller har varierende kvalitet. Dette er kostbart, lite effektivt, truer informasjonssikkerheten og fører til unødvendige forskjeller både for menigheter og folk som er i kontakt med kirken. Kirkemøtet har derfor bedt om forslag til et mer permanent rammeverk for digitaliseringsarbeidet.

Den norske kirkes utfordringer på dette feltet ligner utfordringer innen det offentlige. Staten og kommunene arbeider også med økt samstyring om digitalisering og utvikling av mer digitaliseringsvennlig regelverk. For å løse dagens utfordringer må man forbi dagens oppdelte styrings- og finansieringsstruktur. Behovet for felles styring og finansiering er også sterkt uttrykt i offentlig sektor.

2.1. Kontakt med medlemmer

Menighetenes dialog med medlemmer, og folks behov for selvbetjeningsløsninger, krever god forvaltning av kontaktinformasjon (til både medlemmer og andre). Dette gjelder data som e-post, telefonnummer, adresse, interesser og relasjoner. Slik informasjon er sentral for målrettet kommunikasjon og for å overholde personvernkrav.

I dag finnes slik kontaktinformasjon dels i medlemsregisteret, dels i menighetens fagsystemer, i regneark på den enkeltes pc, på papirlister eller er ikke registrert noe sted. Opplysningene er altså ikke samlet på ett sted og er i de fleste tilfeller svært vanskelig å vedlikeholde. Hvis alle sokn brukte samme løsning for medlemskontakt og registrerte relevant data etter felles regler i denne løsningen, ville det være enklere å gjøre kirken mer tilgjengelig og relevant for folk – blant annet fordi det hadde muliggjort en mer funksjonsrik nasjonal Min Side-løsning. Det hadde også vært enklere å hente ut statistiske data til nytte for menighet og andre deler av kirken.

Status i dag er at tall skaffes ved å kombinere lokale løsninger, manuell registrering i dagsregisteret (fysisk bok) og medlemsregisteret. Praksis for registrering gjør det vanskelig å få korrekte tall om kirkelige handlinger og aktiviteter.

Konsekvensene av dette er mange:

- a. Mangel på nyttige data om medlemmer og kontakter gir mindre kunnskap om hvem som er kirkens medlemmer, deres behov og forventninger.
- b. Det er tungvint for soknene å sende ut målrettet informasjon til medlemmer og andre interesserte.

- c. Informasjon overføres ikke mellom sokn og følger ikke medlemmer som flytter.
- d. Undervisningsansatte får ikke vite om barn i soknet som er døpt i et annet sokn, for eksempel der mor vokste opp. Det gjør videre oppfølging vanskelig.
- e. Når tall bare er lokalt registrert eller hos den enkelte medarbeider, er det umulig å få fullstendige nøkkeltall om viktige aktiviteter.
- f. Siden kirkens data er mangelfulle, svekkes muligheten til å dokumentere nøkkeltall og kirkens bidrag i samfunnet.

2.2. Basis infrastruktur og kontorstøtte

En felles e-postadresse (kirken.no/kyrkja.no) for alle ansatte i Den norske kirke vil bidra til trygg og entydig kommunikasjon. Felles kalender vil gjøre det enklere å avtale med kolleger i hele kirken. Felles Teams gir sikker kommunikasjon, deling og redigering av dokumenter på tvers av ulike enheter. Én pålogging til alle fellesløsningene er både brukervennlig og tidsbesparende. Med ansatt- og organisasjonsregisteret (ANSORG) på plass vil informasjon fra dette gjøre det enklere å gjennomføre valg av ansatte til bispedømmet, å gi riktige tilganger til fellesløsninger, å gjennomføre medarbeiderundersøkelser og å sende informasjon til faggrupper på tvers.

Status i dag er at ansatte har ulike pålogginger, ulik e-post og kalender – i en del tilfeller som del av kommunens systemer – og ulik bruk av Teams.

Konsekvensene av dette er blant annet:

- a. Diakoner i bispedømmet kan ikke redigere dokumenter sammen i Teams.
- b. Det er vanskelig for prostene å kalle inn til et fellesmøte med sokneprester og kirkeverger i prostiet, hun har ikke tilgang til de andres kalendre.
- c. Ulike pålogginger gjør tilgang til systemene man trenger tungvint, og det er dyrt og vanskelig å administrere.
- d. Når kirken benytter kommunale systemer, bestemmer kommunen sikkerhetsnivået.
- e. Kommunale e-postadresser for kirkelig ansatte gjør at folk tror kirkeansatte jobber i kommunen, og dermed er en del av offentlig myndighet.
- f. Ansatte finner egne løsninger og systemer som utgjør en stor risiko for at personopplysninger kommer på avveie og at informasjonssikkerheten svekkes.
- g. Ansatte bruker privat e-postadresse i sitt arbeid. Dette gjør at kirken fremstår lite profesjonell.

3. Forslag for å løse disse utfordringene

Nedenfor følger forslag til regler Kirkemøtet kan vedta, med begrunnelser og presiseringer, inkludert eksempler på hva Kirkerådet i neste omgang kan regulere som følge av dette forslaget.

3.1. Forslag

Regler om fellesordninger for digitalisering, personvern og informasjonssikkerhet i Den norske kirke

§ 1 Digitaliseringsutvalg

Digitaliseringsutvalget organiserer og samordner felles digitaliseringsarbeid i Den norske kirke. Utvalget består av ansatte ledere i lokale, regionale og nasjonale kirkelige organer. Også andre medlemmer kan oppnevnes. Sammensetningen skal sikre representativ deltakelse fra soknene. Kirkerådet gir nærmere regler om utvalgets sammensetning, oppnevning og oppgaver.

§ 2 Sikkerhetsutvalg for personvern og informasjonssikkerhet

Den norske kirkes sikkerhetsutvalg for personvern og informasjonssikkerhet (sikkerhetsutvalget) gir felles retningslinjer og råd om personvern og informasjonssikkerhet til kirkelige organer, og fører kontroll med at lovkrav på disse områdene blir fulgt. Sikkerhetsutvalget består av ansatte i lokale, regionale og nasjonale kirkelige organer. Også andre medlemmer kan oppnevnes. Kirkerådet gir nærmere regler om utvalgets sammensetning, oppnevning og oppgaver.

Rettssubjektet Den norske kirke og soknene (ved de kirkelige fellesrådene og menighetsrådene med fellesrådsfunksjoner) finansierer i fellesskap stillinger (herunder personvernombud), tiltak og oppgaver i regi av sikkerhetsutvalget.

Digitaliseringsutvalget fastsetter den økonomiske rammen for arbeidet til sikkerhetsutvalget.

§ 3 Personvernombud

Den norske kirke har et felles personvernombud som ivaretar oppgaver etter personvernlovgivningen på vegne av alle kirkelige organer. Kirkerådet ansetter og har arbeidsgiveransvar for personvernombudet.

§ 4 Felles behandlingsansvar

Soknene og rettssubjektet Den norske kirke har felles behandlingsansvar, jf. personvernforordningen artikkel 26, i forbindelse med medlems- og publikumskontakt Den norske kirke har som trossamfunn. Kirkerådet gir nærmere regler om de behandlingsansvarliges respektive ansvar og roller.

§ 5 Dataforvaltning i Den norske kirke

Følgende prinsipper skal legges til grunn for all forvaltning av data i soknene og rettssubjektet Den norske kirke:

- a. Data som samles inn skal være korrekte, fullstendige, tilgjengelige og aktuelle når medlemmer, rådsmedlemmer, frivillige, ansatte og andre brukergrupper trenger dem.*
- b. Data og informasjon skal behandles i tråd med krav til personvern og informasjonssikkerhet.*
- c. Data som kirken registrerer og forvalter, skal kunne gjenbrukes av alle enheter når det foreligger behandlingsgrunnlag for dette. Kirkelige organer utøver derfor eierskap og ansvar for data i fellesskap.*
- d. Data skal primært lagres i fellesløsninger.*

Kirkerådet gir nærmere regler om krav til hva som skal registreres, hvor data skal registreres, og når de skal registreres.

Kirkerådet kan gi digitaliseringsutvalget mandat til å definere hvilke systemer som skal være anbefalte fellesløsninger, og hvilke som skal være obligatoriske fellesløsninger.

3.2. Hva innebærer de foreslåtte reglene?

3.2.1. §§ 1-3 Digitaliseringsutvalg, sikkerhetsutvalg og personvernombud

Paragraf 1 til 3 i forslaget fastsetter digitaliseringsutvalget, sikkerhetsutvalget og personvernombudet som fellesordninger for kirkens arbeid med digitalisering, informasjonssikkerhet og personvern.

Dagens digitaliseringsstyre og sikkerhetsutvalg er etablert som følge av konkrete behov for administrativt samarbeid og inngår i samstyringsmodellen som er utviklet over tid. Forslaget er å gjøre dette samarbeidet til en forpliktende fellesordning som sikrer bred involvering i beslutninger om og oppfølging av digitaliseringsarbeid i hele kirken. Dette følger opp Kirkemøtets vedtak i KM10/24 og er i tråd med vedtaket i KM 10/22 om videre organisering av kirken som blant annet vektlegger at det skal legges til rette for enhetlig og effektiv forvaltning og sammenheng i hele trossamfunnet selv om grunnstrukturen og arbeidsgiverorganiseringen ikke endres.

Kirkerådet mener Kirkemøtet bør vedta hovedtrekkene i ordningen. Det vil si at Kirkemøtet vedtar utvalgenes overordnede oppgaver og sammensetning. Kirkerådet vil stå for nærmere konkretisering og oppfølging i tråd med Kirkerådets rolle og instruks. Digitaliseringsutvalget og sikkerhetsutvalget vil stå ansvarlig overfor Kirkemøtet og Kirkerådet.

Begge utvalgene består av ansatte, og ikke folkevalgte. Politiske beslutninger må fortsatt tas av folkevalgte organer.

For digitaliseringsutvalget presiseres det at det skal bestå av ansatte *ledere*, og at sammensetningen skal sikre representativ deltakelse fra soknene. Det er ment å videreføre dagens sammensetning der digitaliseringsstyret blant annet består av fem kirkeverger valgt av kirkevergene selv, jf. Kirkerådets vedtak i sak KR 27/22. I saksfremlegget til KR 27/22 uttalte digitaliseringsstyret blant annet at:

«Valget må gjennomføres slik at kirkevergene i styret er representativt sammensatt med god bredde i geografi, kjønn og fellesrådets størrelse. Valget må gjennomføres slik at kirkevergene opplever at de har mulighet til å påvirke hvordan styret er sammensatt.»

Det foreslås at også andre enn ansatte kan oppnevnes. Kirkerådet mener det er naturlig at det oppnevnes en representant fra Hovedorganisasjonen KA, som har en representant i dagens digitaliseringsstyre.

For sikkerhetsutvalget presiseres at det består av ansatte. Nærmere regulering overlates til Kirkerådet. Dagens samstyringsmodell beskriver at

«Medlemmene bør ha kompetanse innen personvern og informasjonssikkerhet og skal representere Den norske kirkes mangfold i oppgaver og struktur.»

Kirkerådet mener dette vil være naturlig å videreføre. Også til sikkerhetsutvalget foreslås det at det kan oppnevnes andre i tillegg til ansatte. Kirkerådet mener det er naturlig at det oppnevnes en representant fra Hovedorganisasjonen KA og en fra Kirkepartner, som begge er representert i dagens sikkerhetsutvalg.

Når Kirkerådet skal regulere utvalgenes oppgaver og sammensetning nærmere, vil utgangspunktet være dagens samstyringsmodell og tilslutningsavtalen del I og II¹, jf. sak KM 10/24 om å videreutvikle samstyringsmodellen.

Dagens digitaliseringsstyre har blant annet i oppgave å:

- bidra til å nå målene i kirkens digitaliseringsstrategi
- oppnevne sikkerhetsutvalget og fastsette økonomiske rammer for det
- organisere digitaliseringsarbeidet hensiktsmessig
- vedta hvilke systemer som skal være anbefalte fellesløsninger
- prioritere digitaliseringstiltak
- bidra til at tiltak finansieres fra ulike kilder
- være pådriver for digitaliseringsvennlig regelverk og standarder

Dagens sikkerhetsutvalg har blant annet i oppgave å:

- gi retningslinjer, veiledning, og kompetanseheving innen personvern og informasjonssikkerhet, slik at regelverk etterleves
- sørge for oppdaterte behandlingsprotokoller

¹ Avtale om tilslutning til felles personvern- og informasjonssikkerhetsarbeid (del I) og avtale om felles behandlingsansvar (del II)

- initiere risikovurderinger, analyser og tilsyn, og tiltak med utgangspunkt i meldte hendelser og avvik
- beslutte standardmal for databehandleravtaler og etablere oversikt over og følge opp inngåtte avtaler
- initiere og gjennomføre revisjon av leverandører som har inngått databehandleravtale og/eller leverer fellesløsning

Forslaget tar utgangspunkt i dagens finansiering og ansvarsdeling mellom soknens organer og rettssubjektet Den norske kirke. Det foreslås en fellesfinansiering av sikkerhetsutvalgets arbeid som viderefører det som allerede er tilfelle i dagens tilslutningsavtaler for personvern og informasjonssikkerhet, hvor alle fellesråd og Kirkerådet er med.

Personvernombud er et krav i personvernforordningen artikkel 37 for virksomheter som behandler personopplysninger av en viss mengde eller art. Dette gjelder for alle behandlingsansvarlige i Den norske kirke (se 3.2.2). I dag har kirken et felles personvernombud gjennom tilslutningsavtalen som alle rettssubjektene har inngått. Kirkerådet oppfatter at dette er en ordning som fungerer godt, og bør vedtas som en fellesordning av Kirkemøtet. Alternativet til fellesordning er at hver behandlingsansvarlig må utpeke et personvernombud.

Høringsspørsmål

- A. Hvor viktig mener du det er at kirken samler seg om digitale fellesløsninger (felles digitale verktøy) (på en skala fra 1-6)?
- B. Hva i denne saken om fellesordninger innen digitalisering er du mest positiv til?
- C. Hva i denne saken om fellesordninger innen digitalisering synes du er mest utfordrende?

§ 1 Digitaliseringsutvalg

- D. Er du enig i at dagens samstyring innen digitalisering bør formaliseres som en forpliktende fellesordning?
- E. Har du kommentarer?

§ 2 Sikkerhetsutvalg for personvern og informasjonssikkerhet

- F. Er du enig i at dagens fellesordning innen personvern og informasjonssikkerhet bør formaliseres som en forpliktende fellesordning?
- G. Har du kommentarer?

§ 3 Personvernombud

- H. Støtter du at Kirkemøtet fastsetter personvernombudet som en fellesressurs for Den norske kirke?
- I. Har du kommentarer?

3.2.2. § 4 Felles behandlingsansvar for personopplysninger

Kirken behandler mange personopplysninger. Den som har ansvar for at dette gjøres korrekt, kalles behandlingsansvarlig. Definisjonen i personvernforordningen artikkel 4. nr. 7 er:

«en fysisk eller juridisk person, en offentlig myndighet, en institusjon eller ethvert annet organ som alene eller sammen med andre bestemmer formålet med behandlingen av personopplysninger og hvilke midler som skal benyttes, (...)».

Den norske kirke består av mange rettssubjekter og organer, og dermed flere behandlingsansvarlige. Samtidig behandler de i stor grad de samme personopplysningene for samme formål. Når flere behandlingsansvarlige i fellesskap bestemmer formål og midler, skal de ha felles behandlingsansvar etter personvernforordningen artikkel 26, og fordeling av ansvar må avtales eller reguleres nærmere.

I dag er felles behandlingsansvar i Den norske kirke regulert i [forskrift om Den norske kirkes medlemsregister § 4](#) og tilslutningsavtalen del II (behandlingsansvar i forbindelse med medlems- og publikumskontakt Den norske kirke har som trossamfunn). Behandlingsansvar *som arbeidsgiver og gravplassmyndighet* er ikke felles.

Forslaget i denne saken er at Kirkemøtet viderefører dette, og at Kirkerådet gir nærmere regler om ansvarsdeling og roller. Dette innebærer at tilslutningsavtalens del II vil bli erstattet av vedtak fra Kirkerådet. Avtalen gjelder inntil dette er gjort. Det er et naturlig utgangspunkt å videreføre innholdet i dagens avtale.

Høringsspørsmål

§ 4 Felles behandlingsansvar

- J. Støtter du at Kirkemøtet fastsetter felles behandlingsansvar (i forbindelse med publikums- og medlemskontakt Den norske kirke har som trossamfunn) i stedet for at det er regulert i tilslutningsavtale?
- K. Har du kommentarer?

- L. Støtter du at Kirkerådet regulerer ansvar og roller innenfor dette felles behandlingsansvaret i stedet for at det er regulert i tilslutningsavtale?
- M. Har du kommentarer?

3.2.3. § 5 Dataforvaltning i Den norske kirke

Forslaget i § 5 første ledd er at Kirkemøtet fastsetter fire generelle prinsipper for dataforvaltning som anses nødvendige for å nå målene om effektivisering, frigjøring av ressurser til kjerneaktivitet og økt selvbetjening. Data som registreres er grunnlaget for god og relevant informasjon, som igjen gir mulighet for innsikt og kunnskap. Data skal være fullstendige og til å stole på (integritet), tilgjengelige når du

trenger dem, og skjermet mot dem som ikke skal ha tilgang (konfidensialitet). Dette er allerede krav i personvernlovgivningen.

I § 5 andre ledd foreslås at Kirkerådet får myndighet til å gi felles regler om hva som skal registreres, hvor og når. Det er ikke noe nytt med felles regler for registrering i kirken. Forskrift om Den norske kirkes medlemsregister har en rekke bestemmelser om opplysninger som skal registreres. Generelt er mye av Den norske kirkes oppgaveutførelse rammet inn av regelverk. Poenget i denne saken er å sikre at den som regulerer (Kirkerådet) er seg bevisst å regulere på en måte som underbygger prosesser som støttes av digitale verktøy (digitaliseringsvennlig regelverk). Arbeidet for bedre tjenester, digitale løsninger og regler, må henge tett sammen.

For øyeblikket er det for eksempel behov for at Kirkerådet lager regler for bruk og løpende oppdatering av data i:

- Den norske kirkes digitale fellesløsninger for kirkelige handlinger, gudstjenester, menighetsaktiviteter og medlemsoppfølging (herunder utfyllende regler for medlemsregisteret, jf. medlemsregisterforskriften § 13.)
- Den norske kirkes fellesløsning for ansatt- og organisasjonsinformasjon (ANSORG)
- Den norske kirkes digitale fellesløsninger for støtte til rådsarbeid (som felles register over alle rådsmedlemmer og «Kirka vår»)

Dette er områder der det pågår arbeid med fellesløsninger, og er konkrete behov for regulering for at arbeidet skal ha ønsket effekt.

Dagens digitaliseringsstyre har prioritert videre arbeid med å etablere fellesløsninger for kirkelige handlinger og menighetsaktiviteter. Dette er viktig for å sikre kvalitet på data og mulighet for gjenbruk av informasjon. Dette er avgjørende for god medlemsoppfølging og medlemsdialog (jf. Kirkemøtets ønske i sak KM 10/24), men også i forbindelse med nøkkeltall og statistikk.

Kirken har etablert et felles register over alle ansatte og oversikt over kirkens organisering (ANSORG). Det var nødvendig med samtykke fra arbeidsgiverne i alle enhetene i kirken (de behandlingsansvarlige) for å få det til. Kirken har imidlertid et permanent behov for å forvalte et samlet register over alle ansatte for å kunne gi nødvendig informasjon til de ansatte, delta i for eksempel medarbeiderundersøkelser, og for at de får de riktige tilganger til systemer de trenger i arbeidet. Regelverk om dette må vise hvilke data som kan innhentes, og behandlingsgrunnlaget for dette – slik dagens avtaler gjør.

Det er et lignende behov for felles forvaltning av informasjon om alle rådsmedlemmer og gi dem tilganger til systemer de trenger.

I forslaget § 5 tredje ledd foreslås at:

«Kirkerådet kan gi digitaliseringsutvalget mandat til å definere hvilke systemer som skal være anbefalte fellesløsninger, og hvilke som skal være obligatoriske fellesløsninger.»

Poenget her er muligheten til å definere noen systemer som anbefalte fellesløsninger og andre som obligatoriske fellesløsninger. Allerede etter dagens samstyringsmodell har digitaliseringsstyret definert mange systemer som anbefalte fellesløsninger (både med og uten brukerbetaling). Det betyr at det er avklart hvem som har ansvar for løsningen, at den inngår i kirkens totale løsningslandskap og at digitaliseringsstyret gir innspill til prioriteringer i utvikling av løsningen.

Fellesløsningene skal dekke behov kirken har. Anbefalte fellesløsninger kan også ha denne statusen en periode for så å bli obligatorisk senere. Kirkerådet mener at digitaliseringsutvalget bør kunne gis mandat til å definere hvilke løsninger som skal være obligatoriske. I disse avgjørelsene vil det være svært viktig å bruke samstyringsmodellens prinsipper for medvirkning. Det bør være gode grunner for at et system skal gjøres obligatorisk. Det må legges stor vekt på gevinster og økonomiske konsekvenser, og hvem og hvor mange som berøres positivt og eventuelt negativt. Dette gjelder uavhengig av hvordan løsningen finansieres, men særlig hvis løsningen finansieres av den enkelte enhet. Endringsprosesser er ressurskrevende, og det må tas særlig hensyn til små fellesråd/menighetsråd i ettsoknskommuner.

Digitaliseringsutvalget vil ha ansvar for å bidra til måloppnåelse og gevinster av fellesløsningene samt å finne best mulig finansieringsmodeller.

For å sikre at de foreslåtte fellesordningene og digitale fellesløsningene oppfyller sine mål og tilpasses endrede behov, er det avgjørende med kontinuerlig læring og evaluering.

Høringsspørsmål

§ 5 Dataforvaltning i Den norske kirke

- N. Har du kommentarer til de foreslåtte prinsippene for dataforvaltning i Den norske kirke?
- O. Støtter du at Kirkerådet kan gi digitaliseringsutvalget mandat til å definere hvilke systemer som skal være anbefalte fellesløsninger?
- P. Støtter du at Kirkerådet kan gi digitaliseringsutvalget mandat til å definere hvilke systemer som skal være obligatoriske fellesløsninger?
- Q. Hvilke kriterier bør ligge til grunn for beslutninger om anbefalte og/eller obligatoriske fellesløsninger?
- R. Har du andre kommentarer til saken?

4. Økonomiske/administrative konsekvenser

Fellesordningene innen digitalisering som foreslås i denne saken, er i hovedsak en videreføring av eksisterende samarbeid og avtaler som er godt innarbeidet. Reglene som foreslås, har få økonomiske eller administrative konsekvenser i seg selv.

Fellesfinansiering av tiltak i regi av sikkerhetsutvalget pålegges i stedet for å følge av avtale. Kostnader knyttet til sikkerhetsutvalgets arbeid (3,5 millioner i 2024) er i dag fordelt 50/50 mellom soknene og rettssubjektet Den norske kirke.

Det nye og som vil kunne få økonomiske og administrative konsekvenser i forlengelsen av dette forslaget, er at:

- Kirkerådet gir nærmere regler
- Digitale fellesløsninger kan gjøres obligatoriske

De konkrete konsekvensene av dette må avveies av Kirkerådet, digitaliseringsutvalget og sikkerhetsutvalget. Særlig beslutninger om innføring av obligatoriske fellesløsninger må forankres godt i enhetene som skal finansiere disse. Det må blant annet tas hensyn til enhetenes størrelse, økonomiske forutsetninger, hvilke systemer det vurderes å bytte fra eller til, for hvor mange og hva den felles gevinsten er.

For å nå målet om flere digitale fellesløsninger må kirken samlet sett investere i gode fellesløsninger, være innstilt på å endre digitale verktøy og rutiner, og sette av ressurser til opplæring.

Nedenfor beskrives dagens finansielle rammebetingelser og utgangspunkter for finansieringsmodeller jf. Kirkemøtets ønske i sak KM 10/24.

4.1 Utfordringer og muligheter innenfor dagens finansieringsmodell

Den norske kirke er finansiert av kommunene og staten etter trossamfunnsloven § 14. Grovt sett gir staten tilskudd til prestedtjenesten og kirken regionalt (bispedømmeråd) og nasjonalt (Kirkerådet mm.), mens kommunene gir tilskudd til kirken lokalt (sokn/fellesråd), herunder lokal bemanning og administrativ hjelp. Kommunen kan etter avtale med soknet yte tjenester i stedet for tilskudd.

Ordningen ble utformet i en tid der det var enklere å skille ut hva som naturlig var inkludert i tilstrekkelig administrativ hjelp og infrastruktur, som kontor, blyant, papir, telefon og skrivemaskin. I dag er bildet annerledes. Administrativ hjelp skjer via dataløsninger, som er bygget for å samhandle på en helt annen måte enn forrige århundres analoge arbeidsform.

Mange steder medfører tjenesteytingsavtalene at soknene er koblet inn i kommunale digitale løsninger i stedet for kirkens. Tjenesteytingsavtalene knyttet til digitale verktøy er til hinder for å få til felles digitaliseringsarbeid og sikre etterlevelse av krav til personvern og informasjonssikkerhet. En utfordring er hvordan avtalene prises og

hvordan tjenester skal regnes om til tilskudd. Det kan ofte være vanskelig å komme seg ut av en tjenesteytingsavtale og heller få tilskudd tilsvarende de reelle behov og kostnader, som kan brukes på kirkens fellesløsninger.

Kirkerådet har økt sitt budsjett innen digitalisering de siste årene og tilbyr fellesløsninger som gjør tjenester lettere tilgjengelig, arbeidshverdagen enklere og styrker samhandlingen.

Det som ofte er utfordringen, er å få finansiert innledende innsiktsarbeid for nye fellesløsninger og en permanent organisering av forvaltning og utvikling. I dag dekker systemeieren (oftest Kirkerådet) alle kostnader knyttet til anskaffelse og etablering av fellesløsninger. Fremover må fellesrådene og Kirkerådet i fellesskap utnytte sin samlede evne til å finansiere digitaliseringsarbeidet. En mulig modell er å kombinere brukerbetaling, nasjonal betaling og spleiselag i ulike varianter. I dag er det felles betaling av sikkerhetsutvalgets arbeid fra alle fellesråd og Kirkerådet. KA har også en frivillig digitaliseringsavgift blant medlemmer fra fellesrådene. Denne blir brukt i kirkens digitaliseringsarbeid. Å finne gode modeller her vil være en av de viktigste oppgavene for digitaliseringsutvalget å følge opp.

4.2 Medbestemmelse for arbeidstakere

Denne saken gjelder organisatoriske ordninger som besluttes av kirkens folkevalgte organer, Kirkemøtet og Kirkerådet. Arbeidstakerorganisasjoner i kirken involveres som høringsinstanser. Ved valg og innføring av konkrete digitale fellesløsninger og fastsetting av rutiner som påvirker ansattes arbeidshverdag, skal informasjon og medbestemmelse ivaretas i tråd med gjeldende arbeidsrettslige regler og avtaler.

5. Relevante dokumenter

1. [Kirkemøtets vedtak i sak KM 10/22 Kirkelig organisering \(vedtakspunkt 1. f \)](#)
2. [Kirkerådets vedtak i sak KR 85/20 om digitaliseringsstrategi](#)
3. [Kirkerådets vedtak i sak KR 27/22 om digitaliseringsstyrets sammensetning](#)
4. [Samstyringsmodell for digitalisering i Den norske kirke \(per april 2024\)](#)
5. [Digitaliseringsstrategi for Den norske kirke](#)
6. Tilslutningsavtalen om personvern og informasjonssikkerhetsarbeid.
 - a. [Tilslutningsavtalen del I](#) – OBS: beskrivelsen av sikkerhetsutvalgets mandat og sammensetning her er ikke oppdatert med de endringene som er gjort i samstyringsmodellen.
 - b. [Tilslutningsavtalen del II - felles behandlingsansvar](#)
7. [Skjema for godkjenning av bruken av ANSORG](#)
8. [Skjema for felles medarbeiderundersøkelser](#)

Møtedato: 07.11.2024
Saksnummer: 51/24
Saksbehandler: Oddgeir Albertsen

ORIENTERINGSSAKER

Forslag til vedtak:

Redegjørelsen tas til orientering

Saker som det orienteres om:

1. Orientering om personal
2. Inngåtte avtaler som avtaler som kan komme i nær framtid
 - a. IT avtale om overgang til Kirkepartner og kirkens lokale skrivebord
 - b. Avtale om lønn, regnskap og årsavslutning med Aider AS
 - c. Tromsø kommune – avtale om bruk av kommunal vei ved Breivikeidet gravlund
 - d. Initiering av avtale om overtakelse av Oldervik gravlund fra private
 - e. Anbudsutsetting
 - f. Mulig avtale om innkjøpsbistand av Innkjøpsavdelingen i Tromsø kommune
3. Forhold som vi ønsker å avvikle
 - a. Brøyting av vei Håkøybotn gravlund

Tromsø, 24.10. 2024

Oddgeir Albertsen
Kirkeverge

Møtedato: 07.11.2024
Saksnummer: 52/24
Saksbehandler: Oddgeir Albertsen

FINANSIERINGSPLAN – BRANNSIKRING AV ELVERHØY KIRKE

Forslag til vedtak:

Foreslått revidert finansieringsplan for sprinkling av Elverhøy kirke med tilhørende delprosjekter godkjennes.

Arbeid i saken:

Etter en mislykket anbudsrunde ble prosjektet presentert for lokale leverandører som ble oppfordret til å gi tilbud basert på anbudspapirene som tidligere var publisert på EU-markedsplassen DOFFIN. Fellestrådet har tidligere knyttet til seg eksterne konsulenter for utarbeidelse av anbudsgrunnlag og prosjektering.

Det kom to tilbud, hvorav Reidar Skagseth AS ble valgt som hovedentreprenør. Tilbudene lå betydelig høyere enn det vi forutsatt som antatt pris i dokumentene. Begge tilbudene var prismessig jevne hvor noen nyanser skilte dem fra hverandre. Basert på prisene og rivearbeidene og senere befaring har vi kommet til at fellestrådet formelt må fatte vedtak om endret finansieringsplan.

Hovedentreprisen med underleverandører utgjør en pris. I tillegg er det tilvalg på ventilasjonsarbeidet i kjelleren. Som vil kunne tiltransporteres hovedentreprenør. Under befaring denne uken og arbeidet med detaljprosjektering av arbeidet har det kommet til noen delprosjekter som vi har bedt om pris på. Det er også oppdaget svakheter i opprinnelig el-installasjon som utgjør brannfare og sikkerhetsrisiko. Det knytter seg til utdaterte ledninger, manglende jording av deler av anlegget, el-tavler som er utdatert og til dels farlige for ukyndige.

I opprinnelig prosjektering ble det tenkt inn panelovner i kjelleren. Disse har vi av ENØK-grunner tenkt bør erstattes av to varmpumper i kjelleren. Det vil redusere strømbelastningen fra 15 kwh til 2 kwh som gjennomsnittsberegning.

Videre har vi oppdaget at det installerte ventilasjonsanlegget kan ha behov for å bli skiftet ut. Det blir gjort forsøk på å få det i gang men hvis det må skiftes vil det utgjøre en ukjent kostnad.

Som følge av at kirkevergen ønsker å søke om delfinansiering via kirkebevaringsfondet av prosjektet må finansieringsplanen revideres i henhold til innkomne tilbud, anslag på tilleggsarbeider samt reservepost.

Fellesrådet har ikke brukt opp alle investeringsmidlene det har mottatt og har således muligheter til omprioritering ettersom kommunen ramme-finansierer investeringene og fellesrådet bestemmer hvordan de skal benyttes.

Tromsø kommune har gjennom flere omgang innvilget penger til brannsikring av kirken. Oversikten viser:

Bevilget år	Bevilget beløp i kr	Bevilget til	Merknad
2020	1 500 000	Sprinkling	Ikke penger nok til sprinkling
2022	2 750 000	gulvvarme	Altfor lite midler i forhold til anbud
2022	2 300 000	sprinkling	Ikke penger nok til sprinkling
Totalt	6 550 000		Ikke penger nok til et prosjekt

I prosjektet brannsikring av Elverhøy kirke er det brukt midler til forprosjekt. Det utgjør 1 599 250 kroner. I beløpet ligger også utvidelse av vannforsyning og nødvendig infrastruktur for å kunne sikre kirken mot brann. Det betyr at stående restbevilgning

Basert på den kunnskap vi har i dag legges følgende budsjett for dette prosjektet:

Post	Opprinnelig bevilget	Foreslått budsjettert beløp	Finansieringsbehov
Forprosjekt (finansiert og gjennomført)	1 600 000	0	0
Kontraktssum hovedentreprise Alle fag unntatt ventilasjon	4 950 000	8 485 000	3 535 000
Tilvalg ventilasjon, aggregat og rørføringer	0	1 000 000	1 000 000
Elektro, lysbuevern og jording	0	200 000	200 000
Elektro, bytting av tavle (opsjon)	0	1 000 000	1 000 000
Varmepumpeinstallasjon	0	60 000	60 000
Renovering toaletter, kjeller	0	300 000	300 000
Ombygging av lekerom og lagerrom – flytting av vegg og ny vegg mot menighetssal	0	160 000	
Sum alle poster	6 550 000	11 205 000	6 095 000
Reservepost 15 %	0	1 680 750	1 680 750
Totalsum	6 000 000	12 885 750	7 775 750

Alle tall er ekskl mva

Finansiering:

Kilde	Tidligere finansiering	Ny finansiering 2024	Samlet finansiering av prosjektet
Tromsø kommune restbevilgning etter finansiering av forprosjekt	4 950 000		4 950 000
Tromsø kommune rammebevilgning til kirkelig fellesråd 2024		7 775 750	7 775 750
Elverhøy menighet 2024	0	160 000	160 000
Kirkebevaringsfondet 2025	0	Eventuelt andel av bevilgningene fra Tromsø kommune	
Samlet finansiering	4 950 000	7 935 750	12 885 750

Mva holdes utenom

Manglende finansiering fra tidligere hentes og omprioriteres fra andre investeringsprosjekter som skyves ut i tid da fellesrådets øverste prioritering er å få brannsikret Elverhøy kirke. Moms som belastes prosjektet finansieres gjennom momsrefusjon fra staten.

Tromsø, 30.10. 2024

Oddgeir Albertsen
Kirkeverge